Καλή Πίστη.
Αξιοκρατία.
Χρηστή Διοίκηση.
Αποτελεσματικότητα.
Ορθή Συμπεριφορά.
Ευπείκεια.
Αναλογικότητα.
Δικαιώματα Πολίτη.
Διαφάνεια.
Δίκαιη Μεταχείριση

επίτροπος διοικήσεως
1991
ombudsman

ΓΡΑΦΕΙΟ
ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ
ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2010

Για την προετοιμασία της Ετήσιας Έκθεσης 2010 εργάστηκε το σύνολο του προσωπικού του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως.

Ειδικότερα καθήκοντα ανέλαβαν οι εξής:

Γενική επιμέλεια:
Νάσια Διονυσίου

Επιστημονική επεξεργασία κειμένων:
Ελένη Χατζηττοφή
Μαρία Χριστοφόρου
Κώστας Ιωάννου
Μελίνα Τριγγίδου
Δέσπω Κωνή
Πρόδρομος Χριστοφή

Επεξεργασία στατιστικών στοιχείων:
Χριστίνα Μιχαήλ, Ιωάννα Αναστασίου

Φωτογραφίες Επιτρόπου Διοικήσεως:
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Γλωσσική επιμέλεια:
Άντρη Κούλλη
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκδότης:
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Γ.Τ.Π. 000/2011-000

ISSN: 0000-0000

Σχεδιασμός:

Σπύρος Τσιώρης

Εκτύπωση:
Τυπογραφείο Κυπριακής Δημοκρατίας

Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως

Era House, Διαγόρου 2
1097 Λευκωσία
Τηλέφωνο: **(+357) 22405500**
Τηλεομοιότυπο: **(+357) 22672881**
Ηλεκτρονική Διεύθυνση: **ombudsman@ombudsman.gov.cy**
Ιστοσελίδα: **www.ombudsman.gov.cy**

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ 2010

Book Ekthesi Epitropou 2010 GR.i1 1 28/9/2011 9:01:41 ìì

Διαφάνεια.Επιείκεια.
Δίκαιη Μεταχείριση.
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. Εισαγωγικό σημείωμα 7

II. Νομικό πλαίσιο λειτουργίας 11
1. Αρμοδιότητες και Διαδικασίες 11
2. Εθνικός Φορέας για την Πρόληψη της Κακομεταχείρισης 14
3. Περαιτέρω διεύρυνση αρμοδιοτήτων 15

III. Αριθμητική και στατιστική αποτίμηση δραστηριότητας 19

IV. Θεματική αποτίμηση δραστηριότητας 29
• Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 29
• Τομέας Περιβάλλοντος, Ιδιοκτησίας και Ανάπτυξης 41
• Τομέας Τοπικής Αυτοδιοίκησης 50
• Τομέας Κοινωνικής Ασφάλισης και Θεμάτων Οικονομικής Υφής 57
• Τομέας Κοινωνικής Προστασίας 65
• Τομέας Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων 83

V. Αποτελεσματικότητα παρέμβασης 99
1. Εισαγωγή 99
2. Υλοποίηση εισηγήσεων 99
• Αλλαγές σε θεσμικό επίπεδο 99
• Επανεξέταση θεμάτων σε ατομικό επίπεδο – Λήψη επανορθωτικών μέτρων 101
3. Συζήτηση θεμάτων στη Βουλή των Αντιπροσώπων 102

VI. Άλλες δράσεις του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως 111
1. Εισαγωγή 111
2. Διοργάνωση και συμμετοχή σε εκδηλώσεις στην Κύπρο 111
3. Συμμετοχή σε διεθνείς συναντήσεις 112
4. Επιμόρφωση προσωπικού 114

VII. Στελέχωση Γραφείου 117

Αξιοκρατία.
Καλή Πίστη.
Δικαιώματα Πολίτη.
Επείκεια.
Χρηστή Διοίκηση.
Αναλογικότητα.
Δίκαιη Μεταχείριση.
Ορθή Συμπεριφορά.
Δικαιώματα Πολίτη.
Αποτελεσματικότητα.

I

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

α.Διαφάνεια.Επιείκεια.
η.Δίκαιη Μεταχείριση.
η.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
α.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ά.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Η Ετήσια Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως για το 2010 καλύπτει τις δραστηριότητες του θεσμού μέχρι τις 17 Δεκεμβρίου του περασμένου έτους, ημερομηνία λήξης της θητείας της προκατόχου μου.

Η Έκθεση καταγράφει το σύνολο των δραστηριοτήτων της Επιτρόπου Διοικήσεως για το 2010 στα διαφορετικά πεδία δράσης και άσκησης των αρμοδιοτήτων της τα οποία εκτείνονται στον έλεγχο των κρατικών Υπηρεσιών και των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Κατά το 2010 υποβλήθηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως 2.670 παράπονα, αριθμός που παραμένει στα ίδια επίπεδα κατάτην τελευταία τριετία, ενώ διεκπεραιώθηκε η διερεύνηση 2.905 υποθέσεων.

Στο σύνολό της, η Έκθεση καταγράφει τόσο τον όγκο,το μεγαλύτερο δηλαδή μέρος των υποθέσεων που έτυχαν χειρισμού από το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως κατά το 2010 όσον και το εύρος και την ποικιλία των προβλημάτων που έτυχαν αντιμετώπισης και επίλυσης.

Ελίζα Σαββίδου
Επίτροπος Διοικήσεως

Αξιοκρατία.
Καλή Πίστη.
Δικαιώματα Πολίτη.
Επείκεια.
Χρηστή Διοίκηση.
Αναλογικότητα.
Δίκαιη Μεταχείριση.
Ορθή Συμπεριφορά.
Δικαιώματα Πολίτη.
Αποτελεσματικότητα.

II

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

α.Διαφάνεια.Επιείκεια.
η.Δίκαιη Μεταχείριση.
η.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
α.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ά.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

ΙΙ. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Αρμοδιότητες και διαδικασίες

Ο Επίτροπος Διοικήσεως είναι ανεξάρτητη Αρχή, που ιδρύθηκε το 1991. Ο βασικός Νόμος (Ν.3(Ι)/1991) που όρισε και ρύθμισε τις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως, τον κατέστησε θεματοφύλακα του κράτους δικαίου και των δικαιωμάτων των πολιτών. Τον επιφόρτισε, συγκεκριμένα, με το έργο της προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων, της τήρησης της νομιμότητας και της καταπολέμησης της κακοδιοίκησης.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ενεργοποίηση των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου αποτελούσε η υποβολή παραπόνου από πολίτη, ο οποίος επηρεαζόταν άμεσα και προσωπικά από την ενέργεια εναντίον της οποίας στρεφόταν. Παράλληλα, ήταν δυνατή η διενέργεια έρευνας μετά από εντολή του Υπουργικού Συμβουλίου.

Με τον Νόμο 1(Ι).2000, ωστόσο, αναγνωρίστηκε στον Επίτροπο Διοικήσεως η δυνατότητα αυτεπάγγελτης παρέμβασης σε υποθέσεις γενικότερου ενδιαφέροντος και επήλθε ουσιαστική εμβάθυνση του ρόλου του, αφού του δόθηκε η δυνατότητα διείσδυσης στην ίδια την καρδιά του διοικητικού συστήματος με τη μετατόπιση του ειδικού βάρους στην επισήμανση συστημικών αδυναμιών και παθογενειών, στην προώθηση γενικότερων αρχών και στην καλλιέργεια μιας νέας διοικητικής αντίληψης.

Από τον Μάιο του 2004, και στη βάση νομοθεσίας που θεσπίστηκε για σκοπούς εναρμόνισης με την κοινοτική νομοθεσία, ο Επίτροπος Διοικήσεως λειτουργεί παράλληλα και ως Αρχή κατά των Διακρίσεων και ως Αρχή Ισότητας στην απασχόληση και στην εργασία. Το κύριο πεδίο δράσης των Αρχών αφορά διακρίσεις που βασίζονται στη φυλή, το χρώμα, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, την κοινότητα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πεποιθήσεις, την ηλικία, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την αναπηρία ή το φύλο. Το νέο θεσμικό πλαίσιο εισάγει νέα σημαντικά νομικά εργαλεία για το χειρισμό ατομικών καταγγελιών για διακρίσεις αλλά και για την προαγωγή της ισότητας, ευρύτερα, στην κοινωνία. Και στα δύο επίπεδα, οι δύο Αρχές έχουν αναπτύξει στο χρονικό διάστημα της λειτουργίας τους ένα σημαντικό και ποικιλόμορφο έργο και έχουν συνδράμει στην περιπτωσιολογική άρση διακριτικών συμπεριφορών αλλά και κυρίως στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών για τα δικαιώματα των ευάλωτων ομάδων και την καθολική αξίωση για μιαν πιο ανοικτή και ανθρώπινη κοινωνία. Το έργο και οι ειδικότερες αρμοδιότητες των δύο Αρχών περιγράφονται σε χωριστές Εκθέσεις που υποβάλλονται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Με βάση τους περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμους, ο Επίτροπος Διοικήσεως είναι αρμόδιος για διαφορές του πολίτη με Υπηρεσίες, στην έννοια των οποίων υπάγονται:

- **τα Υπουργεία και τα υπαγόμενα σε αυτά Τμήματα και Υπηρεσίες,**
- **οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης,**
- **η Δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία,**
- **η Αστυνομία και η Εθνική Φρουρά,**
- **τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.**

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν είναι αρμόδιος:

- **Για ενέργειες του Προέδρου της Δημοκρατίας, του Υπουργικού Συμβουλίου και του Υπουργού για θέματα γενικής κυβερνητικής πολιτικής, της Βουλής των Αντιπροσώπων, των Δικαστηρίων, του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, του Γενικού Ελεγκτή, του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας και της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας.**
- **Για ενέργειες που αφορούν στις σχέσεις μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και άλλου κράτους ή διεθνούς οργανισμού ή στην άμυνα, ασφάλεια ή εξωτερική πολιτική της Δημοκρατίας.**
- **Για ενέργειες που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων ή εξετάζονται στα πλαίσια ιεραρχικής προσφυγής από διοικητικές Αρχές.**

Επίσης, ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν εξετάζει παράπονα τα οποία:

- **δεν υποβλήθηκαν εντός 12 μηνών αφότου ο παραπονούμενος έλαβε γνώση των ενεργειών εναντίον των οποίων προσφεύγει,**
- **είναι γενικά και αόριστα ή δεν συντρέχει έννομο συμφέρον του προσώπου που τα υποβάλλεικαι,**
- **είναι ανώνυμα.**

Η διερεύνηση ενός παραπόνου ξεκινά από την υποβολή του, η οποία γίνεται από το άμεσα ενδιαφερόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ενώσεις προσώπων ή από αντιπρόσωπο των πιο πάνω. Τα παράπονα μπορούν να υποβάλλονται αυτοπροσώπως στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, ταχυδρομικώς, μέσω τηλεομοιοτύπου, με τη συμπλήρωση του ειδικού έντυπου που υπάρχει στην ιστοσελίδα του Γραφείου ή και τηλεφωνικώς όταν συντρέχουν λόγοι που να το δικαιολογούν (π.χ. από άτομο με κινητική αναπηρία ή άτομο που βρίσκεται υπό κράτηση). Πρέπει να περιλαμβάνουν τα στοιχεία ταυτότητας και επικοινωνίας του προσώπου που τα υποβάλλει καθώς και ακριβή περιγραφή του προβλήματος, του αιτήματος και της εμπλεκόμενης δημόσιας Υπηρεσίας και να συνοδεύονται από οποιαδήποτε πληροφοριακά ή αποδεικτικά στοιχεία μπορούν να βοηθήσουν στη στοιχειοθέτηση των προβαλλόμενων ισχυρισμών.

Στα πλαίσια της διερεύνησης του παραπόνου, το παράπονο ανατίθεται σε έναν από τους εξής θεματικούς κύκλους:

- **Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**
- **Τομέα Ακίνητης Ιδιοκτησίας, Ανάπτυξης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης**
- **Τομέα Κοινωνικής Ασφάλισης και Θεμάτων Οικονομικής Υφής**
- **Τομέα Κοινωνικής Προστασίας**
- **Τομέα Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων**
- **Τομέα Σχέσεων Κράτους - Πολίτη**

Ακολούθως, το χειρισμό του παραπόνου αναλαμβάνει Λειτουργός του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, ο οποίος έχει την ευθύνη διερεύνησης του θέματος. Στα πλαίσια αυτά, έρχεται σε επικοινωνία με την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, στην οποία παρέχεται το δικαίωμα να σχολιάσει τους εναντίον της ισχυρισμούς. Κάθε δημόσια Υπηρεσία έχει υποχρέωση, ανάλογα με την περίπτωση, να παρέχει στον Επίτροπο Διοικήσεως οποιαδήποτε πληροφορία ή να προσκομίζει οποιοδήποτε έγγραφο ή άλλο στοιχείο της ζητείται ή να δίνει μαρτυρία σε σχέση με τα υπό διερεύνηση γεγονότα. Άρνηση Υπηρεσίας ή Λειτουργού να συνεργαστεί με τον Επίτροπο Διοικήσεως συνιστά ποινικό αδίκημα.

Η έρευνα ολοκληρώνεται από τον Επίτροπο Διοικήσεως:

- Είτε με γραπτή ενημέρωση του παραπονουμένου ότι δεν υπάρχει δυνατότητα ή αναγκαιότητα παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως για λόγους αναρμοδιότητας ή επειδή το παράπονο είναι αβάσιμο ή για άλλους λόγους (όπως, όταν το αντικείμενο του παραπόνου εκλείπει ή ικανοποιείται, όταν για το ίδιο θέμα αναμένεται η συμμόρφωση της αρμόδιας Υπηρεσίας με προηγούμενες εισηγήσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως ή όταν, χωρίς την υποβολή Έκθεσης, υποβάλλονται συστάσεις προς την αρμόδια Υπηρεσία προς τις οποίες αναμένεται η ανταπόκρισή της).
- Είτε με την υποβολή Έκθεσης προς την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, η οποία κοινοποιείται στον παραπονούμενο. Έκθεση υποβάλλεται κατά κανόνα όταν το παράπονο είναι βάσιμο και σε αυτήν μπορεί να ασκείται κριτική προς την Υπηρεσία ή και να υποβάλλονται συστάσεις και εισηγήσεις.
- Είτε με την αναφορά του θέματος στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ή στην αρμόδια Αρχή, αναλόγως, όταν κρίνεται ότι είναι δυνατόν να έχει διαπραχθεί ποινικό ή πειθαρχικό αδίκημα από οποιονδήποτε Λειτουργό.

Με μηνιαίο συνοπτικό σημείωμα, ο Επίτροπος Διοικήσεως ενημερώνει το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων για τις Εκθέσεις του. Επίσης, κάθε χρόνο ο Επίτροπος Διοικήσεως επιδίδει την Ετήσια Έκθεση απολογισμού του έργου του στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στον Πρόεδρο της Βουλής.

Για λεπτομέρειες ως προς τον τρόπο υποβολής παραπόνων ή τα θέματα τα οποία εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν τηλεφωνικώς με το Γραφείο ή να το επισκέπτονται και να συνομιλούν με τον επιφορτισμένο με αυτό το καθήκον, Λειτουργό του Γραφείου. Μπορούν, επίσης, να ενημερώνονται από τις δύο ιστοσελίδες του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και της Αρχής Ισότητας και της Αρχής κατά των Διακρίσεων, αντίστοιχα, στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις:

www.ombudsman.gov.cy

www.no-discrimination.ombudsman.gov.cy

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

2. Εθνικός φορέας για την πρόληψη της κακομεταχείρισης

Κατά το 2009, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως ενδυναμώθηκαν ακόμη περισσότερο με την επιλογή του ως του Εθνικού Φορέα για την Πρόληψη της Κακομεταχείρισης. Συγκεκριμένα, με τον Νόμο 2(ΙΙΙ)/2009, που τέθηκε σε ισχύ με τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 27 Μαρτίου 2009, η Κύπρος κύρωσε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση των Βασανιστηρίων. Σκοπός του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου ήταν η δημιουργία ενός συστήματος τακτικών επισκέψεων, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, σε χώρους στέρησης ή περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας με κύρια επιδίωξη την πρόληψη των βασανιστηρίων.

Σε διεθνές επίπεδο, δημιουργήθηκε δεκαμελής Υποεπιτροπή για την Πρόληψη, η οποία ως διεθνές σώμα, στο οποίο τα κράτη-μέρη οφείλουν να της επιτρέπουν τη διενέργεια επισκέψεων σε χώρους στέρησης της ελευθερίας και να της παρέχουν κάθε απαραίτητη πληροφορία, ενώ από πλευράς της, η Υποεπιτροπή έχει το καθήκον να συμβουλεύει και να υποστηρίζει τους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης.

Για την Κύπρο, αρμοδιότητες εθνικού φορέα για την πρόληψη των βασανιστηρίων ανατέθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως. Ειδικότερα, βάσει του Νόμου, προβλέπονται τα εξής:

(1) Ο Επίτροπος Διοικήσεως ορίζεται ως το εθνικό σώμα επισκέψεων που προβλέπεται στο Πρωτόκολλο και ο οποίος θα ενεργεί σύμφωνα με τις πρόνοιες του Πρωτοκόλλου.

(2) Για την εκπλήρωση του ρόλου του, ο Επίτροπος Διοικήσεως εξουσιοδοτείται να επισκέπτεται ελεύθερα σε τακτικά χρονικά διαστήματα τους χώρους κράτησης κατόπιν γραπτής ειδοποίησης με σκοπό τον έλεγχο της τήρησης των προνοιών της Σύμβασης. Κατά τις επισκέψεις του, ο Επίτροπος δικαιούται να έχει ελεύθερη πρόσβαση σε όλους τους χώρους και εγκαταστάσεις κάθε τόπου κράτησης και να έχει εμπιστευτικές κατ' ιδίαν συνεντεύξεις με οποιοδήποτε πρόσωπο κρίνει σκόπιμο.

(3) Οι αρμόδιες Αρχές του κράτους υποχρεούνται να παραχωρούν στον Επίτροπο τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Πρωτόκολλο.

(4) Ο Επίτροπος Διοικήσεως μπορεί να υποβάλλει προς κάθε υπεύθυνη για χώρο κράτηση Αρχή συστάσεις και εκθέσεις, ενώ ακολούθως η αρμόδια Αρχή οφείλει να υποβάλει έκθεση σχετικά με τα μέτρα που πήρε στη βάση της έκθεσης ή των συστάσεων που της υποβλήθηκαν.

(5) Ο Επίτροπος Διοικήσεως εξουσιοδοτείται να υποβάλλει εισηγήσεις για βελτίωση της νομοθεσίας και να εκφράζει απόψεις στη Βουλή των Αντιπροσώπων κατά την εξέταση σχετικών νομοσχεδίων.

(6) Ο Επίτροπος Διοικήσεως οφείλει να θέτει υπόψη του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και της Ανεξάρτητης Αρχής Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας οποιουσδήποτε ισχυρισμούς κρατουμένων για παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

(7) Ο Επίτροπος Διοικήσεως υποβάλλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Ετήσια Έκθεση, την οποία κοινοποιεί στο Υπουργικό Συμβούλιο, τη Βουλή των Αντιπροσώπων και τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, και ακολούθως τη δημοσιεύει.

Με τον καθορισμό του Επιτρόπου Διοικήσεως ως του Εθνικού Φορέα για την Πρόληψη της Κακομεταχείρισης, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου διευρύνονται σημαντικά, ώστε να μπορεί να λειτουργεί, κυρίως, προληπτικά για τη διασφάλιση χώρων και συνθηκών κράτησης που εγγυώνται το σεβασμό της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων των κρατουμένων. Έτσι, πριν την κύρωση του σχετικού Πρωτοκόλλου, ο Επίτροπος Διοικήσεως μπορούσε να εξετάζει ζητήματα που άπτονταν κακομεταχείρισης ή βασανιστηρίων μόνο στα πλαίσια ατομικών παραπόνων ή αυτεπάγγελτων παρεμβάσεων, εφόσον πληρούνταν οι σχετικές προϋποθέσεις, ενώ τώρα μπορεί να επισκέπτεται τους χώρους κράτησης χωρίς την τήρηση οποιωνδήποτε όρων, με σκοπό την καταγραφή ευρύτερων παραλείψεων που μπορούν να συνδέονται με κακομεταχείριση των κρατουμένων. Οι συστάσεις, δε, που μπορεί να υποβάλλει εξυπηρετούν όχι μόνον στην πρακτική βελτίωση των συνθηκών αυτών, αλλά και στη θεσμική καλυτέρευσή τους μέσω της νομοθεσίας.

3. Περαιτέρω διεύρυνση αρμοδιοτήτων

α. Εθνικός Οργανισμός Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Στις 22 Οκτωβρίου 2010, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Επιτρόπου Διοικήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 2010», το οποίο κατατέθηκε από τον Υπουργό Δικαιοσύνης στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση, όπου και εκκρεμεί. Το νομοσχέδιο περιέχει διατάξεις για παραχώρηση στον Επίτροπο Διοικήσεως των αρμοδιοτήτων του Εθνικού Οργανισμού Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και μετονομασία του Επιτρόπου Διοικήσεως σε «Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων».

Ειδικότερα, έχοντας κριθεί ότι ο Επίτροπος Διοικήσεως λειτουργεί ως ανεξάρτητος εθνικός οργανισμός που ικανοποιεί πλήρως τις κατευθυντήριες γραμμές των Παρισίων για το καθεστώς, τις δομές, λειτουργία και αρμοδιότητες τέτοιων οργανισμών προώθησης και προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δεδομένου ότι καλύπτει ήδη ένα ευρύτατο φάσμα αρμοδιοτήτων και εξουσιών σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εξέτασης παραπόνων για παραβίασή τους, το Τροποποιητικό Νομοσχέδιο αποσκοπεί στο να του παραχωρήσει ρητά την εξουσία να υποβάλλει αυτεπάγγελτα εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις σε θέματα ανθρώπινων δικαιωμάτων, που δεν εμπίπτουν στις ανάλογες εξουσίες που έχει, βάσει άλλων Νόμων.

β. Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

Στις 30 Μαρτίου 2007, η Κυπριακή Δημοκρατία υπέγραψε τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, καθώς και το σχετικό Πρωτόκολλό της. Αναμένεται να ακολουθήσει η ετοιμασία και ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων του σχετικού κυρωτικού νομοσχεδίου για

Διαφάνεια.Επιείκεια.
Δίκαιη Μεταχείριση.
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

την ενσωμάτωση της Σύμβασης και του Πρωτοκόλλου στην εθνική μας νομοθεσία. Στο νομοσχέδιο θα πρέπει να ορίζεται και η ανεξάρτητη Αρχή που θα αναλάβει την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης, θα ελέγχει, δηλαδή, κατά πόσον το κράτος ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις που του θέτει η Σύμβαση και υιοθετεί τα μέτρα που διασφαλίζουν την πλήρη και ίση απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών για όλα τα άτομα με αναπηρίες.

Με επιστολή, ημερομηνίας 6 Σεπτεμβρίου 2010, η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ζήτησε τη γνώμη της τέως Επιτρόπου Διοικήσεως για το ενδεχόμενο να αναλάβει το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως το ρόλο της ανεξάρτητης αυτής Αρχής, δεδομένων των δομών, των αρμοδιοτήτων και της ανεξαρτησίας που διαθέτει το Γραφείο. Με επιστολή της, ημερομηνίας 12 Νοεμβρίου 2010, η κ. Νικολάου απάντησε ότι το Γραφείο της συγκατατίθεται, με την επιφύλαξη, όμως, ότι θα έχει την απαιτούμενη ενίσχυση για να ανταποκριθεί αποτελεσματικά.

III

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

α.Διαφάνεια.Επιείκεια.
η.Δίκαιη Μεταχείριση.
η.Καλή Πίστη.Δικαιώμ
α.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ά.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

ΙΙΙ. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

1. Ανάλυση παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2010

Κατά τη διάρκεια του 2010 υποβλήθηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως 2.670 παράπονα. Ο αριθμός αυτός είναι σχεδόν ο ίδιος με εκείνο του προηγούμενου έτους (2010: 2.663 παράπονα), ενώ είναι παράλληλα κι ο τέταρτος υψηλότερος αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν μέσα σε ένα ημερολογιακό έτος στο Γραφείο, από την ημέρα έναρξης της λειτουργίας του, το 1991. Ας σημειωθεί, επιπρόσθετα, ότι καταγγελίες/παράπονα υποβάλλονται, από το 2004, και στις δύο Αρχές που λειτουργούν κάτω από την ομπρέλα του Γραφείου Επιτρόπου, και συγκεκριμένα την Αρχή Ισότητας και την Αρχή κατά των Διακρίσεων.

Από την έναρξη λειτουργίας του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, τον Μάρτιο του 1991, έως την 31η Δεκεμβρίου, 2010, υποβλήθηκαν στο Γραφείο συνολικά 32.848 παράπονα. Συγκριτική εικόνα των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατ΄ έτος στο Γραφείο, φαίνεται στο ραβδόγραμμα 1 που ακολουθεί (ο αριθμός που αφορά το έτος 1991, αναφέρεται στους 9 περίπου μήνες λειτουργίας του Γραφείου κατά τη διάρκεια του έτους εκείνου):

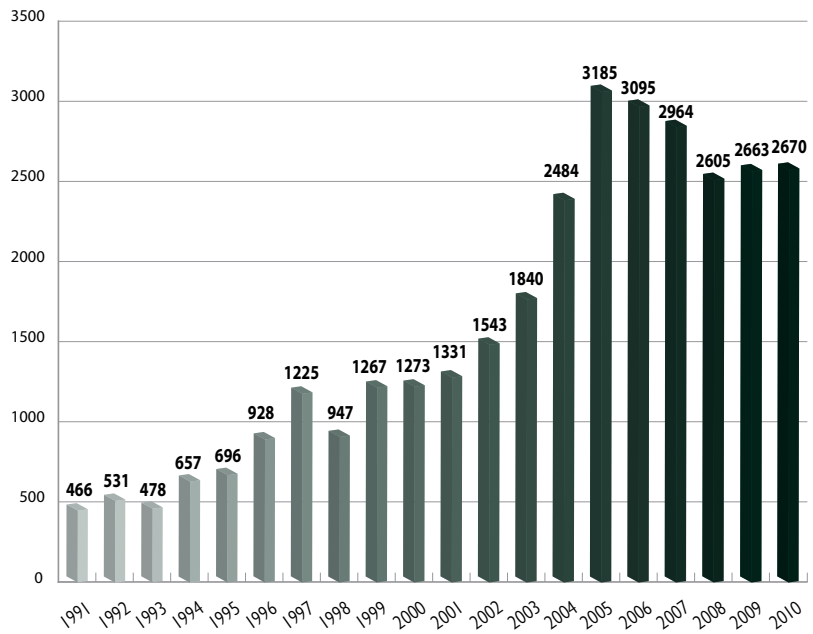

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Από το σύνολο των 2.670 παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2010, τα 2.249 (ή ποσοστό περίπου 84,2%,) κρίθηκε ότι εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και αποφασίστηκε να ερευνηθούν, τα 391 (ή ποσοστό 14,7%,) κρίθηκε ότι δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και δεν διερευνήθηκαν, ενώ άλλα 30 παράπονα (ή ποσοστό 1,1%) με βάση τη διακριτική εξουσία που παρέχουν στον Επίτροπο Διοικήσεως οι περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμοι, αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν. Τα ποσοστά αυτά ήταν παρόμοια με εκείνα του προηγούμενου έτους.

2. Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε το 2010

Πέραν από τα 2.670 παράπονα που υποβλήθηκαν κατά το 2010, εκκρεμούσαν από προηγούμενα έτη άλλα 2.076 παράπονα, ενώ στις περιπτώσεις άλλων 19 παραπόνων που είχαν διεκπεραιωθεί σε προηγούμενα έτη, οι παραπονούμενοι επανήλθαν. Έτσι, ο συνολικός αριθμός των παραπόνων προς διεκπεραίωση κατά το 2010 ανήλθε σε 4.765.

Από τα 4.765 αυτά παράπονα, διεκπεραιώθηκαν κατά τη διάρκεια του 2010 τα 2.905 (2009: 3.246 παράπονα). Ο μηνιαίος μέσος όρος των διεκπεραιωθέντων παραπόνων ανήλθε σε 242 (2009: 270 παράπονα), ενώ ο αριθμός των Λειτουργών του Γραφείου παρέμεινε στα ίδια, περίπου, επίπεδα με εκείνα του προηγούμενου έτους.

Συγκριτική εικόνα των διεκπεραιωθέντων κατ' έτος παραπόνων κατά την περίοδο 1992-2010 φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί:

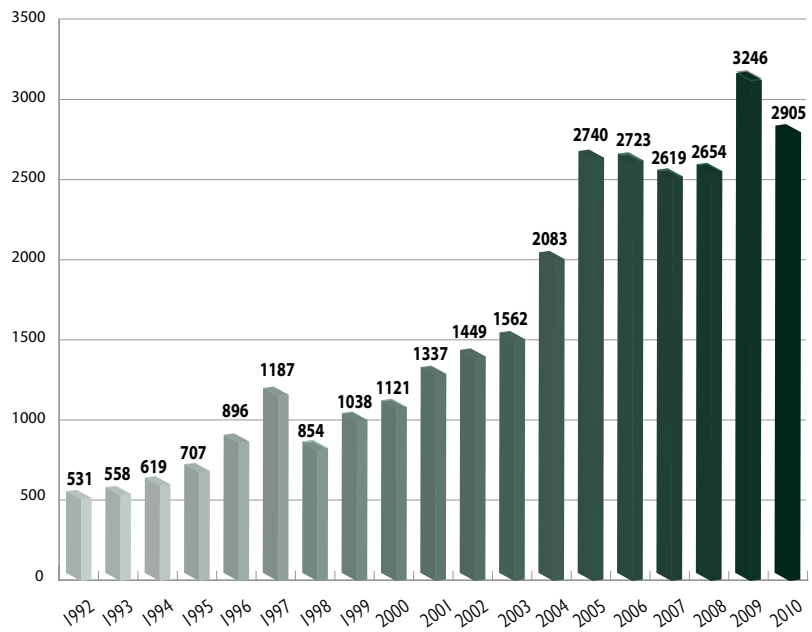

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

Από τα 2.905 παράπονα που διεκπεραιώθηκαν κατά το έτος 2010.

- **493 παράπονα αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν για λόγους που φαίνονται στον παρακάτω Πίνακα.**

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΙΕΡΕΥΝΗΘΗΚΑΝ ΛΟΓΩ ΑΝΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ	
Εκπρόθεσμο παράπονο	*39*
Ιδιωτικής Φύσεως Διαφορές / Αστικής Φύσεως Διαφορές	*91*
Εναντίον Υπηρεσιών που δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Επιτρόπου Διοικήσεως	*87*
Εκκρεμεί Δικαστική Διαδικασία/Ιεραρχική Προσφυγή	*43*
Πρόωρο Παράπονο	*49*
Εναντίον Ενεργειών που δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Επιτρόπου Διοικήσεως	*70*
Γενικό και Αόριστο	*32*
Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου	*11*
Αρμόδια άλλη Υπηρεσία	*16*
Μη ΄Αμεσος και Προσωπικός Επηρεασμός	*10*
Τεχνικής Φύσεως Θέματα	*2*
ΣΥΝΟΛΟ	***450***

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΙΕΡΕΥΝΗΘΗΚΑΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗ ΕΥΧΕΡΕΙΑ	
Έκδηλα Αβάσιμη Υπόθεση	*6*
Αποτελεί Αντικείμενο Δικαστικής Απόφασης	*19*
΄Υπαρξη Συμφερόντων Τρίτων (Διορισμοί, Προαγωγές, Προσφορές)	*14*
Προπαρασκευαστική ενέργεια ΕΔΥ	*2*
Αλλοι Λόγοι	*2*
ΣΥΝΟΛΟ	***43***

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΙΕΡΕΥΝΗΘΗΚΑΝ	***493***

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

- **2.412 παράπονα έτυχαν διερεύνησης, όπως φαίνεται και στην παρακάτω Κυκλική Γραφική Παράσταση.**

Συγκεκριμένα:

✔ σε 2.075 περιπτώσεις η έρευνα διακόπηκε, είτε επειδή διαπιστώθηκε επιγενόμενη αναρμοδιότητα (221 παράπονα), είτε επειδή το ζήτημα διευθετήθηκε (379 παράπονα), είτε για άλλους λόγους (658 παράπονα), με κυριότερο λόγο ότι το παράπονο κρίθηκε ως αβάσιμο (817 παράπονα),

✔ σε 150 περιπτώσεις η έρευνα διακόπηκε μετά από ικανοποίηση του παραπονουμένου, που επιτεύχθηκε μετά από παρέμβαση του Γραφείου,

✔ σε 187 περιπτώσεις υποβλήθηκε στην αρμόδια Υπηρεσία Έκθεση (από αυτές σε 6 περιπτώσεις έγιναν συστάσεις και/ή εισηγήσεις προς την εμπλεκόμενη Υπηρεσία και σε 181 περιπτώσεις, οι Εκθέσεις περιείχαν επιπρόσθετα και κριτική).

Παράπονα που έτυχαν διερεύνησης

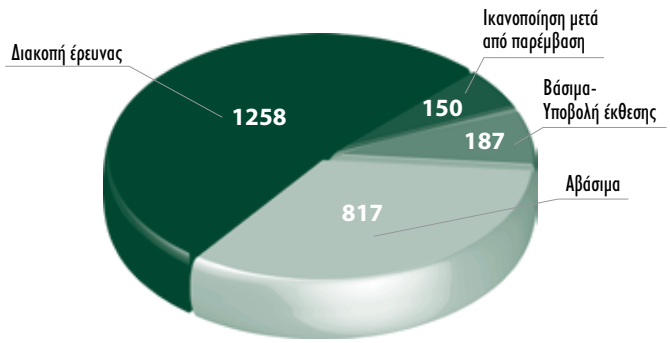

Αναλυτικό γράφημα για τη Διακοπή Έρευνας σε 1.258 παράπονα

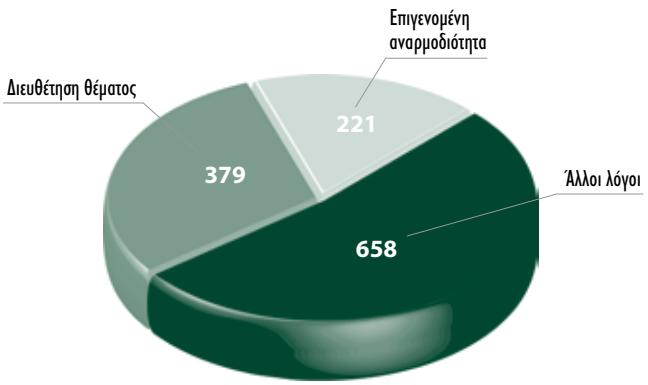

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

3. Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία

Όπως φαίνεται και στην κυκλική γραφική παράσταση που ακολουθεί, τα περισσότερα παράπονα που υποβλήθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως προήλθαν, όπως και τα προηγούμενα έτη, από άτομα, εταιρείες η οργανωμένα σύνολα που δήλωσαν διεύθυνση διαμονής ή έδρας τους, τη Λευκωσία (45%). Τα ποσοστά των Επαρχιών παρέμειναν σχετικά σταθερά σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη.

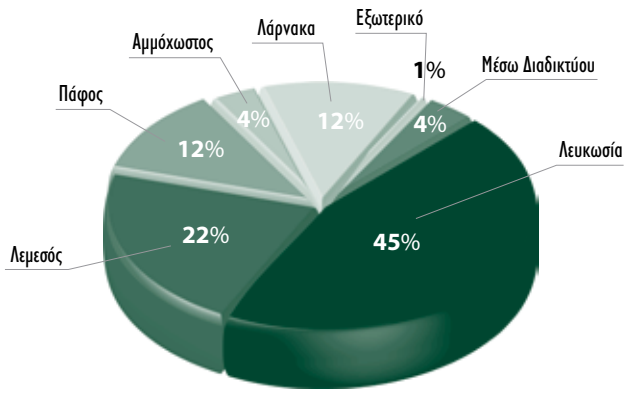

4. Ανάλυση παραπόνων ανά θέμα

Σταθερά μεγάλος παραμένει ο αριθμός παραπόνων που έχουν ως αντικείμενο την ακίνητη ιδιοκτησία, που σχετίζονται, δηλαδή, με την ανάπτυξη γης ή και το περιβάλλον, και στρέφονται κατά του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας ή των Επαρχιακών Διοικήσεων. Μεγάλο ποσοστό παραπόνων αφορούν, επίσης, σε υπαλληλικές σχέσεις, κυρίως εκπαιδευτικών ή μελών του ωρομίσθιου προσωπικού ή εργαζομένων σε φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Σημαντικό αριθμό παραπόνων καταλαμβάνουν τα παράπονα που σχετίζονται με το καθεστώς εισόδου, παραμονής, εργοδότησης, δικαιωμάτων και πρόσβασης σε υπηρεσίες αλλοδαπών (μεταναστών, αιτητών ασύλου και προσφύγων). Τέλος, σε υψηλό ποσοστό παραμένουν και τα παράπονα που έχουν ως αντικείμενο κοινωνικές παροχές, όπως δημόσια βοηθήματα και χορηγίες.

Αναλυτικά η κατάσταση παραπόνων ανά θέμα φαίνεται στο Ραβδόγραμμα που ακολουθεί στην επόμενη σελίδα:

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

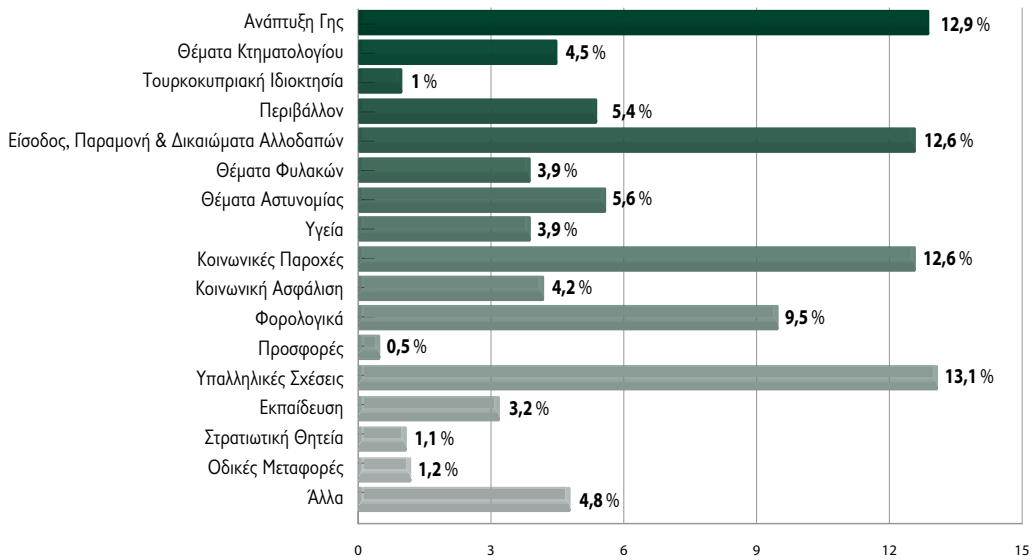

5. Ανάλυση παραπόνων κατά Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία

Όπως συνέβη και κατά τα προηγούμενα έτη, ένας μεγάλος αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2010 (ποσοστό περίπου 26,8% του συνόλου) στρεφόταν κατά Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών. Αντίθετα, μικροί αριθμοί παραπόνων αφορούν τα Υπουργεία Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, Εξωτερικών και Άμυνας. Αναλυτικά η κατάσταση φαίνεται στο Ραβδόγραμμα που ακολουθεί:

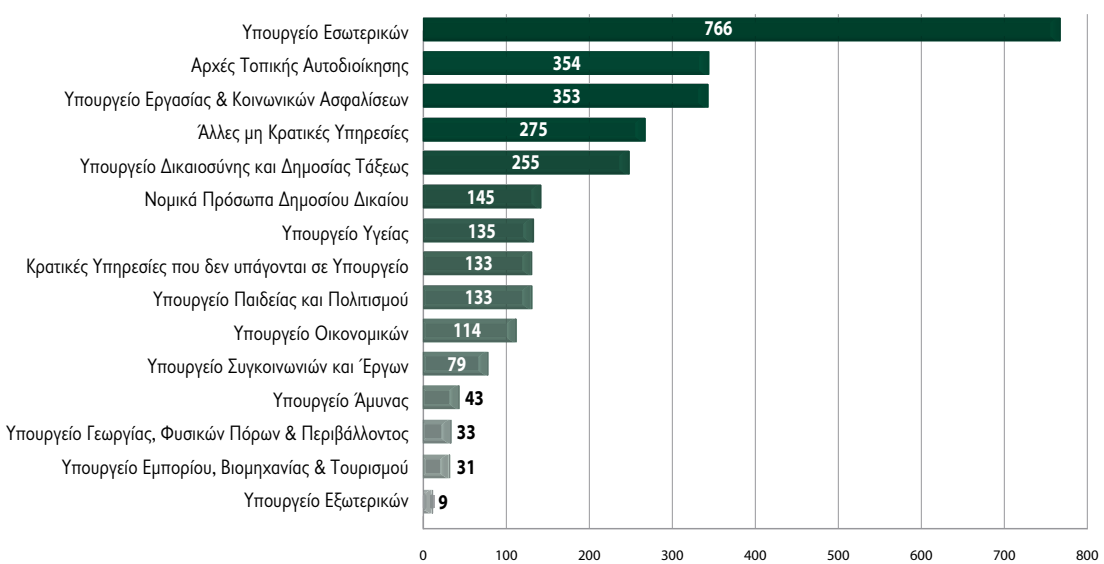

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

Ο συγκριτικά πολύ μεγάλος αριθμός παραπόνων εναντίον Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι, εν μέρει, φυσιολογικός, δεδομένου ότι πρόκειται για Τμήματα, όπως το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης κ.λπ., ή Υπηρεσίες, όπως οι Επαρχιακές Διοικήσεις, που έχουν, εξ ορισμού, αυξημένου βαθμού επαφή με το κοινό και δέχονται και εξετάζουν πολλά αιτήματά του. Από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο παρακάτω Ραβδόγραμμα, το οποίο αναλύει τα παράπονα κατά του Υπουργείου Εσωτερικών ανά Τμήμα στο οποίο αφορούν, προκύπτει ότι, τα περισσότερα παράπονα στράφηκαν κατά του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως.

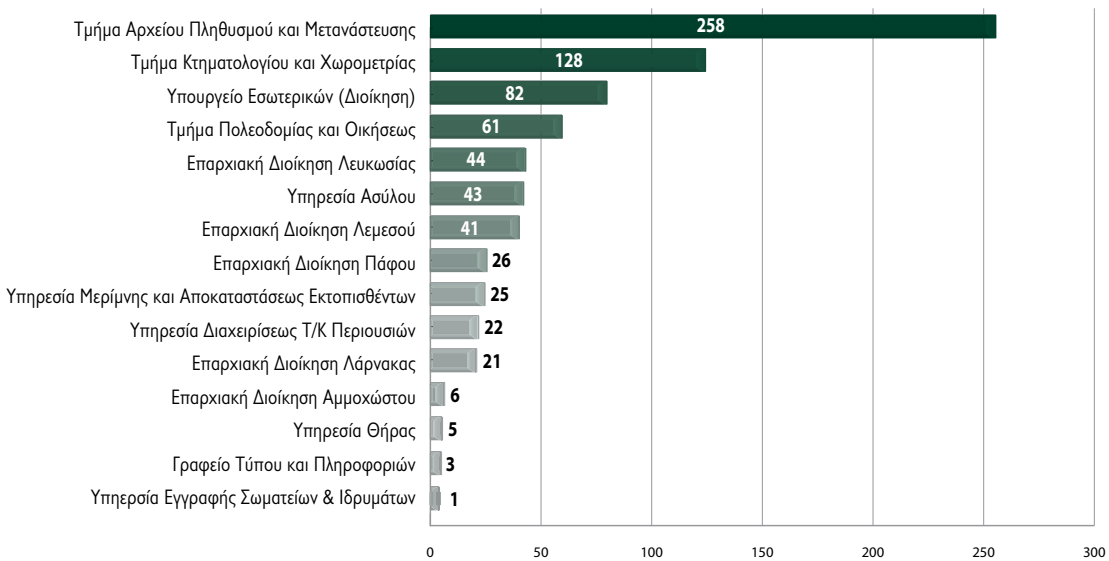

Αξιοκρατία.
Καλή Πίστη.
Δικαιώματα Πολίτη.
Επείκεια.
Χρηστή Διοίκηση.
Αναλογικότητα.
Δίκαιη Μεταχείριση.
Ορθή Συμπεριφορά.
Δικαιώματα Πολίτη.
Αποτελεσματικότητα.

IV

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

α.Διαφάνεια.Επιείκεια.
η.Δίκαιη Μεταχείριση.
η.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
α.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ά.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

IV. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ι. Γενικές Παρατηρήσεις

Οι παρεμβάσεις του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το 2010, κινήθηκαν στα πλαίσια των θεματικών ενοτήτων που καθορίστηκαν με το τέλος της προηγούμενης χρονιάς. Πέραν από το σημαντικό αριθμό παραπόνων που υποβλήθηκαν στον Τομέα, η ανάθεση στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως νέων αρμοδιοτήτων που αφορούν στην εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας και στην εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, αποτέλεσαν καθοριστικούς παράγοντες σε σχέση με την κατηγοριοποίηση και τη διεκπεραίωση των εργασιών του.

Ο Τομέας καταπιάστηκε με θέματα που, παραδοσιακά, έχουν αποτελέσει αντικείμενο συστηματικής έρευνας και αφορούν στη δράση της Αστυνομίας, του Τμήματος Φυλακών και του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης και, παράλληλα, διερευνήθηκαν ζητήματα που είχαν να κάνουν με εκφάνσεις κακοδιοίκησης σε ένα ευρύ φάσμα των δραστηριοτήτων της Διοίκησης. Στα πλαίσια αυτά, υπήρξαν σημαντικές τοποθετήσεις της Επιτρόπου Διοικήσεως σε κρίσιμα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ατομικών και κοινωνικών, όπως, για παράδειγμα, τα δικαιώματα των ψυχικά ασθενών ατόμων σε σχέση με το φαινόμενο της φυγοστρατίας, το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα που αφορούν σε συνθήκες θανάτου προσώπου και το δικαίωμα ελευθερίας της έκφρασης.

Παθογένειες που αφορούν στο σεβασμό και την προστασία βασικών ατομικών δικαιωμάτων εκ μέρους των μελών της Αστυνομίας αποτέλεσε και τη χρονιά αυτή σταθερή συνισταμένη των διαπιστώσεων της Επιτρόπου Διοικήσεως. Από την ενασχόληση, συγκεκριμένα, με τα ζητήματα αυτά, διαφάνηκε η ανάγκη για επιμόρφωση των μελών της Αστυνομίας σε σχέση με τη μεταχείριση των ανήλικων παραβατών και συγκεκριμένων κατηγοριών κρατουμένων και, επιπρόσθετα, διαπιστώθηκαν ελλείψεις και ανεπάρκειες στις διαδικασίες διερεύνησης ισχυρισμών που αφορούν σε παραβατική συμπεριφορά μελών της Αστυνομίας και απόδοσης ευθυνών στους εμπλεκόμενους Αστυνομικούς.

Από τη διερεύνηση παραπόνων που τέθηκαν υπόψη του Τομέα, και κατά το 2010, σε σχέση με προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κρατούμενοι στην καθημερινότητά τους εντός των Φυλακών, προέκυψε ότι αυτά σε μεγάλο βαθμό πηγάζουν από συστημικά και χρόνια προβλήματα του Σωφρονιστικού Ιδρύματος, όπως τον υπερπληθυσμό και την υλικοτεχνική ανεπάρκειά του. Πάντως, κατά την ενασχόληση του Τομέα με ζητήματα Φυλακών τη χρονιά αυτή, δημιουργήθηκε η ανάγκη να γίνουν ιδιαίτερες επισημάνσεις προς τη Διεύθυνση του Τμήματος αναφορικά με την αναγκαιότητα διασφάλισης του δικαιώματος των κρατουμένων να αλληλογραφούν με το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, ελεύθερα, απρόσκοπτα και χωρίς έλεγχο των επιστολών τους.

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Η προσέγγιση μεταναστευτικών ζητημάτων με τρόπο που να εξασφαλίζεται η εφαρμογή του διεθνούς και κοινοτικού μεταναστευτικού δικαίου, η ανθρώπινη αντιμετώπιση και η δίκαιη μεταχείριση των μεταναστών, η δέουσα εξυπηρέτησή τους από τους σχετικούς κρατικούς φορείς, η πρόσβασή τους σε κοινωνικές παροχές, καθώς και η υιοθέτηση, ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών ενσωμάτωσής τους στην κυπριακή κοινωνία, εξακολουθεί να αποτελεί μιαν από τις μεγαλύτερες θεματικές ενότητες και, συγχρόνως, μιαν από τις πιο σημαντικές προκλήσεις για τον Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Κατά το 2010, αξιοποιήθηκε σημαντικά η διαμεσολαβητική -χωρίς την υποβολή Έκθεσης- δράση του Επιτρόπου Διοικήσεως, τόσο σε ζητήματα μετανάστευσης, όσο και ευρύτερα. Κοινή συνισταμένη των παρεμβάσεων αυτών υπήρξε η σοβαρότητα και η επείγουσα φύση των σχετικών υποθέσεων. Η κατάληξη των διαμεσολαβήσεων υπήρξε, πολλές φορές, η ικανοποίηση των εμπλεκόμενων προσώπων.

Σε σχέση με το γενικότερο τρόπο λειτουργίας του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, βασική του επιδίωξη, όπως άλλωστε και του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως ευρύτερα, είναι η έγκαιρη διεκπεραίωση των παραπόνων που τίθενται υπόψη του, ο εντοπισμός και η υπόδειξη συστημικών προβλημάτων της Διοίκησης, η επισήμανση ζητημάτων που χρήζουν μίας συνολικής αποτίμησης και ρύθμισης και η συμβολή, όπου είναι δυνατόν, στην ανάπτυξη και εφαρμογή σχετικών πολιτικών/σχεδίων και η επίτευξη μίας στενής και εποικοδομητικής συνεργασίας με τις δημόσιες Υπηρεσίες, με στόχο την προστασία των πολιτών αλλά και την εξασφάλιση της εύρυθμης διοικητικής λειτουργίας.

ΙΙ. Δράση Αστυνομίας

Η άσκηση βίας εκ μέρους της Αστυνομίας εναντίον ατόμων που βρίσκονται υπό κράτηση αποτέλεσε, και κατά το 2010, ζήτημα το οποίο απασχόλησε το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως. Στα πλαίσια σχετικής παρέμβασης, τονίστηκαν οι γενικές αρχές μεταχείρισης των κρατουμένων, ενώ έμφαση δόθηκε στον κανόνα ότι «όταν ένα πρόσωπο κατά το χρόνο στον οποίο τίθεται υπό κράτηση χαίρει καλής κατάστασης υγείας, όταν όμως απολύεται φέρει τραύματα, τεκμαίρεται ότι αυτά οφείλονται στη μεταχείριση της οποίας έτυχε, και εναπόκειται στις αρμόδιες για την κράτηση Αρχές να παράσχουν επαρκείς εξηγήσεις για το αντίθετο»[1]. Τέθηκε, δε, εκ νέου η πάγια θέση για την ανάγκη αμερόληπτης και αποτελεσματικής διερεύνησης ισχυρισμών που αφορούν σε παραβατική συμπεριφορά μελών της Αστυνομίας. Ως εκ τούτου, έγινε εισήγηση όπως δοθούν οι κατάλληλες οδηγίες από την ηγεσία της Αστυνομίας για διενέργεια ενδελεχούς έρευνας για συγκεκριμένο περιστατικό, προκειμένου να αποδοθούν τυχόν ευθύνες στους εμπλεκόμενους Αστυνομικούς. Μετά την υποβολή της Έκθεσης και σε συμμόρφωση με τις πιο πάνω εισηγήσεις, οι ισχυρισμοί του παραπονουμένου έτυχαν διερεύνησης από την Ανεξάρτητη Αρχή Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας και ο σχετικός φάκελος διαβιβάστηκε στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για τη λήψη της τελικής απόφασης.

1. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 347/2010, ημερομ. 30 Μαρτίου 2010.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

Η σημαντικότητα της ειδικής εκπαίδευσης των μελών της Αστυνομίας που εμπλέκονται σε υποθέσεις μεταχείρισης ανηλίκων, αποτέλεσε βασική επισήμανση προς την Αστυνομία, μετά από εξέταση παραπόνου που αφορούσε στη σύλληψη, κράτηση και τη γενικότερη μεταχείριση ανήλικου μαθητή[2]. Η σχετική Έκθεση που ετοιμάστηκε, με γενικές αρχές επί του θέματος, ενσωματώθηκαν σε μάθημα της Αστυνομικής Ακαδημίας με τίτλο «Νόμοι για Ανηλίκους» ως «Μελέτη Περίπτωσης» (case study) και, επιπλέον, διδάσκεται και σε εξειδικευμένα σεμινάρια με θέμα «Χειρισμός Ανήλικων Παραβατών Ποινικών Υποθέσεων».

Συναφείς ήταν και οι θέσεις που διατυπώθηκαν σε σχέση με την επιμόρφωση των μελών της Αστυνομίας αναφορικά με τη μεταχείριση των κρατουμένων που πάσχουν από μεταδοτικά νοσήματα[3]. Η γνωστοποίηση σε τρίτους ευαίσθητων δεδομένων που αφορούν στην υγεία κρατουμένου, χωρίς τη ρητή συγκατάθεσή του, ενδέχεται να προκαλέσει την αποστροφή του προσωπικού και των υπόλοιπων κρατουμένων, με αποτέλεσμα τον εξευτελισμό και την ταπεινωτική και απάνθρωπη μεταχείρισή του. Μετά την υποβολή της εν λόγω Έκθεσης αποφασίστηκε από την ηγεσία της Αστυνομίας η διοργάνωση και πραγματοποίηση εκπαιδευτικών σεμιναρίων για όλα τα μέλη που υπηρετούν σε αστυνομικά κρατητήρια με αποκλειστικό καθήκον το χειρισμό κρατουμένων. Στο πρόγραμμα των σεμιναρίων, συμπεριλήφθηκαν θέματα σχετικά με τις υποχρεώσεις των μελών για τη μεταχείριση υπό κράτηση προσώπων καθώς και για τις διάφορες μεταδοτικές ασθένειες, με τη συμμετοχή Λειτουργού του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και ειδικών Λειτουργών του Υπουργείου Υγείας. Επιπλέον, ενημερωτικό υλικό σχετικά με τη σεξουαλική υγεία, τα βασικά χαρακτηριστικά του ιού του AIDS και άλλων μεταδοτικών ασθενειών και τους τρόπους δράσης για προστασία στους χώρους εργασίας, διανεμήθηκε σε Αστυνομικές Διευθύνσεις και μέλη της Αστυνομίας που έρχονται σε επαφή με κρατουμένους για την πληρέστερη ενημέρωσή τους. Αποφασίστηκε, επίσης, η υιοθέτηση βασικών αρχών μεταχείρισης κρατουμένων με μεταδοτικά νοσήματα και η προσθήκη τους σε άλλη σχετική Αστυνομική Διάταξη.

III. Φυλακές - Σωφρονιστικό Σύστημα

Η ενασχόληση του Τομέα με τα προβλήματα του Σωφρονιστικού Συστήματος στηριζόταν διαχρονικά, κυρίως, στην αλληλογραφία των κρατουμένων με το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως. Με αφορμή απόφαση του Τμήματος Φυλακών να προχωρήσει στη μετακίνηση των κιβωτίων παραπόνων του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως από το χώρο της Κλειστής Φυλακής στο χώρο της Ανοικτής Φυλακής, αλλά και λόγω της υποβολής σχετικών παραπόνων, η Επίτροπος Διοικήσεως προχώρησε, κατ΄αρχήν, σε παρεμβάσεις που θα καθιστούσαν δυνατή την επανατοποθέτηση των κιβωτίων. Από έρευνα που ακολούθησε, διαπιστώθηκε ότι η προτεινόμενη διαδικασία παραλαβής των παραπόνων από το Γραφείο, μετά την επανατοποθέτηση των κιβωτίων παραπόνων που είχαν αφαιρεθεί, προϋπέθετε την παρεμβολή μελών του προσωπικού των Φυλακών (δεσμοφυλάκων), με αποτέλεσμα τη δημιουργία ανάμεσα στους κρατουμένους κλίματος φόβου και, κατ' επέκταση, ανατροπής της ελεύθερης και απρόσκοπτης επικοινωνίας των κρατουμένων με την Επίτροπο. Συνεπώς, τονίστηκε η ανάγκη για τη διασφάλιση του δικαιώματος των κρατουμένων να αλληλογραφούν με το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, χωρίς να ελέγχονται οι επιστολές τους

2. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 2140/2009, ημερομ. 11 Ιανουαρίου 2010.
3. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 1188/2010, ημερομ. 8 Ιουλίου 2010.

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

και χωρίς την παρεμβολή του προσωπικού του Τμήματος Φυλακών και έγινε εισήγηση όπως η παραλαβή των παραπόνων από Λειτουργούς του Γραφείου της, γίνεται απευθείας από τα κιβώτια παραπόνων εντός του χώρου της Κλειστής Φυλακής, πρακτική η οποία είχε ακολουθηθεί επί σειρά ετών χωρίς ουδέποτε να προκύψει ζήτημα ασφάλειας ή οποιοδήποτε άλλο ζήτημα[4].

Παρεμβάσεις του Τομέα υπήρξαν και σε ζητήματα που αφορούν σε παραμέτρους της καθημερινής διαβίωσης των κρατουμένων στις Φυλακές, όπως οι σχέσεις τους με δεσμοφύλακες, η ευρύτερη συμπεριφορά του προσωπικού των Φυλακών, η εξασφάλιση κανονιστικά προβλεπόμενων προνομίων (πχ. άδειες, ένταξη στην Ανοικτή Φυλακή και στο Κέντρο Εξωιδρυματικής Απασχόλησης), η διατροφή και η ιατρική τους περίθαλψη, ο τρόπος διεξαγωγής του επισκεπτηρίου και η πραγματοποίηση σωματικών ερευνών σε επισκέψεις. Ενδεικτικά, αναφέρεται η περίπτωση κρατουμένου κατά την οποία το επισκεπτήριο του κρίθηκε ότι ήταν απαραίτητο, για λόγους ασφαλείας, να διεξάγεται στην παρουσία δεσμοφυλάκων[5]. Η Επίτροπος τόνισε τη σημασία της διασφάλισης της προστασίας του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή και εισηγήθηκε την εξασφάλισή της, όσον το δυνατόν, διακριτικής παρουσίας των δεσμοφυλάκων κατά τη διάρκεια των επισκέψεων του επηρεαζόμενου κρατουμένου. Στη βάση των εισηγήσεων της Επιτρόπου δόθηκαν σχετικές οδηγίες στο προσωπικό των Φυλακών.

IV. Μετανάστευση

Η ενασχόληση του Τομέα με τη θεματική ενότητα της Μετανάστευσης κατέδειξε την ύπαρξη και, σε πολλές περιπτώσεις, συνέχιση σημαντικών προβλημάτων στους χειρισμούς που ακολουθεί το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΑΠΜ), ακόμα και σε περιπτώσεις όπου ζητείται η συνεργασία του με το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως για σκοπούς έρευνας. Παρατηρήθηκαν, συγκεκριμένα, μεγάλες καθυστερήσεις και σε αρκετές περιπτώσεις, παραλείψεις, στην αποστολή απαντητικών επιστολών από το ΤΑΠΜ, στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως.

Αναφορικά με τη γενικότερη δράση του ΤΑΠΜ, ο Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είχε την ευκαιρία να εξετάσει, μεταξύ άλλων, τη νομιμότητα της απόρριψης αιτημάτων για παραχώρηση πιστοποιητικών εγγραφής (Certificates of Registration) σε Έλληνες πολίτες που εγκαταστάθηκαν στην Κύπρο πριν από την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθυστερήσεις στην εξέταση αιτήσεων για παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας, προβλήματα στην πρακτική παραλαβής και εξέτασης αιτήσεων για απόκτηση κυπριακής υπηκοότητας από πρόσωπα των οποίων ο ένας γονέας είναι Τουρκοκύπριος και ο άλλος υπήκοος τρίτης χώρας, τη νομιμότητα της εξάρτησης της παραχώρησης πιστοποιητικού βεβαίωσης γάμου από το καθεστώς παραμονής των εμπλεκομένων, και το δικαίωμα χορήγησης άδειας παραμονής σε ομοφυλόφιλους συντρόφους (υπήκους τρίτων χωρών) Κυπρίων ή Ευρωπαίων πολιτών, στα πλαίσια του δικαιώματος ελεύθερης διακίνησης των Ευρωπαίων πολιτών και των μελών της οικογένειάς τους.

Πέραν από τα πιο πάνω, διαπιστώθηκε ότι προβληματική παραμένει η πρακτική του ΤΑΠΜ να αξιώνει την καταβολή των εξόδων σύλληψης, κράτησης και απέλασης από συζύγους/συγγενείς Κυπρίων ή Ευρωπαίων πολιτών που έχουν απελαθεί, προκειμένου να επιτρέψει την εκ νέου

4. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά το παράπονο με αρ. Α/Π 1964/2010 και το φάκελο με αρ. ΕΔ 5.22.07, ημερομ. 9 Νοεμβρίου 2010.
5. Α/Π 2541/2009.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

είσοδό τους στην Κύπρο, ακόμα και όταν έχουν μεσολαβήσει μεγάλα χρονικά διαστήματα. Σε εκκρεμότητα, επίσης, παραμένει το θέμα της επιστροφής της τραπεζικής εγγυητικής σε πρώην εργοδότες οικιακών βοηθών, παρά τις αποφάσεις που έλαβε το ΤΑΠΜ, μετά και από σχετική Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως που υποβλήθηκε το 2007, αφού, πρώτον, οι αποφάσεις αυτές δεν τέθηκαν ακόμη σε εφαρμογή, και δεύτερον θα ισχύουν μόνο για μελλοντικές συμβάσεις εργασίας, αφήνοντας σε εκκρεμότητα το ζήτημα σε όλες τις προηγούμενες.

Ειδικότερα ζητήματα που απασχόλησαν τον Τομέα που αφορούσαν θέματα μετανάστευσης είναι τα εξής:

1. Χορήγηση καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος

Το ζήτημα της εφαρμογής της νομοθεσίας που διέπει το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος είχε αποτελέσει αντικείμενο προηγούμενης παρέμβασης του Γραφείου[6]. Κρίθηκε, παρόλα αυτά, απαραίτητη η περαιτέρω μεσολάβηση της Επιτρόπου Διοικήσεως, δεδομένης της επικρατούσας πρακτικής απόρριψης αιτήσεων για χορήγηση του καθεστώτος σε οικιακούς βοηθούς, στη βάση του «επίσημα περιορισμένου» της άδειας παραμονής τους και σχετικής απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου[7]. Η Επίτροπος κατέληξε στο ότι η πιο πάνω πρακτική είναι εξαιρετικά προβληματική και αντίκειται στο σκοπό της κοινοτικής Οδηγίας 2003/109/ΕΚ. Όπως επισημάνθηκε, το όλο πνεύμα της Οδηγίας αλλά και η θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συγκλίνουν στο ότι σκοπός του νομοθετήματος δεν είναι η εξαίρεση των υπηκόων τρίτων χωρών στους οποίους παραχωρήθηκε άδεια παραμονής για ορισμένο χρονικό διάστημα, η οποία ,όμως, ανανεωνόμενη υπερβαίνει εντέλει τα πέντε χρόνια. Παρά δε την τροποποίηση του περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμου, δεν φαίνεται να έχει αλλάξει η συγκεκριμένη ερμηνευτική προσέγγιση, δημιουργώντας έτσι, υπαρκτό κίνδυνο παραβίασης της Οδηγίας. Ενόψει των πιο πάνω, η Επίτροπος εισηγήθηκε την επανεξέταση τόσο της συγκεκριμένης περίπτωσης στη βάση μιας προσεκτικότερης και συνολικότερης αξιολόγησης των περιστάσεών της, καθώς και την αναθεώρηση της πρακτικής χορήγησης του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος αναφορικά με τις αιτήσεις των οικιακών βοηθών[8].

2. Σύλληψη, Κράτηση και Διαδικασία Απέλασης υπηκόων τρίτων χωρών

Εξετάστηκε η περίπτωση Ιρανού αιτητή πολιτικού ασύλου του οποίου η αίτηση απορρίφθηκε, και ο οποίος τελούσε υπό κράτηση στην Πτέρυγα 10 των Κεντρικών Φυλακών (Αστυνομικά Κρατητήρια Λευκωσίας) για διάστημα μεγαλύτερο των 3 ετών, αφού η απέλασή του δεν ήταν δυνατή, εξαιτίας μη συνεργασίας του με τις Αρχές για έκδοση διαβατηρίου. Κατόπιν εξέτασης αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αλλά και των προνοιών της κοινοτικής Οδηγίας 2008/115/ΕΚ για τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη-μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, η Επίτροπος υπογράμμισε ότι η κράτηση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 12 μήνες, ακόμα και αν ο κρατούμενος αρνείται να συνεργαστεί. Η κράτηση παύει να δικαιολογείται όταν γίνεται πια πρόδηλο ότι δεν υπάρχει

6. Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με παράπονο σχετικά με την απόρριψη αιτήματος για τη χορήγηση καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος, Αρ. Φακ.: Α/Π 2420/2008, ημερομ. 17 Φεβρουαρίου 2009. **7.** Cresencia Cabotaje Motilla v. Κυπριακής Δημοκρατίας, Υποθ. Αρ. 673/2006. **8.** Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 1347/2010, ημερομ. 16 Σεπτεμβρίου 2010.

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

εύλογη προοπτική απομάκρυνσης. Διατυπώθηκε, συνακόλουθα, η θέση ότι τα τρία συνεχιζόμενα χρόνια κράτησης και η αδυναμία απέλασης του παραπονούμενου σε συνδυασμό με την έντονη επιμονή του εξαιτίας του φόβου δίωξής του στο Ιράν, καθιστούσαν επιτακτική την άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση του θέματος, το οποίο άγγιζε τα όρια της απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης. Η Επίτροπος εισηγήθηκε την εξέταση της περίπτωσης κάτω από ένα καθαρά ανθρωπιστικό πρίσμα και πρότεινε την εξέταση του ενδεχομένου χορήγησης ανθρωπιστικού καθεστώτος στον παραπονούμενο με δυνατότητα ανανεώσιμης παραμονής στην Κυπριακή Δημοκρατία χωρίς το προαπαιτούμενο της έκδοσης διαβατηρίου από την Πρεσβεία του Ιράν. Μετά την υποβολή της Έκθεσης[9], ο παραπονούμενος αφέθηκε ελεύθερος και μεταφέρθηκε στο κέντρο υποδοχής αιτητών ασύλου στην Κοφίνου καθώς αποφασίστηκε η επανεξέταση του αιτήματός του από την Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων.

Ζητήματα κράτησης αποτέλεσαν αντικείμενο και της διαμεσολαβητικής δράσης του Τομέα, κατάληξη της οποίας υπήρξε, πολλές φορές, η ικανοποίηση των εμπλεκομένων. Στα πλαίσια αυτά, επιτεύχθηκε, μεταξύ άλλων, η απελευθέρωση αλλοδαπής που είχε συλληφθεί και κρατείτο με σκοπό την απέλαση, παρά το ότι εκκρεμούσε εξέταση καταγγελίας της για εργατική διαφορά με την εργοδότριά της[10], ο τερματισμός της κράτησης -με σκοπό την απέλαση- αλλοδαπού φοιτητή που είχε εκτίσει ποινή φυλάκισης για παραβίαση των όρων παραμονής του, δεδομένου ότι, η διακοπή των σπουδών του θεωρήθηκε δυσανάλογο μέτρο σε σχέση με την πιο πάνω παραβίαση[11] και ο τερματισμός της κράτησης και της επικείμενης απέλασης αλλοδαπού που είχε καταδικαστεί για παράνομη διαμονή στην Κυπριακή Δημοκρατία, η σύζυγος του οποίου αδυνατούσε να φροντίσει μόνη της τα τέσσερα ανήλικα παιδιά τους[12].

3. Είσοδος και παραμονή υπηκόων τρίτων χωρών στην Κύπρο

Σημαντικός αριθμός υποβληθέντων παραπόνων αφορούσε σε ζητήματα κακοδιοίκησης σχετικά με την παραχώρηση θεωρήσεων εισόδου από τις αρμόδιες Αρχές καθώς και τη διαδικασία χορήγησης αδειών παραμονής και παραχώρησης της κυπριακής υπηκοότητας.

Εξετάστηκε παράπονο που υποβλήθηκε από Βρετανό, εκ μέρους της συζύγου του με καταγωγή τη Σρι Λάνκα και αφορούσε στην άρνηση του Προξενείου της Κύπρου στη Σρι Λάνκα να χορηγήσει άδεια εισόδου για σκοπούς επίσκεψης, στη μητέρα και στον ανήλικο ανιψιό της συζύγου του, για διάστημα ενός μήνα, παρά το ότι οι δύο αιτούντες είχαν προσκομίσει τα απαραίτητα έγγραφα. Η διερεύνηση του παραπόνου κατέδειξε ότι το Τμήμα Προξενικών Υποθέσεων ενήργησε κακόπιστα και απέρριψε το αίτημα στη βάση αστήρικτων αξιολογικών κρίσεων. Μετά από την παρέμβαση της Επιτρόπου, η περίπτωση έτυχε της αρμόζουσας προσοχής και έγιναν προσπάθειες ικανοποίησης του αιτήματος των παραπονουμένων[13].

Μεσολάβηση της Επιτρόπου, με ευνοϊκά για τους εμπλεκόμενους αποτελέσματα, έγινε και σε περιπτώσεις αιτημάτων για χορήγηση ή ανανέωση αδειών παραμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών. Ενδεικτική ήταν η περίπτωση κατά την οποία αίτημα αλλοδαπού συζύγου Κύπριας πολίτιδας για ανανέωση άδειας παραμονής και επίσπευση απάντησης σε αίτημα για χορήγηση υπηκοότητας,

9. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με τα παράπονα με αρ. Α/Π 2089/2008, Α/Π 636/2010 και Α/Π 1132/2010, ημερομ. 13 Οκτωβρίου 2010.
10. Α/Π 2189/2009. *11*. Α/Π 2579/2009. *12*. Α/Π 1827/2009. *13*. Α/Π 2179/2008.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

αντιμετωπίστηκε θετικά μετά από μια τέτοια διαμεσολάβηση[14]. Με τον ίδιο τρόπο, χορηγήθηκε προσωρινή άδεια παραμονής σε πολίτιδα τρίτης χώρας που δεν διέθετε σταθερούς οικονομικούς πόρους, στα πλαίσια ανθρωπιστικής προσέγγισης των ιδιαίτερων συνθηκών της περίπτωσης και της, εν εξελίξει, δικαστικής διαδικασίας που αφορούσε στην πατρότητα του παιδιού της που γεννήθηκε στην Κύπρο. Η άδεια παραχωρήθηκε μέχρι την ολοκλήρωση της έφεσης που εκκρεμούσε[15]. Η χορήγηση άδειας παραμονής επιτεύχθηκε, με παρέμβαση της Επιτρόπου και στην περίπτωση πολίτιδας τρίτης χώρας, πρώην συζύγου Κύπριου πολίτη και μητέρας Κύπριου πολίτη, παρά το ότι είχε πρόσφατα τερματιστεί η εργασία της και έπαυσε να διαθέτει σταθερό εισόδημα[16].

Ο Τομέας εξέτασε παράπονο που αφορούσε στην απόρριψη αιτήματος Τούρκου υπηκόου, συζύγου Κύπριας πολίτιδας, για χορήγηση άδειας παραμονής, ο οποίος, μάλιστα, κλήθηκε να αναχωρήσει από την Κύπρο, λόγω του ότι, κατά την επίσκεψη Λειτουργού του Τμήματος στην οικία τους, η σύζυγός του δεν βρισκόταν μαζί του[17]. Στην παρέμβαση, αποτέλεσμα της οποίας ήταν η ανανέωση της άδειας παραμονής του, τονίστηκε ο ισχυρισμός του παραπονούμενου ότι η στάση του Τμήματος και η αμφισβήτηση της γνησιότητας του γάμου του διάρκειας 35 ετών, ήταν προσβλητική τόσο για το άτομο όσο και για το γάμο του.

Το ΤΑΠΜ επέτρεψε, μετά από σχετική εισήγηση της Επιτρόπου, την είσοδο στην Δημοκρατία πολίτιδας τρίτης χώρας, συζύγου Κύπριου πολίτη και μητέρας Κυπρίου, στη βάση της αρχής της οικογενειακής ενότητας[18]. Στην ίδια βάση παραχωρήθηκε, με μεσολάβηση της Επιτρόπου, άδεια εισόδου σε πολίτιδα τρίτης χώρας που είχε τελέσει γάμο με Κύπριο στις Φιλιππίνες[19]. Σε άλλη περίπτωση όπου υπήρξε άρνηση του ΤΑΠΜ να ανανεώσει άδεια παραμονής σε Ουκρανή, εκκρεμούσης της διαδικασίας διαζυγίου από τον Κύπριο σύζυγό της, η Επίτροπος, κάνοντας αναφορά τόσο σε σχετική εγκύκλιο του Υπουργού Εσωτερικών όσο και σε οικεία απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου[20], υπογράμμισε ότι η άδεια παραμονής του/της αλλοδαπού/πής συζύγου δεν θεωρείται ότι ακυρώνεται όταν η διαμονή με τον Κύπριο σύζυγο διακόπτεται. Με βάση τα πιο πάνω, η Επίτροπος ζήτησε την αναστολή τυχόν διαδικασίας απέλασης της παραπονούμενης και την εξέταση του ενδεχομένου ανανέωσης της άδειας παραμονής της στη χώρα, τουλάχιστον μέχρι την εκδίκαση της αίτησης διαζυγίου. Μετά την παρέμβασή της δόθηκε στην παραπονούμενη άδεια προσωρινής παραμονής και εργασίας για χρονική περίοδο 6 μηνών ώστε να μπορέσει να παρουσιαστεί στην εκδίκαση της αίτησης διαζυγίου[21].

4. Εργατικές διαφορές μεταξύ μεταναστών εργαζομένων και ημεδαπών εργοδοτών

Η διαδικασία εξέτασης των εργατικών διαφορών ανάμεσα σε αλλοδαπούς εργαζόμενους και τους εργοδότες τους, αποτέλεσε αντικείμενο έρευνας της Επιτρόπου Διοικήσεως, η οποία προέκυψε μετά την υποβολή μεγάλου αριθμού παραπόνων που αφορούσαν στην προβληματικότητα διαφόρων παραμέτρων της πιο πάνω διαδικασίας[22]. Η έρευνα κατέδειξε σοβαρά προβλήματα στην εν λόγω διαδικασία, τα οποία οφείλονται, κατά κύριο λόγο, στην ασάφεια που επικρατεί ως προς το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, τα όρια παρέμβασης και αρμοδιοτήτων της κάθε εμπλεκόμενης κρατικής Υπηρεσίας και τις υποχρεώσεις των δύο εμπλεκόμενων στην εργασιακή σχέση μερών.

---

14. Α/Π 109/2009. *15.* Α/Π 2623/2009. *16.* Α/Π 30/2010. *17.* Α/Π 367/2010. *18.* Α/Π 441/2010. *19.* Α/Π 1556/2010. *20.* Υπόθεση Svetlana Shalaeva v. Κυπριακή Δημοκρατία.
21. Α/Π 204/2010. *22.* Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με τα παράπονα Α/Π 445/2006 κ.α, ημερομ. 12 Μαρτίου 2010.

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Η Επίτροπος τόνισε ότι η απουσία ενός σύγχρονου ρυθμιστικού πλαισίου για επίλυση αυτών των διαφορών, δημιουργεί προβλήματα τέτοιας φύσεως και μεγέθους -από άποψη σεβασμού στοιχειωδών εργατικών δικαιωμάτων- που επιβάλλουν την άμεση ρυθμιστική παρέμβαση των αρμόδιων κρατικών Αρχών. Μη παραγνωρίζοντας το ότι η διαδικασία επίλυσης εργατικών διαφορών αυτής της φύσης εξυπηρετεί το σκοπό της εξωδικαστικής -και άρα ταχύτερης- διευθέτησης των εργατικών διαφορών και ότι δεν μπορεί, από τη φύση της, να φέρει τα πλήρη εχέγγυα της αντίστοιχης δικαστικής διαδικασίας, η Επίτροπος τόνισε ότι, για την επίτευξη του σκοπού της, η διαδικασία χρειάζεται επανεξέταση, ούτως ώστε να πληροί τις βασικές προϋποθέσεις της έγκαιρης, τεκμηριωμένης, ανεξάρτητης και αμερόληπτης εξέτασης των εργατικών διαφορών.

Στη σχετική Έκθεση που υποβλήθηκε στις αρμόδιες Υπηρεσίες, η Επίτροπος εισηγήθηκε, μεταξύ άλλων, την εκπόνηση σαφούς κανονιστικού πλαισίου που θα οριοθετεί ασφαλώς τη δράση και τις αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών, την περαιτέρω ενδυνάμωση του διαμεσολαβητικού ρόλου του Τμήματος Εργασιακών Σχέσεων, την έκδοση νέου εγχειριδίου το οποίο θα καλύπτει όλο το φάσμα και τα στάδια της διαδικασίας, την έκδοση ειδικού ενημερωτικού εντύπου που θα δίδεται στους αλλοδαπούς και στους εργοδότες κατά την υποβολή της καταγγελίας τους, καθώς και την επιμόρφωση των Λειτουργών που εξετάζουν τις διαφορές, προς την κατεύθυνση της αποφυγής των ατεκμηρίωτων συμπερασμάτων, της μεροληψίας και των κοινωνικών προκαταλήψεων.

Μετά την υποβολή της Έκθεσης, το Γραφείο ενημερώθηκε για την πραγματοποίηση συναντήσεων και διαβουλεύσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών, κατά τις οποίες συζητήθηκαν οι εισηγήσεις της Επιτρόπου.

5. Πρόσβαση υπηκόων τρίτων χωρών και Ευρωπαίων πολιτών σε κοινωνικές παροχές

Η Επίτροπος, στα πλαίσια της διαμεσολαβητικής δράσης του Γραφείου της, χειρίστηκε ζητήματα αντιμετώπισης πολιτών τρίτων χωρών αλλά και πολιτών χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και άλλες Υπηρεσίες αρμόδιες για τη χορηγία επιδομάτων.

Η παρέμβαση της Επιτρόπου είχε θετικά αποτελέσματα σε περίπτωση που αφορούσε στις συνθήκες φιλοξενίας σε στέγη ηλικιωμένων της οικογένειας αιτητή πολιτικούασύλου του οποίου η αίτηση απορρίφθηκε, που κρατείτο για απέλαση στα Αστυνομικά Κρατητήρια Λευκωσίας. Ειδικότερα, αφού ζητήθηκε η αναστολή της απέλασης του παραπονούμενου, διερευνήθηκε το θέμα της ακαταλληλότητας του χώρου φιλοξενίας της οικογένειάς του, σε σχέση ιδίως με την παροχή ιατρικής περίθαλψης στη σύζυγο και την κόρη του και τη διασφάλιση ασφαλούς περιβάλλοντος για την ανήλικη μετά από ισχυριζόμενη έκθεσή της σε συμπεριφορές ενοίκων της Στέγης που την είχαν τρομοκρατήσει. Αποτέλεσμα της παρέμβασης ήταν ο παραπονούμενος να αφεθεί ελεύθερος, με δικαίωμα διασφάλισης άδειας παραμονής και εργασίας, ενώ η οικογένειά του είχε μεταφερθεί σε διαμέρισμα και κατέστη, προσωρινά, λήπτης δημοσίου βοηθήματος[23].

Μετά από παρέμβαση της Επιτρόπου επήλθε ικανοποίηση και σε αίτημα Ευρωπαίας πολίτιδας για χορήγηση επιδόματος τέκνου και επεξήγηση των προϋποθέσεων χορήγησης του εν λόγω

23. Α/Π 2266/2008.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

επιδόματος καθώς και της διαδικασίας αξιολόγησης των κριτηρίων στη βάση των οποίων λαμβάνεται σχετική απόφαση[24].

Μετά από διερεύνηση παραπόνου που υποβλήθηκε από υπήκοο Βουλγαρίας, η οποία υπήρξε θύμα βίας από τον εργοδότη της, προέκυψε ότι αίτημα της παραπονούμενης για δημόσιο βοήθημα απορρίφθηκε στη βάση του καθεστώτος παραμονής της (απασχόληση), το οποίο δεν ενέπιπτε στις κατηγορίες δικαιούχων βοηθήματος και στο ότι κρίθηκε κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης ικανή για εργασία. Παρόλο που η Επίτροπος έκρινε ότι η περίπτωση δεν έτυχε του δέοντος χειρισμού από την αρμόδια Υπηρεσία, η διαφοροποίηση του καθεστώτος παραμονής της παραπονούμενης (ένταξη της Βουλγαρίας στην Ε.Ε. τον Ιανουάριο του 2007) κατέστησε την οποιανδήποτε ενέργεια, για σκοπούς χορήγησης έκτακτου βοηθήματος, στη βάση του προηγούμενου καθεστώτος άνευ αντικειμένου. Παρόλα αυτά, και δεδομένων των οικονομικών δυσκολιών που αντιμετώπιζε εκείνο το διάστημα η παραπονούμενη, η Επίτροπος παρενέβη με επιτυχία ώστε να επισπευθεί η διαδικασία αφαίρεσης των στοιχείων της από τον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων, με αποτέλεσμα να μπορέσει να εργοδοτηθεί σε ιδιωτική εταιρεία ασφαλείας – κάτι που τελικά έγινε μερικές μέρες αργότερα[25].

V. Άλλες Παραβιάσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

1. Φυγοστρατία και δικαιώματα ψυχικά ασθενών

Ο Τομέας διερεύνησε παράπονο που αφορούσε στο φαινόμενο της φυγοστρατίας σε συνδυασμό με καταγγελία που είχε υποβληθεί στην Αρχή κατά των Διακρίσεων, σε σχέση με την εναλλακτική υπηρεσίας που με τον περί Εθνικής Φρουράς (Τροποποιητικό) Νόμο του 2007 [Ν.88(Ι)/2007], καλούνταν να εκπληρώσουν άτομα με προβλήματα υγείας[26]. Η σχετική έρευνα πραγματοποιήθηκε εκκρεμούσης της διαδικασίας για νέα τροποποίηση της νομοθεσίας. Η Επίτροπος κατέληξε στο ότι, εξαιτίας του υπαρκτού φαινομένου της φυγοστρατίας, δημιουργούνται, δικαιολογημένα, αισθήματα αδικίας στους στρατεύσιμους που κατατάσσονται και εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους στην Εθνική Φρουρά, γνωρίζοντας παράλληλα ότι ένας καθόλου ευκαταφρόνητος αριθμός στρατεύσιμων έχει διαφύγει προσχηματικά της κατάταξης. Τίθεται, συνακόλουθα, θέμα ίσης μεταχείρισης ατόμων που, ενώ, στην πραγματικότητα, τελούν υπό τις ίδιες ή όμοιες συνθήκες, δεν τυγχάνουν όμοιας μεταχείρισης όσον αφορά στην υποχρέωση στράτευσης.

Ωστόσο, επισημάνθηκε ότι δεν θα πρέπει να παραγνωρίζεται μια άλλη σημαντική πτυχή του θέματος που αφορά άτομα τα οποία δεν μπορούν, λόγω αληθινών προβλημάτων υγείας, να εκπληρώσουν αυτή την υποχρέωση. Στα πλαίσια αυτά, διατυπώθηκε η θέση ότι η άκαμπτη εφαρμογή ενός νομοθετικού πλαισίου που αφορά στην υποχρέωση εναλλακτικής υπηρεσίας, δεν είναι η αποτελεσματικότερη απάντηση στη φυγοστρατία, δεδομένου ότι υπάρχει πάντοτε ο κίνδυνος θυματοποίησης ατόμων που, πραγματικά, η κατάσταση της υγείας τους και ειδικότερα της ψυχικής τους υγείας, δεν τους επιτρέπει να εκπληρώσουν οποιασδήποτε μορφής υπηρεσία. Εισήγηση της Επιτρόπου ήταν ο προσανατολισμός της ευρισκόμενης σε εξέλιξη διαδικασίας τροποποίησης της νομοθεσίας προς την πρακτική εναρμόνιση δύο απόλυτα θεμιτών στόχων:

24. Α/Π 217/2009. *25.* Α/Π 1714/2006. *26.* Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο Α/Π 1212/2010 και την καταγγελία ΑΚΡ 124/2007, ημερομ. 11 Ιουνίου 2010

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

αφενός της αποτελεσματικής εξάλειψης της φυγοστρατίας και αφετέρου της προστασίας των ψυχικά ασθενών ατόμων.

Μετά την υποβολή της Έκθεσης και, συγκεκριμένα, στις 10 Φεβρουαρίου 2011, ψηφίστηκε από την ολομέλεια της Βουλής των Αντιπροσώπων το τροποιητικό νομοσχέδιο του περί Εθνικής Φρουράς Νόμου. Θέση του Υπουργείου Άμυνας ήταν ότι η νέα νομοθεσία, περιλαμβάνει σημαντικές πρόνοιες που θα περιορίσουν, σε μεγάλο βαθμό, το φαινόμενο της φυγοστρατίας και συνάμα θα συμβάλουν στην εύρυθμη λειτουργία της Εθνικής Φρουράς.

2. Πρόσβαση σε πληροφορίες και έγγραφα που αφορούν σε συνθήκες θανάτου

Με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε από γονείς εθνοφρουρού σε σχέση με τη διερεύνηση των συνθηκών θανάτου του γιου τους, τον Οκτώβριο του 2009, στο ΚΕΝ Λάρνακας, η Επίτροπος αναφέρθηκε στη γενική αρχή σύμφωνα με την οποία, σε περιπτώσεις πρόκλησης θανάτου, η οικογένεια του θύματος θα πρέπει να ενημερώνεται για την πορεία, το περιεχόμενο και την κατάληξη των ερευνών, δικαιούται δε να λαμβάνει τόσο το πόρισμα όσο και αντίγραφα των καταθέσεων[27].

Με βάση, ειδικότερα, τα όσα προέκυψαν από την έρευνα, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι δεν υφίσταται οποιαδήποτε ρητή νομοθετική ρύθμιση που να απαγορεύει την παραχώρηση του μαρτυρικού υλικού που συνελέγη κατά τη στρατιωτική ανάκριση. Περαιτέρω, στην προκειμένη περίπτωση, δεν είχαν προσκομισθεί ικανοποιητικά στοιχεία που να πείθουν ότι από το επίμαχο ανακριτικό υλικό προέκυπταν θέματα τα οποία άπτονταν της ασφάλειας του κράτους. Δεδομένων των πιο πάνω, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η απόφαση για παραχώρηση του μαρτυρικού υλικού επαφίεται ουσιαστικά στη κρίση των εμπλεκόμενων Αρχών και στη διάθεση τους για συνεργασία με τους γονείς του θανόντος, στην προσπάθειά τους να ενημερωθούν κατά το πληρέστερο δυνατόν για τις συνθήκες θανάτου του παιδιού τους. Εισηγήθηκε, συνεπώς, στο Υπουργείο Άμυνας όπως παραχωρήσει το επίμαχο μαρτυρικό υλικό που προέκυψε από τη στρατιωτική ανάκριση στους παραπονούμενους.

3. Δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης εκπαιδευτικών λειτουργών

Από τη διερεύνηση παραπόνου με το πιο πάνω θέμα, διαπιστώθηκε ότι οι αντιδράσεις που προκλήθηκαν και τα αιτήματα που διατυπώθηκαν για απομάκρυνση εκπαιδευτικού από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, καθώς και το κλίμα που δημιουργήθηκε εις βάρος της, με αφορμή άρθρο που δημοσίευσε τον Νοέμβριο του 2008 σε εφημερίδα της Ν.Κ.Κ. ΟΕΛΜΕΚ, έπληξαν το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης της εκπαιδευτικού. Και τούτο επειδή οι αντιδράσεις αυτές, είχαν ως κοινό σημείο αναφοράς την έντονη αντίθεση στις απόψεις που εξέφρασε η παραπονούμενη στο άρθρο της- το οποίο συνίστατο σε μία γενική, χωρίς εξατομικεύσεις και μειωτικούς χαρακτηρισμούς, αξιολόγηση της σχέσης των λειτουργών της εκπαίδευσης με την εξουσία- και τη ζημιά που θεωρήθηκε ότι το άρθρο προκάλεσε στο κύρος της εκπαιδευτικής κοινότητας.

27. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 896/2010, ημερομ. 14 Δεκεμβρίου 2010.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

Η Επίτροπος κατέληξε στο ότι η έκταση και ένταση των αντιδράσεων που παρατηρήθηκαν δεν δικαιολογείτο, ακόμα και στην περίπτωση που η δηκτικότητα ή η οξύτητα του ύφους και των διατυπώσεων της εκπαιδευτικού γίνει δεκτή, χωρίς να προηγηθεί εξέταση των συμφραζόμενων και του συνολικού περιεχομένου του άρθρου. Υπογράμμισε, συγχρόνως, το ξεχωριστό βάρος που αποκτά στο χώρο της παιδείας το δικαίωμα της έκφρασης και τόνισε ότι η ελεύθερη έκφραση, τροφοδοτεί και εμπλουτίζει το δημόσιο διάλογο. Τέλος, επισημάνθηκε η προβληματικότητα του άρθρου 51 των περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμων, ενόψει του ότι εξαρτά το δικαίωμα έκφρασης από την προηγούμενη έγκριση της αρμόδιας Αρχής με κίνδυνο να αποτρέπονται οι εκπαιδευτικοί από την άσκηση του δικαιώματος αυτού, καθιστώντας, συνακόλουθα, το δικαίωμα ανενεργό. Η Επίτροπος εισηγήθηκε, την εξέταση του όλου θέματος και την τροποποίηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου για κατοχύρωση και διεύρυνση του θεμελιώδους δικαιώματος έκφρασης[28].

Μετά την υποβολή της Έκθεσης, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ενημέρωσε την Επίτροπο για το ότι, πρόταση του Υπουργείου για τροποποίηση άρθρου 51 των περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμων στη βάση των εισηγήσεών της, είχε τεθεί υπόψη της Βουλής των Αντιπροσώπων.

4. Απαγόρευση αρθρογραφίας Δημοτικών Συμβούλων σε έντυπο που εκδίδεται από Δήμο

Στα πλαίσια εξέτασης παραπόνου αναφορικά με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Αγίου Δομετίου να δημοσιεύει, στο ενημερωτικό φυλλάδιο «Άγιος Δομέτιος», άρθρα των Προέδρων ή Προεδρεύοντων των διαφόρων Επιτροπών αναφορικά με τις δραστηριότητές τους και όχι οποιεσδήποτε απόψεις των Δημοτικών Συμβούλων, η Επίτροπος Διοικήσεως αναφέρθηκε στο δικαίωμα και την υποχρέωση που έχει κάθε συλλογικό όργανο να ρυθμίζει τα θέματα που το αφορούν και να διαφυλάσσει την προβολή της ενότητας και της συλλογικότητας τόσο των μελών του όσο και των θέσεών του. Θεώρησε, παρόλα αυτά, ότι, η γενικευμένη και προληπτικού χαρακτήρα απαγόρευση της αρθρογραφίας Δημοτικών Συμβούλων, χωρίς μάλιστα, σαφώς προσδιορισμένα κριτήρια και όρους, δεν συνάδει, κατ΄αρχήν, με το σκοπό έκδοσης του εντύπου που είναι, όπως ο ίδιος ο Δήμος ανέφερε, η ενημέρωση και η επικοινωνία με τους δημότες. Η Επίτροπος εξέφρασε τη θέση ότι, η εξυπηρέτηση του σκοπού της επικοινωνίας του Δήμου με τους δημότες, προϋποθέτει την αυτονόητη υποχρέωση επίδειξης ιδιαίτερης ανεκτικότητας απέναντι σε απόψεις που παρατίθενται σε δημοσιεύσιμη μορφή, ακόμα και αν ενέχουν κριτικό χαρακτήρα έναντι πράξεων ή ενεργειών του Δήμου, ή, ενδεχομένως, εκφράζουν ακόμα και τη μειοψηφία των Δημοτικών Συμβούλων. Η Έκθεση[29] υποβλήθηκε στον Δήμαρχο Αγίου Δομετίου με την εισήγηση όπως λάβει υπόψη του τους προβληματισμούς της Επιτρόπου σε σχέση με την απόφασή του για γενικευμένη απαγόρευση της δημοσίευσης θέσεων των Δημοτικών Συμβούλων. Επισημάνθηκε, επίσης, ότι, οι οποιεσδήποτε αποφάσεις του Δήμου για μη δημοσίευση ενός άρθρου Δημοτικού Συμβούλου θα πρέπει να είναι επαρκώς και δεόντως αιτιολογημένες, με γνώμονα τόσο την προβολή της συλλογικής δράσης του Δήμου όσο και των αρχών της ελευθερίας της έκφρασης και του πλουραλισμού.

---

28. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο Α/Π 705/2009, ημερομ. 20 Ιανουαρίου 2010. ***29***. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με τα παράπονα με αρ. Α/Π 500/2008 και Α/Π 1166/2009, ημερομ. 22 Φεβρουαρίου 2010.

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

5. Συνθήκες ασφάλειας, φύλαξης και αποθήκευσης έργων της κρατικής συλλογής σύγχρονης τέχνης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

Μετά από τη διερεύνηση σχετικού με το πιο πάνω αντικείμενο παραπόνου, διαπιστώθηκε, η αναποτελεσματικότητα των μέτρων που είχαν ληφθεί από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για σκοπούς συμμόρφωσης με προηγούμενες υποδείξεις της Επιτρόπου για το ίδιο θέμα[30], αφού η διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών προστασίας και αποθήκευσης/φύλαξης των έργων της κρατικής συλλογής σύγχρονης τέχνης δεν επιτεύχθηκε. Ως εκ τούτου και ανεξάρτητα από τα οποιαδήποτε χρονοδιαγράμματα ανέγερσης Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης -το οποίο αναμένεται να επιφέρει συνολικές λύσεις στα πιο πάνω προβλήματα- η Επίτροπος εισηγήθηκε τη λήψη άμεσων και αποτελεσματικών μέτρων για την υιοθέτηση ολοκληρωμένου συστήματος ασφαλείας και την εφαρμογή συστήματος ρύθμισης της θερμοκρασίας και υγρασίας, την αναθεώρηση και βελτίωση των διαδικασιών συντήρησης -που λαμβάνουν χώρα υπό εξαιρετικά αργούς ρυθμούς- , την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού για την ασφάλεια, φύλαξη και συντήρηση των έργων καθώς και τη συστηματική επιτήρηση των δανειζόμενων έργων τα οποία επιστρέφονται σε απογοητευτική κατάσταση από τα κυβερνητικά Τμήματα. Η Επίτροπος πρότεινε, επίσης, την εξέταση του ενδεχομένου θεσμοθέτησης, με κανονιστικό τρόπο, ενός πλαισίου που θα ρυθμίζει τα θέματα που αφορούν στην κρατική συλλογή σύγχρονης κυπριακής τέχνης και τα καθήκοντα του προσωπικού των Πολιτιστικών Υπηρεσιών, με σκοπό την προαγωγή του πολιτισμού και της τέχνης[31].

6. Ειδική Εκπαίδευση

Παρεμβάσεις της Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με χειρισμούς του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού σε θέματα ειδικής εκπαίδευσης υπήρξαν στα πλαίσια σχετικών παραπόνων που υποβλήθηκαν στο Γραφείο. Ειδικότερα, υπόψη της Επιτρόπου τέθηκε παράπονο που αφορούσε στα προβλήματα που αντιμετώπιζε μαθητής κατά τη φοίτησή του στη Μονάδα Ειδικής Εκπαίδευσης Δημοτικού Σχολείου και τα οποία προέκυπταν από τη βίαιη συμπεριφορά συμμαθήτριάς του. Η Επίτροπος Διοικήσεως υπογράμμισε την ανάγκη λήψης όλων των αναγκαίων προστατευτικών μέτρων για τον άμεσο και αποτελεσματικό χειρισμό της περίπτωσης. Αποτέλεσμα της παρέμβασης της Επιτρόπου ήταν να εξεταστούν τα δεδομένα που αφορούσαν την περίπτωση και να παραπεμφθεί η μαθήτρια σε άλλη Μονάδα Δημοτικού Σχολείου αφού όλα τα άλλα μέτρα χειρισμού της υπόθεσης είχαν αποτύχει[32].

Τη μεσολάβηση της Επιτρόπου προκάλεσε, επίσης, παράπονο που αφορούσε στην απομάκρυνση μαθητή από τη σχολική μονάδα στην οποία φοιτούσε και τη μεταφορά του σε Ειδική Μονάδα Εκπαίδευσης[33]. Από τη διερεύνηση της υπόθεσης, προέκυψε ότι υπήρξε ενημέρωση και συνεργασία των εμπλεκομένων φορέων με τη μητέρα του παραπονούμενου αναφορικά με τις σχετικές αποφάσεις που λήφθηκαν. Η Κεντρική Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης αποφάσισε, εντέλει, τη φοίτηση του μαθητή σε «συνηθισμένη τάξη» και την εξυπηρέτηση των αναγκών του, όταν κρίνεται αναγκαίο, από τις υπηρεσίες της ειδικής μονάδας.

---

30. Αυτεπάγγελτη έρευνα της Επιτρόπου Διοικήσεως με αρ. ΑΥΤ/Ε2/2003, ημερομ. 30 Μαΐου 2003. ***31***. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 1992/2008, ημερομ. 24 Ιουνίου 2010. ***32***. Α/Π 308/2010. ***33***. Α/Π 450/2010.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

7. Άνιση μεταχείριση εις βάρος των Δημάρχων και των Δημοτικών Συμβούλων των κατεχόμενων Δήμων

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μετά από σχετικό παράπονο που υποβλήθηκε από Δημάρχους κατεχόμενων Δήμων και κατέδειξε την άνιση μεταχείριση εις βάρος των Δημάρχων και των Δημοτικών Συμβούλων των κατεχόμενων Δήμων, η οποία συνίσταται στη σημαντική απόκλιση των αντιμισθιών και αποζημιώσεων τους από αυτές που προβλέπονται για τα ίδια αξιώματα στους ελεύθερους Δήμους[34]. Η Επίτροπος υπογράμμισε τον εξαιρετικά σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι κατεχόμενοι Δήμοι δεδομένου ότι εκπροσωπούν το σύνολο των προσφύγων και παρουσιάζουν έντονη δραστηριότητα διαφώτισης όσον αφορά στο κυπριακό πρόβλημα στο εξωτερικό. Εισήγησή της ήταν όπως το Υπουργείο Εσωτερικών ολοκληρώσει άμεσα την εξέταση σχετικών προτάσεων που υπέβαλε η Ένωση Δήμων Κύπρου και προχωρήσει στη σύνταξη της σχετικής πρότασής του, λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω και με γνώμονα την πιο ισορροπημένη μεταχείριση των κατεχόμενων Δήμων.

Μετά την υποβολή της Έκθεσης εγκρίθηκε η καταβολή των νέων ωφελημάτων με ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2011.

Β. ΤΟΜΕΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ι. Γενικές παρατηρήσεις

Κατά το 2010, ο Τομέας Περιβάλλοντος, Ιδιοκτησίας και Ανάπτυξης διεκπεραίωσε αρκετά παράπονα που σχετίζονται κυρίως με το δομημένο περιβάλλον, τις επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον από τις αναπτυξιακές δραστηριότητες και την παραβίαση του συνταγματικού δικαιώματος της ιδιοκτησίας.

Μέσα από τις έρευνες που έγιναν προέκυψε όπως και τα προηγούμενα χρόνια η διαχρονική αδυναμία της διοίκησης να επεμβαίνει αποτελεσματικά ώστε να επιτυγχάνει τη νομιμότητα, την ποιότητα της ζωής και την εξυπηρέτηση των πολιτών. Γι' αυτούς τους σκοπούς είναι απαραίτητη η αλλαγή στον τρόπο προσέγγισης του ελέγχου των αναπτύξεων, των δημοσίων αγαθών και της εφαρμογής της νομοθεσίας. Παράλληλα, χρειάζεται αναδιάρθρωση των διοικητικών υπηρεσιών και προσαρμογή των διαδικασιών τους στις αυξημένες και δικαιολογημένες απαιτήσεις, όπως και συστηματική επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού. Χρειάζεται μετεξέλιξη του δημόσιου τομέα σε έναν σύγχρονο, ευέλικτο και αποδοτικό οργανισμό, που θα αξιοποιεί παραγωγικά και αποδοτικά τους πόρους, με προσήλωση στις νόμιμες δράσεις, με επίκεντρο τον πολίτη και τις καλές πρακτικές διοίκησης.

34. Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ. Α/Π 318/2009, ημερομ. 18 Ιανουαρίου 2010.

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

II. Διαχείριση αποβλήτων

Η ανεξέλεγκτη απόρριψη αποβλήτων απαγορεύεται εξαιτίας των περιβαλλοντικών συνεπειών που επιφέρει και των κινδύνων που δημιουργεί για τη δημόσια υγεία. Η νομοθεσία που αφορά, ειδικότερα, στα απόβλητα αδρανή υλικά που προέρχονται από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις, εκσυγχρονίστηκε στη βάση των Οδηγιών και των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε σχέση με αυτή την κατηγορία αποβλήτων, ήταν απαραίτητη η θέσπιση Κανονισμών για τη ρύθμιση της διαχείρισης / ανακύκλωσης και διάθεσης τους και τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και κατάλληλου δικτύου εγκαταστάσεων. Ωστόσο, το Υπουργείο Εσωτερικών παρέλειψε να ολοκληρώσει την ετοιμασία τους. Ως αποτέλεσμα, δεν κατέστη δυνατόν να αρχίσει έγκαιρα η υλοποίηση των πολιτικών που κρίνονται προσφορότερες για τη μείωση των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων που επέφερε η πρακτική της διατήρησης χώρων εναπόθεσης των αδρανών υλικών.

Στο μεταξύ, επιδεινώθηκε το πρόβλημα πληρότητας του υφιστάμενου γι' αυτό το σκοπό χώρου στη Μαραθούντα. Οι προσπάθειες που έγιναν για αποσυμφόρηση του χώρου δεν είχαν ικανοποιητικά αποτελέσματα. Η λειτουργία του ως προσωρινής λύσης, παρέμεινε αναγκαία, ενώ συντηρούνταν οι οχληρές συνέπειές της στην περιοχή και παράλληλα ο κίνδυνος αυθαίρετης απόρριψης αδρανών υλικών οπουδήποτε στην Επαρχία Πάφου.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της για τα σχετικά παράπονα με αρ. Α/Π 948/2009 και Α/Π 1248/2009 επεσήμανε ότι η πληρότητα του χώρου στη Μαραθούντα ήταν προβλέψιμη και έστω ακόμα και αν δεν προέκυπτε, δεν δικαιολογείτο η αργοπορία ετοιμασίας των Κανονισμών, επειδή, τα αδρανή απόβλητα, οι ποσότητες των οποίων είναι αυξημένες, επιβαλλόταν, ούτως ή άλλως, να αντιμετωπιστούν με βάση τις σχετικές ευρωπαϊκές Οδηγίες.

Για αυτό το σκοπό, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε επίσπευση της ετοιμασίας των Κανονισμών για να τεθούν σε εφαρμογή και να είναι εφικτή η έναρξη της διαχείρισης των αδρανών υλικών. Επίσης, εισηγήθηκε την αποκατάσταση στη συνέχεια του χώρου στη Μαραθούντα, η κοινότητα της οποίας επιβαρύνθηκε για πολλά χρόνια από τη λειτουργία του.

III. Εγγραφή αγροτικών δρόμων

Οι κοινότητες επιδιώκουν την εγγραφή αγροτικών δρόμων σε δημόσιους, με την υποβολή αιτήσεων τους στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας μέσω των Επαρχιακών Διοικήσεων.

Όμως, παρατηρήθηκε επανειλημμένα ότι τέτοιες αιτήσεις εκκρεμούν για πολλά χρόνια και το πρόβλημα αυτό οφείλεται σε διάφορους παράγοντες. Από τα Κοινοτικά Συμβούλια δεν γίνεται πάντα επαρκής αξιολόγηση των προτεραιοτήτων ή ικανοποιητική ιεράρχηση τους, δεν δίδεται η δέουσα σημασία στις οδεύσεις των υπό εγγραφή δρόμων, δεν ζητείται όπως επιβάλλεται η έγκριση τους από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, δεν υποδεικνύονται με ακρίβεια στα σχέδια και δεν εξετάζονται ζητήματα όπως το κόστος της χωρομετρικής εργασίας που είναι αναγκαία για να γίνει η εγγραφή.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

Επίσης, τα Κοινοτικά Συμβούλια σε πολλές περιπτώσεις δεν επιτυγχάνουν την εξασφάλιση των συγκαταθέσεων όλων των ιδιοκτητών των τεμαχίων που θα επηρεαστούν από την εγγραφή και επειδή η απαλλοτρίωση του αναγκαίου μέρους τους γι' αυτό το σκοπό αντιστοιχεί σε κόστος για την αποζημίωση των ιδιοκτητών, τα Συμβούλια με περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες δεν προωθούν αυτή τη διαδικασία. Κατά συνέπεια, η διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη και αφορά στην εγγραφή αδρανεί, ενώ η χωρομετρική εργασία που είχε προηγηθεί από το αρμόδιο Κτηματολογικό Γραφείο δεν μπορεί να αξιοποιηθεί.

Όπως επεσήμανε η Επίτροπος Διοικήσεως σε σχετική Έκθεσή της, εφόσον η διοίκηση όχι μόνο προσφέρει αλλά διαθέτει και ενεργοποιεί το ανθρώπινο δυναμικό της για να καθίσταται δυνατή η εγγραφή αγροτικών δρόμων, χρειάζεται να διασφαλίσει ότι ο δημόσιος χρόνος που αναλώνεται κυρίως από τα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία θα καταλήγει πράγματι σε αντίστοιχο δημόσιο όφελος.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως το Υπουργείο Εσωτερικών μελετήσει το όλο ζήτημα και σε συνεργασία με το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, τις Επαρχιακές Διοικήσεις και την Ένωση Κοινοτήτων, υιοθετηθούν τα μέτρα με τα οποία θα επιτυγχάνεται η εγγραφή των αγροτικών δρόμων χωρίς παλινδρομήσεις ή καθυστερήσεις που οφείλονται στους λόγους που εντοπίστηκαν.

IV. Καθυστέρηση εξέτασης αιτήσεων

Εξακολουθεί να παραμένει σοβαρό το πρόβλημα της αδυναμίας του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας να εξετάζει τις αιτήσεις που υποβάλλει το κοινό και εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του και να αποφασίζει έγκαιρα. Διεκπεραιώνεται ετήσια ένας σημαντικός όγκος εργασίας, που αφορά σε δημόσια έργα ανάπτυξης, όπως του κράτους, των τοπικών Αρχών και των οργανισμών δημοσίου δικαίου, διαχωρισμούς οικοπέδων, πολυκατοικιών, συνοριακών διαφορών και οριοθετήσεων, ωστόσο, μεγάλος αριθμός αιτήσεων εκκρεμεί για πολλά χρόνια. Ο σχετικά νέος θεσμός της ανάθεσης και διεκπεραίωσης οριοθετήσεων από ιδιώτες χωρομέτρες δεν έχει συμβάλει ακόμα ικανοποιητικά στην αποσυμφόρηση των Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων με αποτέλεσμα στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως να συνεχίζεται η υποβολή παραπόνων με αντικείμενο την αναμονή των αιτητών / παραπονουμένων για 3 συνήθως και πλέον χρόνια μέχρι να αρχίσει η εξέταση των αιτήσεων τους.

Αιτήσεις παραπονουμένων για διαχωρισμό συνιδιόκτητων τεμαχίων τους ήταν σε αδράνεια στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού από το 2004 και εντάχθηκαν στον προγραμματισμό της εργασίας του Κλάδου Επιτόπιων Ερευνών το 2010.

Η Επίτροπος Διοικήσεως σε σχετική Έκθεσή της αναγνώρισε μεν τον φόρτο εργασίας του εν λόγω Γραφείου, σημείωσε, όμως, ότι δεν υπάρχει σύστημα πληροφοριών μέσω του οποίου μπορεί να επιβεβαιώνεται ότι για τη διεκπεραίωσή του τηρείται αυστηρή χρονολογική σειρά, όπως υποστηρίχθηκε επανειλημμένα από όλα τα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία. Αυτός είναι και ο

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

λόγος για τον οποίο συντηρείται και ενισχύεται η αντίληψη εξωγενών παρεμβάσεων που επενεργούν προς όφελος ορισμένων αιτητών και, κατά προέκταση, σε βάρος άλλων. Ο εν λόγω κίνδυνος υφίσταται σε κάθε περίπτωση μακροχρόνιων διοικητικών δυσλειτουργιών και η αποδοκιμασία της πιο πάνω διαμορφωθείσας αντίληψης, η υποβάθμιση ή η σιωπηρή παραγνώριση της και η προβολή του συνολικού έργου του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, δεν επιτυγχάνει έστω τον περιορισμό της καχυποψίας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εξέφρασε την άποψη ότι, μόνο με τη διαφάνεια μέσω ενός συστήματος πληροφοριών αναφορικά με τη σειρά διεκπεραίωσης των αιτήσεων θα εξακριβώνεται ότι ο προγραμματισμός των Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια. Η διαφάνεια είναι ουσιαστικό χαρακτηριστικό που χρειάζεται να διέπει τη σύγχρονη δημόσια διοίκηση και πρέπει να επιλέγεται αφού δεν συντρέχει κανένας λόγος μη δημοσιοποίησης όλων όσων αποδεικνύουν το πώς λειτουργεί, ασκεί τις αρμοδιότητες της και γενικότερα αποδίδει στο έργο της.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε την εισαγωγή σχετικού συστήματος ηλεκτρονικής ενημέρωσης (Α/Π 676/2007).

Σε άλλη περίπτωση, διαπιστώθηκε ότι αίτηση για ανταλλαγή μέρους ιδιωτικού τεμαχίου με κρατικό, η οποία είχε υποβληθεί το 1990, εκκρεμούσε στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λευκωσίας για 20 χρόνια. Το 2009 η αίτηση μαζί με σχετική έκθεση διαβιβάστηκε στον Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας για να προωθηθεί στην αρμόδια Υπουργική Επιτροπή για λήψη απόφασης. Όμως, επειδή είχαν παρέλθει αρκετά χρόνια αφότου είχαν εξασφαλιστεί οι απόψεις άλλων δημόσιων Υπηρεσιών σε σχέση με την αίτηση, ο Διευθυντής ζήτησε να εξασφαλιστούν εκ νέου.

Η Επίτροπος Διοικήσεως επέκρινε το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λευκωσίας για την παράλειψη του να προωθήσει σε εύλογο χρόνο την αίτηση για λήψη απόφασης και εισηγήθηκε την υιοθέτηση μέτρων που θα αποτρέπουν παρόμοιους χειρισμούς και περιστατικά (Α/Π 304/2010).

Το παράπονο με αρ. Α/Π 2008/2009 αφορούσε στην καθυστέρηση του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Λεμεσού να οριοθετήσει τεμάχιο του παραπονούμενου. Η αίτηση είχε υποβληθεί το 2007 και μέχρι την υποβολή του παραπόνου δεν είχε γίνει καμία ενέργεια σε σχέση με αυτήν. Η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε ότι ο φόρτος εργασίας των Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων χρειάζεται να αντιμετωπιστεί για να εξυπηρετείται το κοινό σε σύντομο χρόνο, διαφορετικά, το σχετικό δικαίωμά του αποδυναμώνεται ή και εξουδετερώνεται.

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. Α/Π 1588/2007 διαπιστώθηκε ότι το 1990, το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού αποφάσισε ότι συνέτρεχαν λόγοι διόρθωσης των πιστοποιητικών εγγραφής και των εν χρήσει σχεδίων που αφορούσαν στο συνιδιόκτητο τεμάχιο της παραπονούμενης και ορισμένων άλλων γειτονικών. Έκτοτε, πραγματοποιήθηκαν αρκετές χωρομετρικές εργασίες χωρίς όμως αποτέλεσμα μέχρι και το 2010. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως ο Διευθυντής του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας καθορίσει ένα ευέλικτο πλαίσιο χειρισμού των αιτήσεων για διόρθωση λαθών με χρονικά όρια εντός των οποίων

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

τα διάφορα στάδια της διαδικασίας θα συμπληρώνονται χωρίς παλινδρομήσεις ή επαναλήψεις, θα ελέγχονται οι σχετικές ενέργειες, θα επιλύονται εγειρόμενα θέματα και θα εξακριβώνονται νωρίς τυχόν αδυναμίες ή παραλείψεις στην όλη εργασία.

V. Υπολογισμός αγοραίας αξίας ιδιοκτησίας σε κατεχόμενες ή απροσπέλαστες περιοχές

Στα πλαίσια της έρευνας του παραπόνου με αρ. Α/Π 219/2010, το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λευκωσίας ενημέρωσε την Επίτροπο Διοικήσεως ότι υπάρχει αδυναμία υπολογισμού της αγοραίας αξίας τεμαχίων που βρίσκονται στις κατεχόμενες ή απροσπέλαστες περιοχές. Ως αποτέλεσμα, είναι ανέφικτος ο υπολογισμός του ύψους των μεταβιβαστικών τελών που πρέπει να πληρωθούν από τον αγοραστή. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι τεμάχια στις εν λόγω περιοχές είναι δυνατόν να υποθηκεύονται για την παραχώρηση δανείων από τον Κεντρικό Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών. Γι' αυτό το σκοπό ετοιμάζονται από την αρμόδια Αρχή εκτιμήσεις με βάση τις αξίες κατά την ημέρα της τουρκικής εισβολής και αναπροσαρμόζονται στη συνέχεια στις τρέχουσες τιμές με πολλαπλασιαστή που καθορίζεται σε συσκέψεις που γίνονται στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας κατά διαστήματα.

Συνεπώς, κατέληξε η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της, υπάρχει φόρμουλα για την εξεύρεση της αγοραίας αξίας των κατεχόμενων ή απροσπέλαστων τεμαχίων, που θα μπορούσε να υιοθετηθεί σε σχέση με τις περιπτώσεις της μεταβίβασης για τον υπολογισμό των μεταβιβαστικών τελών και εισηγήθηκε να εξεταστεί το ενδεχόμενο αυτό από το Υπουργείο Εσωτερικών.

VI. Παράνομες επεμβάσεις

Παράπονο που διερευνήθηκε από την Επίτροπο Διοικήσεως είχε ως αντικείμενο ότι, εξαιτίας μετατόπισης της κοίτης ποταμού στην Επαρχία Πάφου πριν από πολλά χρόνια, επηρεάζονται πλέον ιδιωτικά τεμάχια. Ιδιοκτήτρια, δε, παρακείμενου στον ποταμό τεμαχίου υποστήριξε ότι η μετατόπιση της κοίτης οφείλεται σε παράνομες επεμβάσεις που έγιναν σ' αυτήν.

Οι κοίτες των ποταμών ανήκουν στην ιδιοκτησία της Δημοκρατίας και κανένα πρόσωπο δεν νομιμοποιείται σε ενέργειες που τις επηρεάζουν. Παράλληλα, οι ποταμοί είναι χαρακτηριστικό περιβαλλοντικό στοιχείο των περιοχών όπου βρίσκονται και οι επεμβάσεις σ' αυτούς, ειδικότερα στις κοίτες τους για οποιουσδήποτε λόγους, συνιστούν προσβολή της φύσης τους, όπως διαμορφώθηκε χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, ανατρέπουν την περιβαλλοντική ισορροπία και δημιουργούν επισφαλείς συνθήκες για τον ευρύτερο περίγυρο τους. Κατά προέκταση, η διατήρηση και προστασία των ποταμών ως μέρος του φυσικού περιβάλλοντος είναι εξαιρετικής σημασίας και επιτυγχάνει τη λειτουργικότητα τους και την απρόσκοπτη ροή του νερού, ιδιαίτερα στις περιόδους έντονης βροχόπτωσης.

Στη βάση αυτού του πλαισίου, η Επίτροπος Διοικήσεως υπέδειξε τις διοικητικές ευθύνες για

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

πρόληψη των επεμβάσεων στους ποταμούς για να μην τίθενται εκ των υστέρων οι αρμόδιες Αρχές ενώπιον των συνεπειών τους.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου προγραμματίσει τη διεξαγωγή της αναγκαίας επιτόπου εργασίας για να αποσαφηνιστούν, τόσο το θέμα της παλιάς και νέας κοίτης του ποταμού, όπως αυτή υφίσταται επιτόπου, όσο και το ζήτημα των παράνομων επεμβάσεων από ιδιοκτήτες γειτονικών τεμαχίων και όπως διαβιβάσει στη συνέχεια τα πορίσματα του στην Επαρχιακή Διοίκηση για να ληφθεί απόφαση σε σχέση με τα ενδεικνυόμενα διορθωτικά μέτρα (Α/Π 1515/2007).

VII. Αποζημίωση λόγω απαλλοτρίωσης

Το παράπονο με αρ. Α/Π 1446/2009 αφορούσε στην απόφαση του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας να μην προσφέρει στον παραπονούμενο αποζημίωση για την απαλλοτρίωση μέρους συνιδιόκτητου τεμαχίου του. Για να αιτιολογήσει την απόφαση του, το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας επικαλέστηκε τον όρο της πολεοδομικής άδειας ανάπτυξης του τεμαχίου και τα άρθρα 12 και 13 του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της επεσήμανε ότι οι εν λόγω διατάξεις απασχόλησαν το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στα πλαίσια της υπόθεσης Σεργίδης και Χριστοφόρου εναντίον Κυπριακής Δημοκρατίας. Το ΕΔΑΔ έκρινε ότι η εφαρμογή τους επιφέρει στέρηση της ιδιοκτησίας για το λόγο ότι αποξενώνεται μέρος της από τον ιδιοκτήτη της και περιέρχεται στο δημόσιο. Έναντι δε της στέρησης ιδιοκτησίας, οφείλεται αποζημίωση σύμφωνα με το άρθρο 23 του Συντάγματος. Σχετικό είναι, επίσης, το άρθρο 8 του περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμου, που συνδέει ευθέως την απαλλοτρίωση με το δικαίωμα στην αποζημίωση, δηλ. δεν νοείται ή επιτρέπεται απαλλοτρίωση ακίνητης ιδιοκτησίας χωρίς να προσφερθεί αποζημίωση στον ιδιοκτήτη της. Η υποχρέωση για κάτι τέτοιο είναι ρητή επιταγή των πιο πάνω διατάξεων.

Στην Έκθεσή της, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας εκτιμήσει την αποζημίωση που αναλογεί στον παραπονούμενο λόγω της απαλλοτρίωσης μέρους του τεμαχίου του και προβεί στην προσφορά της σ' αυτόν.

VIII. Παράνομες οικοδομές

Σε παράπονο που υποβλήθηκε (Α/Π 859/2009) διαπιστώθηκε ότι ο ισχυρισμός του παραπονούμενου για ανοχή από την Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας της παράνομης λειτουργίας κτηνοτροφικής μονάδας, ήταν βάσιμος. Τα υποστατικά της μονάδας είχαν ανεγερθεί χωρίς άδειες και η Επαρχιακή Διοίκηση δεν έλαβε μέτρα τερματισμού της χρήσης τους.

Στην Έκθεσή της για το παράπονο αυτό, η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι οι κτηνοτροφικές μονάδες πρέπει να χωροθετούνται στα όρια των καθορισμένων γι' αυτές πολεοδομικών ζωνών και

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

εισηγήθηκε, όπως η Επαρχιακή Διοίκηση συνδράμει στις προσπάθειες που είχαν αρχίσει για τη μετακίνηση της συγκεκριμένης μονάδας σε κατάλληλη περιοχή.

Σε άλλη περίπτωση, προέκυψε ότι σε τουρκοκυπριακό τεμάχιο είχε αναγερθεί παράνομα μηχανουργείο, το οποίο λειτουργούσε χωρίς να έχει εξασφαλίσει άδεια. Η Επίτροπος Διοικήσεως επέκρινε, στην Έκθεσή της, την Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας για την παράλειψη της να αντιμετωπίσει την αυθαίρετη ανάπτυξη του τεμαχίου και εισηγήθηκε όπως μεριμνήσει για την εφαρμογή της νομιμότητας (Α/Π 1266/2009).

Τα παράπονα με αρ. Α/Π 2541/2007 και Α/Π 667/2009 αφορούσαν στην παράνομη ανέγερση χοιροστασίων εντός της γεωργικής ζώνης, στην οποία με βάση τη Δήλωση Πολιτικής δεν επιτρέπεται η κτηνοτροφική ανάπτυξη.

Τα χοιροστάσια ανεγέρθηκαν από τη δεκαετία του 1980 και έκτοτε δεν κατέστη δυνατόν να κατεδαφιστούν ή να τερματιστεί η χρήση τους, επειδή η Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας δεν αξιοποίησε πλήρως τη δικαστική διαδικασία για το σκοπό αυτό. Ως αποτέλεσμα, εδραιώθηκε η παρουσία των χοιροστασίων στην περιοχή, ενώ οι προσπάθειες των ιδιοκτητών τους για νομιμοποίηση τους, κυρίως με δύο αιτήσεις για πολεοδομικές άδειες κατά παρέκκλιση της Δήλωσης Πολιτικής, απέτυχαν.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι, η αναποφασιστικότητα και απροθυμία της Επαρχιακής Διοίκησης να ασκήσει τα καθήκοντα της, συνέτειναν στη διαιώνιση της λειτουργίας των χοιροστασίων, παρά το γεγονός ότι πρόκειται για χρήση ασύμβατη με το χαρακτήρα της περιοχής. Παράλληλα, δημιουργήθηκε στους ιδιοκτήτες τους η προσδοκία ότι είναι δυνατή η συνέχιση της διατήρησής τους. Υπό τις περιστάσεις, ο άμεσος τερματισμός της λειτουργίας τους θα είχε σοβαρές συνέπειες στους ιδιοκτήτες, στο προσωπικό τους και στον κλάδο της χοιροτροφίας καθότι πρόκειται για μεγάλης δυναμικότητας χοιροστάσια, με σημαντική συνεισφορά στην οικονομία.

Γι' αυτό το λόγο, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως η Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως και η Υπηρεσία Περιβάλλοντος υπό την εποπτεία των Υπουργείων Εσωτερικών και Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, συντονίσουν τις προσπάθειες τους, για εξεύρεση μιας κοινά αποδεκτής λύσης στο πρόβλημα που ταλαιπωρεί τόσα χρόνια τους παραπονούμενους και άλλους κατοίκους γειτονικών κοινοτήτων, προς την κατεύθυνση της μετακίνησης των χοιροστασίων σε περιοχή όπου επιτρέπονται τέτοιες χρήσεις.

IX. Δικαίωμα ιδιοκτησίας

Από τη διερεύνηση των παραπόνων με αρ. Α/Π 719/2006, Α/Π 792/2006, Α/Π 2625/2006, Α/Π 357/2007, Α/Π 385/2007, Α/Π 696/2007, Α/Π 1000/2007, Α/Π 1490/2007, Α/Π 1552/2007, Α/Π 1556/2007, Α/Π 2447/2007, Α/Π 171/2009, Α/Π 889/2009, Α/Π 89/2009 και Α/Π 1363/2009, αλλά και παραπόνων τα οποία διερευνήθηκαν κατά τα προηγούμενα χρόνια, παρατηρήθηκε ότι απορρίπτονται οι αιτήσεις για πολεοδομικές άδειες ανάπτυξης τεμαχίων, τα οποία, με βάση το

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

σχέδιο ανάπτυξης που βρίσκεται σε ισχύ στην περιοχή τους, προορίζονται να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον για την ανέγερση σχολικών κτιρίων.

Εξαιτίας της απόρριψης των αιτήσεων για πολεοδομικές άδειες, η ανάπτυξη των τεμαχίων είναι αδύνατη και γι' αυτό το λόγο, το δικαίωμα στην ιδιοκτησία τους αδρανοποιείται και ουσιαστικά εξουδετερώνεται. Το Ανώτατο Δικαστήριο έχει επανειλημμένα τονίσει ότι αυτό το αποτέλεσμα ισοδυναμεί με στέρηση της ιδιοκτησίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 23 του Συντάγματος και το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η στέρηση της ιδιοκτησίας επιτρέπεται μόνο με την απαλλοτρίωση της και την αποζημίωση του ιδιοκτήτη της.

Ο πολεοδομικός σχεδιασμός, όπως σημείωσε στην Έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως, αποτελεί σημαντική παράμετρο, όμως, οι προσπάθειες δέσμευσης και μη ανάπτυξης της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, για να είναι εφικτή η πρακτική εφαρμογή του στο μέλλον, δηλαδή, εάν και όταν θα καταστεί δυνατή η απαλλοτρίωση της ιδιοκτησίας, ανατρέπουν την εύλογη σχέση που πρέπει να υφίσταται μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου συμφέροντος σε βάρος του πρώτου.

Η Επίτροπος Διοικήσεως υπογράμμισε ότι επείγει ο τερματισμός της προσβολής του δικαιώματος ιδιοκτησίας και εισηγήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών να προβεί σε ανάλογες συστάσεις στις Πολεοδομικές Αρχές.

Σε άλλη περίπτωση, διαπιστώθηκε ότι αίτηση παραπονούμενης για πολεοδομική άδεια προσθηκομετατροπών σε υφιστάμενη οικοδομή της, απορρίφθηκε από το Επαρχιακό Γραφείο Λεμεσού του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, επειδή η παραπονούμενη δεν αποδέχθηκε την υιοθέτηση προτεινόμενου από το εν λόγω Γραφείο σχεδίου, σύμφωνα με το οποίο θα έπρεπε να παραχώρησει στο δημόσιο μέρος του τεμαχίου της, για να συμπληρωθεί το οδικό δίκτυο της περιοχής.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της, υπενθύμισε τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου επί του θέματος, που υπογραμμίζει ότι όταν σχέδιο οδικού δικτύου δεν έχει δημοσιευθεί και δεν έχει δοθεί η ευκαιρία στους ιδιοκτήτες τεμαχίων που επηρεάζονται από αυτό να υποβάλουν τυχόν ενστάσεις τους, δεν είναι νόμιμα δυνατόν να αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο κρίσης των αιτήσεων τους για πολεοδομικές άδειες. Η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου βασίζεται στο άρθρο 23 του Συντάγματος που υπαγορεύει ότι η στέρηση της ιδιοκτησίας για την εξυπηρέτηση σκοπού δημόσιας ωφέλειας είναι δυνατή μόνο με την απαλλοτρίωση της και δεν αρκεί η ετοιμασία ενός σχεδίου του οδικού δικτύου που δεν έχει, επίσης, δημοσιευθεί για να ζητείται από τον ιδιοκτήτη της να παραχωρήσει στο δημόσιο, εκείνο το μέρος της που θα συμβάλει στην υλοποίηση του.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της, σημείωσε ότι η παραγνώριση της νομολογίας ενέχει τον κίνδυνο νέων ακυρωτικών αποφάσεων σε παρόμοιες περιπτώσεις και εισηγήθηκε στο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως όπως δώσει οδηγίες στις Πολεοδομικές Αρχές να ενεργούν στο πλαίσιο της νομολογίας αυτής η οποία αποσαφηνίζει τα νόμιμα όρια δράσης τους.

Το παράπονο Α/Π 2623/2007 αφορούσε σε τουρκοκυπριακή κατοικία στη Λάρνακα που είχε παραχωρηθεί σε εκτοπισθέντα για τη στέγαση της οικογένειας του στο τέλος της δεκαετίας του

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

1970. Τουρκοκύπριος, που διαμένει μόνιμα στις ελεύθερες περιοχές, κατέστη το 2007 συνιδιοκτήτης της κατοικίας δυνάμει κληρονομικής διαδοχής και ζήτησε από την Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας να του καταβάλλει ενοίκια ή να απαλλοτριώσει την κατοικία.

Όπως διαπιστώθηκε από την έρευνα, παρά τις κατά καιρούς οχλήσεις του, τόσο η Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας όσο και η Υπηρεσία Διαχείρισης Τουρκοκυπριακών Περιουσιών, προσπάθησαν να υπερβούν τις διοικητικές ευθύνες και υποχρεώσεις που προέκυψαν εξαιτίας της διαφοροποίησης του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της κατοικίας, υποβάθμισαν τη σημασία της και αποστασιοποιήθηκαν από τα αιτήματα του παραπονούμενου με τον τρόπο που απάντησαν στις σχετικές επιστολές του. Συγκεκριμένα, επί της ουσίας των αιτημάτων του παρέλειψαν να υπεισέλθουν και να του κοινοποιήσουν οποιαδήποτε απόφαση.

Ειδικότερα, δεν αξιολόγησαν τη νομιμότητα ή μη της συνέχισης της κατοχής της κατοικίας από το πρόσωπο στο οποίο είχε παραχωρηθεί, ενώ ήταν υποχρεωμένοι, υπό το φως του δικαιώματος ιδιοκτησίας που απέκτησε ο παραπονούμενος και του πραγματικού γεγονότος ότι διαμένει μόνιμα στις ελεύθερες περιοχές και η περιουσία που έχει, κατά προέκταση και εκείνη που αποκτά, δεν υπόκειται στη διαχείριση του Κηδεμόνα των Τουρκοκυπριακών Περιουσιών.

Η εισήγηση της Επαρχιακής Διοίκησης στον παραπονούμενο να υποβάλει αίτηση για να του παραχωρηθεί κατάλληλη κατοικία για διαμονή του στη Λάρνακα και η υπόδειξη της Υπηρεσίας Διαχείρισης Τουρκοκυπριακών Περιουσιών να αποταθεί στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο αν επιθυμεί την πώληση, αξιοποίηση και ή ανάπτυξη του μεριδίου του στην κατοικία, καταδεικνύουν, σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, απροθυμία διατάραξης της προγενέστερης κατάστασης και παραγνώριση της διάστασης του συνταγματικού δικαιώματος της ιδιοκτησίας.

Η άσκηση αυτού του δικαιώματος, σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, δεν συναρτάται με οποιαδήποτε ακίνητη ιδιοκτησία, αλλά αποκλειστικά με εκείνη που είναι εγγεγραμμένη στο όνομα του παραπονούμενου, δηλαδή όχι με άλλη που μπορεί να του παραχωρηθεί. Η δε πώληση / διάθεση δεν είναι η μόνη νόμιμη δυνατότητα που έχει ο παραπονούμενος ως συνιδιοκτήτης της κατοικίας. Στη δε έννοια του δικαιώματος ιδιοκτησίας, εμπίπτει εκτός της πώλησης / διάθεσης, η κατοχή και η απόλαυση της, που είναι αδύνατον να επωφεληθεί ο παραπονούμενος ενόσω επωφελείται το πρόσωπο στο οποίο παραχωρήθηκε στο παρελθόν.

Οι εξελίξεις στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των τουρκοκυπριακών περιουσιών, που κατέχονται από εκτοπισθέντες, αναπόφευκτα επιφέρουν δυσχέρειες αλλά δεν δικαιολογούνται, όπως ανέφερε η Επίτροπος Διοικήσεως, παρόμοιοι χειρισμοί των πολιτών και των αιτημάτων τους από τις αρμόδιες Αρχές, εκτός του πλαισίου της νομιμότητας και της καλής πιστής.

Η δράση των δημοσίων Αρχών διέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία και αναμένεται ότι αυτές σε κάθε περίπτωση θα επικεντρώνονται στην εφαρμογή της, θα λειτουργούν με συνέπεια και κατά τρόπο που θα διευκολύνουν, όχι να ταλαιπωρούν τους πολίτες, και θα επιτυγχάνουν τη δημιουργία των προϋποθέσεων απρόσκοπτης και πλήρους άσκησης των δικαιωμάτων τους, επειδή, δεν αρκεί η κατοχύρωση ή η φραστική αποδοχή τους, χρειάζεται κάτι πολύ περισσότερο, η διοικητική συνδρομή στην πραγμάτωση τους.

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Οι αρμόδιες Αρχές, υπέδειξε η Επίτροπος Διοικήσεως, υποχρεούνταν σε πρωτοβουλίες και συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών που θα απέβλεπαν στην οριστική, δίκαιη και νόμιμη ρύθμιση της διαμορφωθείσας κατάστασης, προς όφελος τόσο του παραπονούμενου όσο και του εκτοπισθέντα κατόχου της κατοικίας. Η παράλειψή τους να συμβάλουν προς την κατεύθυνση αυτή, είναι ο μοναδικός λόγος για τον οποίο το δικαίωμα του παραπονούμενου στην κατοικία παρέμεινε σε αδράνεια, αφότου το απόκτησε, πράγμα που ισοδυναμεί με στέρηση του μεριδίου του.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως η συνταγματική παραβίαση τερματιστεί το συντομότερο με ενέργειες και αποφάσεις που θα προωθούνταν σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, μετά από διαβουλεύσεις με τον παραπονούμενο.

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ι. Γενικές Παρατηρήσεις

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση λειτουργεί στη βάση νομοθετικού πλαισίου που θεσμοθετήθηκε στις δεκαετίες του 1980 και 1990, χωρίς ουσιώδεις από τότε διαφοροποιήσεις, παρά τις ραγδαίες οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές που ακολούθησαν και την ευρωπαϊκή αποκεντρωτική πολιτική που δίδει έμφαση σε έναν καινούργιο ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με βάση τις αρχές της εγγύτητας, της επικουρικότητας και της εδαφικής και κοινωνικής συνοχής.

Ο παραδοσιακός ρόλος των Δήμων και των Κοινοτήτων που περιορίζεται αυστηρά στη διαχείριση θεμάτων της καθημερινότητας, με ανεπαρκείς πόρους και υποδομή, σημαντικό βαθμό εξάρτησης από το κεντρικό κράτος, χωρίς ικανοποιητικό και αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου, δεν ανταποκρίνεται πλέον στα χαρακτηριστικά της νέας εποχής και δεν παρέχει τις δυνατότητες αντιμετώπισης των σύγχρονων προκλήσεων και κοινωνικών απαιτήσεων.

Η ενίσχυση της τοπικής αυτοτέλειας τόσο στο διοικητικό όσο και στο οικονομικό επίπεδο, η διεύρυνση της αποκέντρωσης και η ισχυροποίηση του ρόλου των τοπικών Αρχών με έμφαση στο επιτελικό κεντρικό κράτος, προϋποθέτουν θεσμικές καινοτομίες που θα επιτρέψουν στις τοπικές Αρχές να συμμετάσχουν ουσιαστικά και καθοριστικά στη διαμόρφωση του αναπτυξιακού προγραμματισμού, στην υλοποίησή του και στην εναρμόνισή τους με τις σύγχρονες ανάγκες για ποιότητα σε όλους τους τομείς της ζωής, για κοινωνική αλληλεγγύη και για συνοχή.

Σ' αυτό το στάδιο βρίσκεται σε εξέλιξη η πρωτοβουλία του Υπουργείου Εσωτερικών για μεταρρυθμίσεις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση σε συνεργασία με τους πολιτικούς φορείς και τις Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων και αναμένονται με ενδιαφέρον τα αποτελέσματα των προσπαθειών που έγιναν και συνεχίζονται προς αυτήν την κατεύθυνση.

Η Επίτροπος Διοικήσεως είχε την ευκαιρία στα πλαίσια της έρευνας παραπόνων που υποβλήθηκαν και αφορούσαν Δήμους και Κοινότητες να εντοπίσει αδυναμίες σε σχέση με την

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

οργάνωση και λειτουργία τους, το ανθρώπινο δυναμικό, τα τεχνολογικά μέσα υποστήριξης, την εφαρμογή της νομοθεσίας, τις σχέσεις τους με τους πολίτες και την εξυπηρέτηση τους.

Για την αντιμετώπιση αυτών των αδυναμιών χρειάζεται χρόνος και βαρύτητα στον εκσυγχρονισμό της οργανωτικής δομής τους, στη λειτουργική αναβάθμιση τους, στην εισαγωγή προγραμμάτων επιμόρφωσης τόσο των αιρετών εκπροσώπων τους όσο και του προσωπικού, στην αξιοποίηση της τεχνολογίας και στην προσήλωση σε σημαντικές αρχές που πρέπει να διέπουν τις σχέσεις των σύγχρονων δημόσιων οργανισμών με τους πολίτες, όπως οι αρχές της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας, της καλής πίστης και της νόμιμης άσκησης των αρμοδιοτήτων.

Η προσήλωση στις εν λόγω αρχές είναι μονόδρομος για την αποτροπή της κακοδιοίκησης που παρατηρείται σε αρκετές περιπτώσεις και επιδρά στην εμπιστοσύνη του κοινού στα αρμόδια εκλεγμένα Συμβούλια, ενώ όταν υπάρχουν ισχυρά δείγματα ικανής διοίκησης, αποδοτικής και αντικειμενικής, ενθαρρύνεται, παράλληλα, η συμμετοχή των πολιτών στις τοπικές δράσεις.

Η Επίτροπος Διοικήσεως θα επιδιώξει να τεθεί η συνεργασία με τις τοπικές Αρχές σε μια νέα βάση, με προτεραιότητα στο διάλογο με τα Συμβούλια και το προσωπικό για θέματα ευρύτερου τοπικού ενδιαφέροντος και σε παρεμβάσεις που θα συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση τους. Παράλληλα, ο Επίτροπος Διοικήσεως θα αξιοποιήσει τη διαμεσολάβηση για την εξεύρεση πρόσφορων συναινετικών και πρακτικών λύσεων σε προβλήματα που επηρεάζουν άμεσα τους παραπονούμενους και ιδιαίτερα την ποιότητα της καθημερινής ζωής.

ΙΙ. Παράνομες οικοδομές

Η ανέγερση οικοδομών, οι προσθήκες και μετατροπές σε αυτές και η αλλαγή στις χρήσεις τους, χωρίς τις απαραίτητες άδειες είναι αντικείμενο αρκετών παραπόνων που στρέφονται εναντίον των Δήμων, εξαιτίας της μη έγκαιρης αλλά και της αναποτελεσματικής, συνήθως, παρέμβασής τους.

Πρόκειται για διαχρονικό πρόβλημα, που συνδέεται, μεταξύ άλλων, με την αδυναμία συστηματικού ελέγχου των οικοδομικών εργασιών που διεξάγονται στα όρια των Δήμων. Στις προηγούμενες δεκαετίες οι διαστάσεις της οικοδομικής ανάπτυξης σε συνάρτηση με την ανεπάρκεια του προσωπικού των δημοτικών υπηρεσιών, δεν επέτρεπαν τον άμεσο εντοπισμό των παραβάσεων της νομοθεσίας. Παράλληλα, οι πρακτικές της αναμονής των παρανομούντων να συμμορφωθούν στις προειδοποιήσεις για τερματισμό των παράνομων εργασιών ή και για εξασφάλιση αδειών καθώς και η παράλειψη λήψης μέτρων παρακοής δικαστικών διαταγμάτων, συνέβαλαν στην παγίωση των οικοδομικών παραβάσεων, ενώ μπορεί να επηρεάζουν τους περίοικους και το περιβάλλον.

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. Α/Π 1431/2009, διαπιστώθηκε ότι το 1994 εργοστάσιο στα Λατσιά για την παραγωγή σόλων και πάτων υποδημάτων, χρησιμοποιούσε, μεταξύ άλλων, διχλωρομεθάνιο. Για το λόγο αυτό, η χρήση του εργοστασίου άλλαξε σε βιομηχανική αυξημένου βαθμού οχληρίας Κατηγορίας Α', ενώ δεν εξασφαλίστηκαν άδειες από την Πολεοδομική Αρχή και τον Δήμο Λατσιών. Το εργοστάσιο τερμάτισε τη λειτουργία του το 2009, επειδή περιήλθε

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

στην κατοχή του Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη, 15 περίπου χρόνια αφότου άλλαξε παράνομα η χρήση του.

Στην Έκθεση, που υποβλήθηκε από την Επίτροπο Διοικήσεως, επισημάνθηκε το δικαίωμα των κατοίκων της περιοχής να διαβιούν σε περιβάλλον απρόσβλητο από παράγοντες που ενέχουν κινδύνους, όπως η εκπομπή διχλωρομεθανίου από εργοστασιακές εργασίες και αυτό το δικαίωμα μπορεί να διασφαλίζεται, όταν η αρμόδια Αρχή, στην προκειμένη περίπτωση ο Δήμος Λατσιών, μεριμνά έγκαιρα για τον τερματισμό της λειτουργίας παράνομων χρήσεων.

Στην Πέγεια ανεγέρθηκαν ξενοδοχείο και τουριστικά καταλύματα χωρίς καμία άδεια. Η εκ των υστέρων προσπάθεια των ιδιοκτητών των τεμαχίων να εξασφαλίσουν άδειες απέτυχε και ο Δήμος αποδέχθηκε τη διαμορφωθείσα κατάσταση.

Σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως, η ανεκτικότητα του Δήμου Πέγειας εμπεδώνει το αίσθημα ατιμωρησίας και δίνει εύλογο έρεισμα στην άποψη που διατυπώθηκε από την παραπονούμενη ότι οι παρανομούντες τυγχάνουν της ευμενούς μεταχείρισης του. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε τη λήψη των μέτρων που προβλέπει η νομοθεσία (Α/Π 1139/2005).

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι ανεγέρθηκε όροφος σε υφιστάμενη οικοδομή χωρίς άδειες και ο Δήμος Πέγειας και πάλιν, αδράνησε και αδιαφόρησε για την παράλειψη της ιδιοκτήτριας της οικοδομής να υποβάλει αίτηση για πολεοδομική άδεια ώστε να εξετάσει η Πολεοδομική Αρχή αν ήταν νόμιμα δυνατή η προσθήκη του ορόφου.

Ο τρόπος με τον οποίο ο Δήμος αντιμετώπισε τόσο την παρούσα όσο και την προηγούμενη περίπτωση, συνιστά από μέρους του παράλειψη άσκησης εξουσιών που του παρέχει η νομοθεσία και αφορούν στον έλεγχο των οικοδομικών δραστηριοτήτων στα όρια του. Πρόκειται, ουσιαστικά, για απροθυμία ανάληψης ευθυνών από δημόσια αρχή, στην οποία οι εκλογείς εμπιστεύθηκαν ουσιώδη ρόλο.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στον Δήμο να καλέσει σε πρώτο στάδιο την παρανομούσα όπως υποβάλει αίτηση στην Πολεοδομική Αρχή για να εξεταστεί το ενδεχόμενο έκδοσης καλυπτικής πολεοδομικής άδειας και αν απορριφθεί να ενεργήσει με βάση τις διατάξεις του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου (Α/Π 470/2009).

Σε άλλο παράπονο (Α/Π 1047/2010) διαπιστώθηκε ότι ιδιοκτήτης τεμαχίου, ενώ είχε εξασφαλίσει άδειες για ανέγερση κατοικίας στην Πέγεια, ανήγειρε εστιατόριο. Ο Δήμος έλαβε δικαστικά μέτρα εναντίον του αρκετούς μήνες μετά τη σχετική καταγγελία που υπέβαλε ο παραπονούμενος. Η μη άμεση παρέμβαση του Δήμου, σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, επέτρεψε τη συνέχιση της παράβασης των αδειών.

Παρομοίως, ο Δήμος Λευκάρων επέλεξε τη μη διατάραξη παράνομης ανάπτυξης και την αποχή από μέτρα που θα ήταν εφικτό να λάβει για τον τερματισμό της, όπως η εξασφάλιση σχετικού δικαστικού διατάγματος. Όπως ανέφερε η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της, τέτοιες προσεγγίσεις των αυθαίρετων ενεργειών λειτουργούν προς όφελος των παρανομούντων και αποδυναμώνουν τη νομοθετική προστασία που προσφέρεται και επιδιώκει νόμιμες οικοδομές και

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

χρήσεις για να προστατεύονται οι περίοικοι και η ποιότητα του χώρου. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε την εφαρμογή από τον Δήμο της ισχύουσας νομοθεσίας (Α/Π 2033/2009).

Σε άλλη περίπτωση, μπροστά από την κατοικία παραπονούμενου στην Αγλαντζιά και σε μέρος του δημόσιου αδιέξοδου ανεγέρθηκε παράνομο στεγασμένο γκαράζ για στάθμευση οχήματος. Ο Δήμος Αγλαντζιάς αποφάσισε να αναβάλει τη λήψη μέτρων μέχρι τον καθορισμό ενιαίας πολιτικής αντιμετώπισης όλων των παρόμοιων στα όρια του περιπτώσεων.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της σημείωσε ότι το γκαράζ βρισκόταν σε μέρος αδιέξοδου δρόμου που πρέπει να παραμένει ελεύθερο για την αποκλειστική εξυπηρέτηση του κοινού. Σύμφωνα με την Επίτροπο, το γενικότερο πρόβλημα των παράνομων οικοδομών, που ο Δήμος θα επιδιώξει να αντιμετωπίσει με ενιαία πολιτική, δεν προέκυψε τυχαία, παρά εξαιτίας της πρακτικής προσαρμογής των δημοσίων Αρχών στις αυθαίρετες επιλογές και αποφάσεις των ιδιωτών. Η Επίτροπος, εισηγήθηκε να φροντίσει ο Δήμος για την οριστική απαλλαγή των δημόσιων δρόμων από οποιαδήποτε υποστατικά (Α/Π 183/2009).

Στην περιοχή Τάφοι των Βασιλέων, στην τουριστική περιοχή Πάφου και κοντά σε έναν από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους, έγιναν παράνομες οικοδομικές εργασίες σε υφιστάμενα υποστατικά. Ο Δήμος Πάφου έλαβε αρχικά δικαστικά μέτρα εναντίον των παρανομούντων αλλά ακολούθως παρέμεινε θεατής της κατάστασης.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε να καταγραφούν από τον Δήμο όλες οι αυθαιρεσίες και να εφαρμοστούν οι διατάξεις της νομοθεσίας (Α/Π 1663/2006).

Ιδιοκτήτες τεμαχίου στο Παραλίμνι ανήγειραν πολυκατοικία χωρίς να τηρήσουν τους όρους της άδειας που εξασφάλισαν. Ως αποτέλεσμα, δεν εκδόθηκε πιστοποιητικό έγκρισης της πολυκατοικίας ούτε ήταν εφικτό για το λόγο αυτόν να εκδοθούν τίτλοι για τα διαμερίσματα της, τα οποία, στο μεταξύ πωλήθηκαν στους παραπονούμενους.

Ο Δήμος, παρά το πρόβλημα που προέκυψε σε βάρος των αγοραστών, παρέλειψε να λάβει μέτρα για τη συμμόρφωση των ιδιοκτήτων του τεμαχίου με τους όρους της άδειας τους. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της υπέδειξε την ευθύνη του Δήμου για τη διαιώνιση του προβλήματος και εισηγήθηκε να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες διευθέτησης του (Α/Π 702/2006).

Εξαιτίας υψομετρικής διαφοράς μεταξύ τεμαχίου και γειτονικών, κατά την ανέγερση σ' αυτό πολυκατοικίας, υπήρξαν κατολισθήσεις και προκλήθηκαν προβλήματα ασφάλειας στην περιοχή. Ο Δήμος Γερμασόγειας έθεσε όρο στην οικοδομική άδεια για κατασκευή κατάλληλου προστατευτικού τοίχου. Ο ιδιοκτήτης του τεμαχίου δεν συμμορφώθηκε με τον όρο αυτό και ο Δήμος παρέλειψε να παρέμβει.

Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως, όταν εγείρονται θέματα ασφάλειας, η αρμόδια Αρχή οφείλει να ενεργεί προληπτικά και οπωσδήποτε δεν αρκεί να θέτει όρους στις άδειες. Χρειάζεται να μεριμνά για την υλοποίηση τους και προτού επέλθει ο απειλούμενος κίνδυνος και εισηγήθηκε στον Δήμο να ενεργήσει αμέσως (Α/Π 611/2010).

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Σε υποστατικό στην περιοχή Ζακακίου λειτουργούσε εργοστάσιο κατασκευής ελαστικών (καπλαμάδων). Για τη χρήση αυτή δεν εξασφαλίστηκαν πολεοδομική άδεια από τον Δήμο Λεμεσού και άδεια οικοδομής. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στον Δήμο να μεριμνήσει για τον τερματισμό της παράνομης χρήσης (Α/Π 2232/2008).

Καταστήματα στον Δήμο Κάτω Πολεμιδιών μετατράπηκαν παράνομα σε μηχανουργείο αυτοκινήτων σε περιοχή που δεν επιτρέπονται, με βάση το Τοπικό Σχέδιο Λεμεσού, παρόμοιες χρήσεις. Ωστόσο, ο Δήμος συμβιβάστηκε με τη λειτουργία του μηχανουργείου και δεν έδωσε βαρύτητα στη διαφύλαξη των ανέσεων των περιοίκων ούτε και στις πρόνοιες του Τοπικού Σχεδίου που αποβλέπουν, μεταξύ άλλων, στη χωροθέτηση των χρήσεων στις καθορισμένες σ' αυτό περιοχές.

Η έλλειψη βούλησης από τον Δήμο να αξιοποιήσει τα προσφερόμενα νομοθετικά μέτρα κατέληξε στην παγίωση της παράνομης χρήσης (Α/Π 846/2008).

Σε άλλο παράπονο, ιδιοκτήτης τεμαχίου στην Αραδίππου παρέλειψε να συμμορφωθεί με τους όρους των αδειών ανέγερσης κατοικίας, ο Δήμος εξασφάλισε σχετικό δικαστικό διάταγμα, παρατείνοντας την προθεσμία συμμόρφωσης σ' αυτό που καθόρισε το Δικαστήριο ,όμως, έκτοτε, παρόλον ότι παρήλθαν 3 χρόνια, η κατάσταση παρέμεινε η ίδια.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της, τόνισε ότι η παραγνώριση από τον Δήμο του διατάγματος συνιστά κακοδιοίκηση και διίσταται με την αρχική πρόθεσή του να αντιμετωπίσει την παράβαση των όρων των αδειών, επειδή, έλαβε μεν δικαστικά μέτρα εναντίον του παρανομούντος αλλά στη συνέχεια επέδειξε ανοχή και έλλειψη βούλησης να ενεργήσει ενόψει της παρακοής του.

Σύμφωνα με την Επίτροπο, ο Δήμος παραβίασε την αρχή της νομιμότητας και συνέβαλε με τη στάση του στην εδραίωση τετελεσμένων σε βάρος γειτονικών τεμαχίων (Α/Π 2398/2009).

III. Οχληρία

Για την αντιμετώπιση οχληρίας από συσσώρευση άχρηστων υλικών σε ιδιωτικό τεμάχιο, ο Δήμος Πάφου, αντί να προβεί στη λήψη μέτρων εναντίον συγκεκριμένου εργολάβου που ευθυνόταν για την αυθαίρετη ενέργεια και τις συνέπειες της, κάλεσε την ιδιοκτήτρια του τεμαχίου να τα απομακρύνει.

Η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε στην Έκθεσή της ότι η οχληρία δεν προκλήθηκε από πράξη ή παράλειψη ή με την ανοχή της παραπονούμενης και εισηγήθηκε στον Δήμο να αποφεύγονται παρόμοιοι χειρισμοί ζητημάτων που ανακύπτουν, καθότι κλονίζουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στις αρμόδιες Αρχές (Α/Π 1879/2008).

Στην Έκθεσή της για το παράπονο με αρ. Α/Π 2232/2008, που αφορούσε οχληρία από τη λειτουργία εργοστασίου κατασκευής ελαστικών (καπλαμάδων), η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι στο Τοπικό Σχέδιο Λεμεσού αναγνωρίζεται ότι η γειτνίαση ασυμβίβαστων χρήσεων γης επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα του περιβάλλοντος κατοικίας, εργασίας και αναψυχής ενώ παράλληλα δημιουργεί κινδύνους για τη δημόσια υγεία και προβλήματα δυσλειτουργίας του

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

αστικού συστήματος. Γι' αυτούς τους λόγους, η πολεοδομική νομοθεσία διακρίνει τις χρήσεις της γης με τις πολεοδομικές ζώνες και επιδιώκει την πρακτική υλοποίηση της καθορισμένης στα Τοπικά Σχέδια χωροθετικής πολιτικής, για τη σταδιακή έστω επίτευξη ευρυθμίας και εξυγίανσης του αστικού χώρου. Όταν, όμως, λειτουργούν επαγγελματικά υποστατικά χωρίς να εγκριθεί η χρήση τους από την αρμόδια Αρχή, εκτός από το ότι παραβιάζονται οι νομοθετικές διατάξεις που επιβάλλουν την εξασφάλιση σχετικών αδειών, παραβιάζεται και η χωροθετική πολιτική και υπονομεύεται η προσπάθεια αποτροπής συνύπαρξης ασύμβατων μεταξύ τους χρήσεων καθώς και ο πιο πάνω γενικότερος σκοπός.

Η οχληρία από επαγγελματικά υποστατικά, σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, μπορεί να αντιμετωπιστεί ικανοποιητικά, αν αυτά τα υποστατικά χωροθετούνται στις κατάλληλες περιοχές και εισηγήθηκε στον Δήμο Λεμεσού την εφαρμογή προγράμματος απαλλαγής των περιοχών κατοικίας από χρήσεις που επηρεάζουν την ποιότητα του περιβάλλοντος μόνιμης διαμονής.

Το θέμα της οχληρίας απασχόλησε την Επίτροπο Διοικήσεως και στα πλαίσια της έρευνας του παραπόνου με αρ. Α/Π 1431/2009 που αφορούσε στη λειτουργία παράνομου εργοστασίου αυξημένου βαθμού οχληρίας, λόγω της χρήσης κατά την παραγωγή σόλων και πάτων υποδημάτων τοξικών υλικών όπως το διχλωρομεθάνιο.

Στην περίπτωση αυτή καταδείχθηκε και πάλιν η στενή σχέση μεταξύ της παράνομης χρήσης και της οχληρίας. Κατά κανόνα όταν η χρήση δεν επιτρέπεται σε ορισμένη περιοχή από τη νομοθεσία, αλλά υφίσταται αυθαίρετα, οι ανέσεις των περιοίκων διαταράσσονται και προσβάλλεται το συνταγματικό δικαίωμα στη ζωή, στην έννοια του οποίου εμπίπτει το δικαίωμα διαβίωσης σε περιβάλλον απαλλαγμένο από παράγοντες επισφαλείς για τη δημόσια υγεία.

IV. Δημόσιοι δρόμοι, πεζόδρομοι και άλλοι δημόσιοι χώροι

Ο Δήμος Πάφου χορήγησε άδειες χρήσης πεζοδρομημένης οδού και δημόσιου πεζόδρομου, σε κατόχους κέντρων αναψυχής, για σκοπούς υπαίθριας εστίασης πελατών. Οι όροι των αδειών δεν τηρούνταν και η διακίνηση των πεζών ήταν δυσχερής.

Το Υπουργείο Εσωτερικών πληροφόρησε την Επίτροπο Διοικήσεως ότι η ισχύουσα νομοθεσία δεν επιτρέπει στις τοπικές Αρχές τη χορήγηση παρόμοιων αδειών έστω και με όρους, αντίθετα, προβλέπει την ελεύθερη χρήση τόσο των δρόμων όσο και των πεζόδρομων και πεζοδρομίων. Ωστόσο, σύμφωνα με το Υπουργείο, πρόθεσή του είναι να προωθήσει νέες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της, υπογράμμισε το δικαίωμα των πολιτών για απρόσκοπτη διακίνηση και ιδιαίτερα των ατόμων με κινητικά προβλήματα και εισηγήθηκε στον Δήμο Πάφου να μεριμνήσει για το σκοπό αυτό (Α/Π 961/2005 και Α/Π 51/2010).

Ιδιωτικό σχολείο στη Λεμεσό λειτουργούσε χωρίς να διαθέτει τους απαραίτητους χώρους στάθμευσης και ως αποτέλεσμα η παράνομη στάθμευση οχημάτων στη γύρω περιοχή επηρέαζε τη μόνιμη πρόσβαση στις παρακείμενες κατοικίες.

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως, επεσήμανε την ευθύνη του Δήμου Λεμεσού σε σχέση με το πρόβλημα, επειδή παρέλειψε να φροντίσει για την υλοποίηση των όρων που είχαν τεθεί στην πολεοδομική άδεια που αφορούσε στο σχολείο. Η Επίτροπος Διοικήσεως, μεταξύ άλλων, εισηγήθηκε στον Δήμο να λάβει γενικότερα μέτρα ώστε τα οχήματα να μη σταθμεύουν σε μη καθορισμένους χώρους στάθμευσης (Α/Π 2224/2005 και Α/Π 240/2006).

Σε δημόσιους δρόμους τοποθετήθηκαν κυρτώματα στο οδόστρωμα τους, χωρίς να τηρηθεί η καθορισμένη διαδικασία και να εξασφαλιστεί από την αρμόδια τοπική Αρχή, το Κοινοτικό Συμβούλιο Τρεμιθούσας, η έγκριση του Τμήματος Δημοσίων Έργων. Στις υποδείξεις του εν λόγω Τμήματος για αφαίρεση των κυρτωμάτων, το Κοινοτικό Συμβούλιο δεν ανταποκρίθηκε, γι' αυτό το λόγο η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε να προβεί στις σχετικές ενέργειες (Α/Π 1041/2010).

V. Κεντρική Επιτροπή Παραλιών – Παροχή διευκολύνσεων στην παραλία

Η παραλία είναι κοινόχρηστο αγαθό και γι' αυτό το λόγο η παροχή διευκολύνσεων στο κοινό, μεταξύ άλλων, διέπεται από διατάξεις του περί Προστασίας της Παραλίας Νόμου, η εφαρμογή των οποίων ανατέθηκε στις τοπικές Αρχές.

Στην Κεντρική Επιτροπή Παραλιών ανατέθηκε η εξουσία αυτεπάγγελτου ελέγχου της εφαρμογής του πιο πάνω Νόμου από τις τοπικές Αρχές, δηλ. επιδιώχθηκε η αυξημένη προστασία του συγκεκριμένου αγαθού. Ωστόσο, παρατηρήθηκε και κατά το προηγούμενο έτος αδυναμία της Κεντρικής Επιτροπής Παραλιών να ασκεί τον εποπτικό / ελεγκτικό ρόλο που της έχει ανατεθεί.

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. Α/Π 1468/2009 διαπιστώθηκε ότι η Κεντρική Επιτροπή Παραλιών ανάβαλε τον έλεγχο της νομιμότητας αδειών παροχής διευκολύνσεων που είχε χορηγήσει ο Δήμος Πόλης Χρυσοχούς και συνέβαλε στην εκκρεμότητα της αμφισβήτησης τους. Επιπρόσθετα, ο Δήμαρχος της Πόλης Χρυσοχούς συμμετείχε στη συνεδρία της Κεντρικής Επιτροπής Παραλιών που έλαβε την εν λόγω απόφαση, ως Πρόεδρος της και η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της σημείωσε την παραβίαση της αρχής της φυσικής δικαιοσύνης, που υπαγορεύει την αποχή από συνεδρίαση συλλογικού οργάνου οποιουδήποτε μέλους του έχει συμφέρον στην έκβαση του υπό συζήτηση θέματος.

Περαιτέρω, η Επίτροπος Διοικήσεως τόνισε την ευθύνη της Κεντρικής Επιτροπής Παραλιών να καθορίσει το πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων της, δηλ. το πώς και με ποια μέσα θα καθίσταται δυνατόν να εξακριβώνει την τήρηση της νομοθεσίας από τις τοπικές Αρχές και να διατηρεί σχετικό αρχείο πληροφοριών που θα παρέχει ικανοποιητικά τεκμήρια για τα αποτελέσματα του ελέγχου της και τις τυχόν διορθωτικές παρεμβάσεις της.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΗΣ

I. Εισαγωγή

Στον Τομέα Κοινωνικής Ασφάλισης και Θεμάτων Οικονομικής Υφής εντάσσονται υποθέσεις που αφορούν στην πληρωμή παροχών του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων (κατά κύριο λόγο επιδομάτων, συντάξεων και βοηθημάτων), στην καταβολή εισφορών, στις διμερείς συμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης, στην απασχόληση και στην ανεργία και στην ευρύτερη εργατική νομοθεσία.

Εντάσσονται, επίσης, υποθέσεις οικονομικής, δημοσιονομικής, ή δασμολογικής φύσης, όπως παράπονα το αντικείμενο των οποίων έχει να κάνει με επιβολή φορολογιών σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα (Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων, Υπηρεσία Φ.Π.Α., αλλά και Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης για δημοτικά, κοινοτικά και αποχετευτικά τέλη), με τελωνειακούς δασμούς, με τέλη και επιβαρύνσεις (Τμήμα Τελωνείων), με διαγωνισμούς προσφορών και δημοσίων συμβάσεων (διάφορες Υπηρεσίες), με χορηγίες και συντάξεις (κυρίως του Υπουργείου Οικονομικών αλλά και της Επιτροπής Ανακουφίσεως Παθόντων), με αποζημιώσεις, με τέλη εγγραφής και τέλη κυκλοφορίας οχημάτων, με δανειοδοτήσεις (π.χ. του Κεντρικού Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών) και με ενέργειες/αποφάσεις του Γενικού Λογιστηρίου.

II. Κοινωνική Ασφάλιση

1. Περιγραφή παραπόνων

Τα παράπονα που στρέφονταν κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων αφορούσαν, κυρίως, απορρίψεις αιτήσεων για καταβολή παροχών (όπως επιδόματα ανεργίας, ασθενείας και σωματικής βλάβης και συντάξεις γήρατος και ανικανότητας), καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτήσεων ή/και στην πληρωμή παροχών, το ύψος παροχών, την αναδρομική αναζήτηση χρημάτων, την επάρκεια της αιτιολόγησης απορριπτικών αποφάσεων και την ποιότητα της εξυπηρέτησης του κοινού.

Εκτενέστερη αναφορά σε διάφορες περιπτώσεις γίνεται στη συνέχεια.

2. Απορρίψεις αιτήσεων για καταβολή παροχών

i. Γενικά

Από την εξέταση των παραπόνων που αφορούσαν στις απορρίψεις διαφόρων αιτήσεων διαπιστώθηκε ότι οι παραπονούμενοι προσέφυγαν στην Επίτροπο Διοικήσεως επειδή δεν είχαν πεισθεί από την αιτιολογία που τους είχαν παραθέσει οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων για να στηρίξουν τις αποφάσεις τους. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι, παρά το γεγονός ότι όλες σχεδόν οι απορριπτικές αποφάσεις έβρισκαν έρεισμα στην περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νομοθεσία, δεν

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

αιτιολογούνταν ικανοποιητικά ή κατά τρόπο κατανοητό/εύληπτο για τους παραπονούμενους, οι οποίοι, έχοντας -στις πλείστες περιπτώσεις- άγνοια της νομοθεσίας, αντιμετώπιζαν τις αποφάσεις αυτές με σκεπτικισμό ή καχυποψία. Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως πληροφόρησε λεπτομερώς τους παραπονούμενους για τις σχετικές πρόνοιες της υπό αναφορά Νομοθεσίας και για τους λόγους απόρριψης των αιτήσεών τους. Παράλληλα, όμως, μέσω της πειθούς, προσπάθησε να συμβάλει στην οικοδόμηση της εμπιστοσύνης τους απέναντι στις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αλλά και στην αντιμετώπιση του προβλήματος της μη επαρκούς και δέουσας αιτιολόγησης των απορριπτικών αποφάσεων.

ii. Εξετάσεις και γνωματεύσεις Ιατρικών Συμβουλίων

Οι περισσότερες από τις αποφάσεις απόρριψης αιτήσεων παροχής σύνταξης ανικανότητας και επιδόματος ασθενείας στηρίζονταν σε γνωματεύσεις Ιατρικών Συμβουλίων αναφορικά με την ικανότητα για εργασία των παραπονουμένων. Με δεδομένο ότι η κρίση των Ιατρικών Συμβουλίων δεν μπορεί να αποτελέσει, ως προς την ουσία της, αντικείμενο έρευνας του Επιτρόπου Διοικήσεως, επειδή απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις στον τομέα της Ιατρικής Επιστήμης, τα περιθώρια παρέμβασής του στις περιπτώσεις αυτές ήταν πολύ περιορισμένα. Η εξέταση τέτοιων παραπόνων κατέδειξε ότι οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων είχαν ερευνήσει ικανοποιητικά τις περισσότερες υποθέσεις και/ή είχαν ασκήσει τη διακριτική τους ευχέρεια για την απόρριψη των αιτήσεων κατά τρόπο εύλογα επιτρεπτό. Ένεκα τούτου, τα παράπονα κρίθηκαν αβάσιμα και δεν υποβλήθηκαν εισηγήσεις σε σχέση με αυτά. Στις περιπτώσεις που οι παραπονούμενοι αμφισβητούσαν την ορθότητα της γνωμάτευσης των Ιατρικών Συμβουλίων για την κατάσταση της υγείας τους, ενημερώθηκαν ότι είχαν δικαίωμα άσκησης ιεραρχικής προσφυγής και υποβολής αιτήματος εξέτασής τους από Δευτεροβάθμιο Ιατρικό Συμβούλιο. Μετά από τροποποίηση της νομοθεσίας, ο αιτητής έχει τώρα το δικαίωμα να παρουσιαστεί στην εξέταση του Δευτεροβάθμιου Ιατρικού Συμβουλίου μαζί με τον θεράποντα ιατρό του, ο οποίος έχει και τη δυνατότητα να ακουστεί αλλά και να προβεί, εάν το κρίνει αναγκαίο, σε οποιαδήποτε ιατρική εξέταση του αιτητή. Η λειτουργία του Δευτεροβάθμιου Ιατρικού Συμβουλίου αποτέλεσε και εφαρμογή παλαιότερης εισήγησης και πάγιας θέσης του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως για το θέμα.

3. Καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτήσεων ή/και στην πληρωμή παροχών

Στις περισσότερες περιπτώσεις που διαπιστώθηκε καθυστέρηση στη διεκπεραίωση αιτήσεων ή/και στην πληρωμή παροχών, έγινε διαμεσολαβητική παρέμβαση προς τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η οποία συνέβαλε στην ταχύτερη διευθέτηση των υποθέσεων προς ικανοποίηση των παραπονουμένων. Η πρακτική αυτή απέκτησε ιδιαίτερη σημασία στις περιπτώσεις που αφορούσαν καθυστέρηση στην καταβολή του επιδόματος ανεργίας, όπου οι παραπονούμενοι, έχοντας απολέσει την κύρια πηγή του εισοδήματός τους (μισθό), βρέθηκαν μπροστά σε οικονομικά αδιέξοδα. Οι περιπτώσεις αυτές ήταν, προφανώς, επακόλουθο της πρωτόγνωρης, για την Κύπρο,

1.Διαφάνεια.Επιείκεια.
1.Δίκαιη Μεταχείριση.
1.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
1.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
1.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

ανεργίας σε σημαντικούς τομείς της οικονομίας, όπως του χονδρικού και του λιανικού εμπορίου, των κατασκευών, των ξενοδοχείων, των εστιατορίων και της μεταποίησης. Η ανεργία προκάλεσε, αναπόφευκτα, την αύξηση των αιτήσεων για καταβολή του υπό αναφορά επιδόματος και την επιμήκυνση του χρόνου διεκπεραίωσής τους.

4. Ύψος παροχών

Η Επίτροπος Διοικήσεως εξέτασε, επίσης, αριθμό παραπόνων που αφορούσαν στο ύψος της σύνταξης γήρατος ή της σύνταξης ανικανότητας των παραπονουμένων. Οι παραπονούμενοι θεωρούσαν ότι το ύψος της σύνταξής τους ήταν χαμηλό και ζητούσαν την αύξησή του. Επεξηγήθηκε στους παραπονούμενους ότι το ύψος των συντάξεων καθορίζεται δια νόμου, ότι αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το ύψος και τη συνοχή των ασφαλιστέων ή πιστωμένων ασφαλιστέων εισφορών τους και από τον αριθμό των εξαρτωμένων τους, και ότι δεν υπήρχαν περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως για αύξησή τους.

5. Ποιότητα της προσφερόμενης προς το κοινό εξυπηρέτησης

Σε δύο περιπτώσεις (Α/Π 2383/2009 και Α/Π 2606/2009), που αφορούσαν στην ποιότητα της προσωπικής και τηλεφωνικής εξυπηρέτησης που προσέφεραν τα Επαρχιακά Γραφεία Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων Πάφου και Λεμεσού αντίστοιχα, η Επίτροπος ζήτησε από τον Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων να απαντήσει στις καταγγελίες των παραπονουμένων. Υπήρξε πλήρης ανταπόκριση εκ μέρους του, καθότι παρέσχε ικανοποιητικές εξηγήσεις και πληροφορίες και στις δύο περιπτώσεις και απολογήθηκε για την ταλαιπωρία που αυτοί είχαν υποστεί. Η Επίτροπος τον κάλεσε να παρακολουθεί το όλο θέμα και σε συνεργασία με τους Προϊσταμένους των Επαρχιακών Γραφείων να λάβουν τα, κατά την κρίση τους, δέοντα μέτρα για επίλυση των προβλημάτων.

6. Αφαίρεση ποσού από την πληρωμή των απολαβών άδειας του παραπονούμενου, για σκοπούς εξόφλησης παλαιάς υπερπληρωμής

Το παράπονο με αρ. Α/Π 534/2009 στρεφόταν κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων και αφορούσε στην αφαίρεση ποσού ύψους €764,98 από την πληρωμή των απολαβών άδειας του παραπονούμενου για το 2009, για σκοπούς εξόφλησης υπερπληρωμής που του είχε καταβληθεί το έτος 2004.

Από τη διερεύνηση της υπόθεσης διαπιστώθηκε ότι το 2004, ο παραπονούμενος πληρώθηκε απολαβές ετήσιας άδειας τόσο από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών όσο και από τον εργοδότη του. Η πληρωμή από το Ταμείο ήταν αντικανονική, καθώς ο εργοδότης του παραπονούμενου δεν είχε καταβάλει τις εισφορές που καθορίζει η νομοθεσία. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία αντιλήφθηκε το λάθος της τον Μάρτιο του 2009 και προέβη σε ανάκτηση του ποσού της υπερπληρωμής, με αποκοπή από τις απολαβές άδειας του παραπονούμενου για το ίδιο έτος.

Στη σχετική Έκθεσή της, η Επίτροπος ανέφερε ότι η απόφαση της εμπλεκόμενης υπηρεσίας

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

να επιλέξει, ως τρόπο εξόφλησης του αντικανονικά πληρωθέντος ποσού, την παρακράτηση του από μελλοντική πληρωμή του παραπονούμενου (αντί να αξιώσει αμέσως την επιστροφή του), είναι σύμφωνη με τις πρόνοιες της περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων νομοθεσίας. Επισήμανε, ωστόσο, ότι η ανάκτηση υπερπληρωθέντος ποσού, μετά από πάροδο τόσο μεγάλου χρονικού διαστήματος, είναι αντίθετη προς την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη προς το κράτος και αντίκειται στα άρθρα 53 και 10 του περί Γενικών Αρχών Διοικητικού Δικαίου Νόμου. Για το λόγο αυτό, υπέβαλε εισήγηση όπως επιστραφεί στον παραπονούμενο το ποσό της αποκοπής.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία συμμορφώθηκε με την εισήγηση της Επιτρόπου και εξέδωσε τελικά επιταγή ύψους €764,98 προς πλήρη ικανοποίηση του παραπονούμενου.

III. Υποθέσεις οικονομικής υφής

Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά σε υποθέσεις που δεν αφορούν μία μόνο Υπηρεσία, αλλά αριθμό Υπηρεσιών. Χαρακτηριστικές υποθέσεις οικονομικής υφής που απασχόλησαν τον Τομέα κατά το υπό επισκόπηση έτος ήταν οι εξής:

1. Άρνηση καταβολής στους οικείους αποβιώσαντος ωρομίσθιου εργάτη, ποσού που αυτοί θεωρούν ότι δικαιούνται με βάση τις πρόνοιες του Σχεδίου Αλληλοβοήθειας του Ωρομίσθιου Κυβερνητικού Προσωπικού

Το παράπονο με αρ. Α/Π 247/2006 στρεφόταν εναντίον των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του Γενικού Λογιστηρίου και αφορούσε στην άρνηση καταβολής στους οικείους αποβιώσαντος ωρομίσθιου εργάτη ποσού ύψους £17.000 (περίπου €29.000), που αυτοί θεωρούν ότι δικαιούνται βάσει του Σχεδίου Αλληλοβοήθειας του Ωρομίσθιου Κυβερνητικού Προσωπικού.

Από τη διερεύνηση διαπιστώθηκε ότι οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων ενέκριναν, σε χρόνο μεταγενέστερο του θανάτου του αποβιώσαντος και με αναδρομική ισχύ, αίτηση που ο ίδιος υπέβαλε για παροχή σύνταξης ανικανότητας, χωρίς την προσκόμιση βεβαίωσης τερματισμού απασχόλησης από τον εργοδότη του, η οποία θεωρείται απαραίτητη για την εξέταση και έγκριση αίτησης για παροχή τέτοιας σύνταξης.

Αποτέλεσμα της πιο πάνω ενέργειας των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων ήταν η μη καταβολή της οικονομικής βοήθειας στους κατά νόμο κληρονόμους του αποβιώσαντος, επειδή το Γενικό Λογιστήριο έκρινε ότι αυτός, λόγω αναδρομικότητας της υπό αναφορά ενέργειας, είχε απολέσει την ιδιότητα του κυβερνητικού εργάτη πριν το θάνατό του.

Στη σχετική Έκθεσή της, η Επίτροπος Διοικήσεως προέβαλε τη θέση ότι το Γενικό Λογιστήριο έπρεπε να είχε καταβάλει την υπό αναφορά βοήθεια, αφού ο αποβιώσας ήταν κυβερνητικός εργάτης μέχρι το θάνατό του και ότι η, ενδεχομένως λανθασμένη, αναδρομική καταβολή σύνταξης ανικανότητας στη σύζυγό του δε διαφοροποιεί τη θέση της αυτή. Η Επίτροπος εισηγήθηκε στο Γενικό Λογιστήριο να επανεξετάσει την υπόθεση.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία συμμορφώθηκε με την εισήγηση της Επιτρόπου και επανεξέτασε την υπόθεση. Η υπόθεση τέθηκε ενώπιον της Διαχειριστικής Επιτροπής του Ταμείου, η οποία, όμως, τελικά συμφώνησε με τους χειρισμούς του Γενικού Λογιστηρίου.

2. Παράλειψη καταβολής σε δικαιούχο της εφάπαξ χορηγίας που καταβλήθηκε στα πρόσωπα με βαριά κινητική αναπηρία

Το παράπονο με αρ. Α/Π 859/2008 υποβλήθηκε από μητέρα προσώπου με βαριά κινητική αναπηρία, στρεφόταν κατά του Υπουργείου Οικονομικών και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και αφορούσε στη μη καταβολή στο παιδί της τής εφάπαξ χορηγίας των £1.000 (περίπου €1.700), που καταβλήθηκε το 2005 σε άτομα με βαριά κινητική αναπηρία, μέσα στα πλαίσια του πακέτου μέτρων κοινωνικής συνοχής τα οποία είχαν εγκριθεί τότε.

Από τη διερεύνηση της υπόθεσης διαπιστώθηκε ότι το παιδί της παραπονούμενης πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις λήψης της υπό αναφορά χορηγίας. Δεν την έλαβε, όμως, επειδή, εκ παραδρομής, το όνομά του δεν είχε συμπεριληφθεί στους καταλόγους των δικαιούχων, που στάλθηκαν από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας στο Υπουργείο Οικονομικών. Παρά το γεγονός ότι υπήρξε παραδοχή του λάθους από τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες, αυτές δεν προέβηκαν σε οποιαδήποτε ενέργεια για διόρθωσή του.

Η Επίτροπος έκρινε ότι η αντιμετώπιση αυτή δε συνάδει με τις αρχές της χρηστής διοίκησης (άρθρα και 50 και 51 του Ν. 158(Ι)/1999) και εισηγήθηκε όπως οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες επανεξετάσουν την υπόθεση και εξεύρουν τρόπο καταβολής της οικονομικής βοήθειας προς άρση της αδικίας.

Οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες συμμορφώθηκαν με την εισήγηση της Επιτρόπου και ο Υπουργός Οικονομικών ενέκρινε την εκ των υστέρων καταβολή του ποσού της χορηγίας στον παραπονούμενο.

3. Άρνηση καταβολής τόκων επί πιστωτικού υπολοίπου Φ.Π.Α. που επιστράφηκε σε εταιρεία

Το παράπονο με αρ. Α/Π 76/2010 στρεφόταν κατά της Υπηρεσίας Φόρου Προστιθέμενης Αξίας και αφορούσε στην άρνησή της να καταβάλει τόκους επί του πιστωτικού υπολοίπου του Φ.Π.Α. που επιστράφηκε σε εταιρεία. Ο παραπονούμενος υποστήριξε ότι η καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στην καταβολή του πιστωτικού υπολοίπου δεν οφειλόταν στον ίδιο, αλλά στην ίδια την Υπηρεσία Φ.Π.Α.

Από τη διερεύνηση προέκυψε ότι η εμπλεκόμενη Υπηρεσία έδωσε αρχικά λανθασμένη πληροφόρηση στην εταιρεία, με αποτέλεσμα αυτή να καταβάλει Φ.Π.Α. για τις περιόδους 1η Απριλίου - 30 Ιουνίου 2008 και 1η Ιουλίου - 30 Σεπτεμβρίου 2008. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι παρατηρήθηκε μεγάλη καθυστέρηση στην επιστροφή του Φ.Π.Α., σχεδόν 16 μήνες από την ημερομηνία που η εταιρεία κατέβαλε στην εμπλεκόμενη υπηρεσία τον οφειλόμενο φόρο της 1ης

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

περιόδου (10 Αυγούστου 2008) μέχρι την ημερομηνία επιστροφής του πιστωτικού υπολοίπου (8 Δεκεμβρίου 2009). Η καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στην επιστροφή του Φ.Π.Α., που η εταιρεία δήλωσε στις φορολογικές δηλώσεις της, δεν οφειλόταν στην ίδια, αλλά στη διοίκηση.

Στη σχετική Έκθεσή της, η Επίτροπος ανέφερε ότι η περί Φ.Π.Α. νομοθεσία δεν προβλέπει την καταβολή τόκου σε πιστωτικά υπόλοιπα που παρουσιάζονται στο λογαριασμό υποκειμένων στο φόρο προσώπων. Επισήμανε, όμως, ότι, στην υπό εξέταση περίπτωση, η εταιρεία αποστερήθηκε, ουσιαστικά, του κέρδους των χρημάτων της για την περίοδο της καθυστέρησης, ότι η καταβολή τόκων από το κράτος ρητά προνοείται σε αρκετές άλλες περιπτώσεις (π.χ. επιστροφές φόρων, απαλλοτριώσεις κ.ά.) και ότι στις περιπτώσεις που ο διοικούμενος καθυστερήσει την καταβολή οφειλόμενου στη διοίκηση ποσού (φόρου, τέλους, εισφοράς, δασμού) καλείται να καταβάλει τόκο και/ή πρόσθετη επιβάρυνση.

Η Επίτροπος επικαλέστηκε τις αρχές της χρηστής διοίκησης, οι οποίες διασφαλίζουν στο διοικούμενο καλόπιστη και δίκαιη αντιμετώπιση, και εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξετάσει τη θέση της για το θέμα και προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για καταβολή στον παραπονούμενο τόκου για την περίοδο της καθυστέρησης. Εισηγήθηκε, επίσης, όπως η εμπλεκόμενη Υπηρεσία εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης της νομοθεσίας κατά τρόπο ώστε να περιληφθεί σε αυτήν πρόνοια για καταβολή τόκου στις περιπτώσεις εκείνες όπου η καθυστέρηση στην επιστροφή Φ.Π.Α. είναι υπέρμετρη και δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα, ενέργεια ή παράλειψη του δικαιούχου.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία δεν είχε, μέχρι την ετοιμασία της παρούσας, ενημερώσει την Επίτροπο για τις ενέργειές της σε σχέση με την εν λόγω υπόθεση.

4. Ειδοποίηση για πληρωμή ποσού που αντιπροσωπεύει τις εισφορές που καταβλήθηκαν από το Κράτος στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων για το αναλογικό μέρος της σύνταξης εκπαιδευτικού του οποίου οι υπηρεσίες στη Δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία είχαν τερματιστεί

Το παράπονο με αρ. Α/Π 797/2010 στρεφόταν κατά του Γενικού Λογιστηρίου και αφορούσε την ενέργειά του να καλέσει τον παραπονούμενο να πληρώσει τις εισφορές που καταβλήθηκαν από το Κράτος στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων για το αναλογικό μέρος της σύνταξής του και τους σχετικούς με αυτές τόκους.

Σύμφωνα με την περί Συντάξεων νομοθεσία, σε περίπτωση που δεν καταβάλλεται σύνταξη σε δημόσιο υπάλληλο (λόγω τερματισμού των υπηρεσιών του ή παραίτησής του), η εισφορά που κατέβαλε το Κράτος πάνω στις ασφαλιστέες αποδοχές του, για το αναλογικό μέρος της σύνταξής του βάσει των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων, αποκόπτεται, μαζί με τόκο, από το φιλοδώρημα που του παραχωρείται.

Στα πλαίσια της διερεύνησης του παραπόνου διαπιστώθηκε ότι στον παραπονούμενο, λόγω της επιβολής της πειθαρχικής ποινής της απόλυσης από τη θέση δασκάλου δημοτικής εκπαίδευσης,

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

δεν παραχωρήθηκε φιλοδώρημα αφυπηρέτησης, αλλά ούτε και κανένα από τα άλλα ωφελήματα που συνδέονται με την αφυπηρέτηση δημοσίου υπαλλήλου (σύνταξη και εφάπαξ ποσό ή άλλο ωφέλημα). Παρά ταύτα, η εμπλεκόμενη Υπηρεσία τον κάλεσε να πληρώσει το ποσό των €9.634,51, που αντιπροσωπεύει τις εισφορές που καταβλήθηκαν από το Κράτος στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων για το αναλογικό μέρος της σύνταξής του, και τους σχετικούς με αυτές τόκους. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι η υπό αναφορά ενέργεια βασίστηκε σε παλαιότερη άποψη του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού για το χειρισμό παρόμοιων περιπτώσεων.

Στην περί Συντάξεων νομοθεσία, ωστόσο, δεν υπάρχει καμία πρόνοια για υποχρέωση του παραπονούμενου να πληρώσει ο ίδιος τις εν λόγω εισφορές (αν δεν του παραχωρηθεί φιλοδώρημα) και ούτε παρέχεται η εξουσία στην εμπλεκόμενη Υπηρεσία να αποφασίσει για τον τρόπο που οι εισφορές αυτές θα ανακτηθούν. Η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε ότι η απαίτηση της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, για πληρωμή των εν λόγω εισφορών, στερείται νομικού ερείσματος. Για το λόγο αυτόν, εισηγήθηκε όπως το Γενικό Λογιστήριο επανεξετάσει το όλο θέμα.

Η εμπλεκόμενη Υπηρεσία δεν είχε, μέχρι την ετοιμασία της παρούσας, ενημερώσει την Επίτροπο για τις ενέργειές της σε σχέση με την υπόθεση αυτή.

5. Απόρριψη ένστασης αναφορικά με τη φορολογία κεφαλαιουχικών κερδών

Το παράπονο με αρ. Α/Π 1726/2009 στρεφόταν κατά του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων και αφορούσε στην απόρριψη της ένστασης που υπέβαλε ο παραπονούμενος, όταν εντόπισε αριθμητικό λάθος στον υπολογισμό της φορολογίας κεφαλαιουχικών κερδών που του επιβλήθηκε όταν πώλησε ακίνητό του το 2001. Η αίτηση απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι δεν υποβλήθηκε εντός των χρονικών ορίων που ορίζει ο Νόμος και ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι το λάθος αυτό περιήλθε σε γνώση του λίγο πριν την υποβολή της ένστασής του. Αποτέλεσμα του λάθους ήταν η σημαντική μείωση του ποσού της απαλλαγής που δικαιούταν ο παραπονούμενος.

Με σχετικές επιστολές της προς τον Διευθυντή του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων, η Επίτροπος εξέφρασε την άποψη ότι η περίπτωση του παραπονούμενου καλύπτεται από το γράμμα και το πνεύμα συγκεκριμένης πρόνοιας εσωτερικής εγκυκλίου του Τμήματός του, ότι η ένσταση ήταν λογική και δίκαιη και ότι η μη αποδοχή της συνιστά παράλογη και κατάφορη αδικία στον παραπονούμενο. Για το λόγο αυτό, ζήτησε όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο της εκ των υστέρων αποδοχής της ένστασης του παραπονούμενου.

Η εμπλεκόμενη Υπηρεσία αποδέχθηκε την άποψη της Επιτρόπου και, μετά από επανεξέταση της υπόθεσης του παραπονούμενου, αποφάσισε να αποδεχθεί την εκπρόθεσμη ένστασή του και να του επιστρέψει το αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό φόρου.

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι οι παρεμβάσεις του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως προς το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων συνέβαλαν στη διευθέτηση και άλλων υποθέσεων (π.χ. Α/Π 2502/2009 που αφορούσε στην καταβολή των επιστρεπτέων ποσών φόρου εισοδήματος και Α/Π 2620/2009 που αφορούσε στην έκδοση Πιστοποιητικού Διευθέτησης Φορολογικής Υποχρέωσης).

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

6. Καθυστερήσεις και αμφισβητήσεις αποφάσεων του Κεντρικού Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών

Τα περισσότερα παράπονα κατά του Κεντρικού Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών είχαν ως αντικείμενο τις καθυστερήσεις που παρατηρούνται στη διεκπεραίωση αιτήσεων δανείων, ιδιαίτερα των στεγαστικών (π.χ. Α/Π 112/2010) και την αμφισβήτηση της ακολουθούμενης πολιτικής για απόρριψη αιτήσεων που αφορούν εξόφληση δανείου που έχει συναφθεί με άλλο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα πριν την υποβολή της αίτησης (π.χ. Α/Π 265/2010 και 2298/2010). Ο καθορισμός πολιτικής για τη χορήγηση δανείων εμπίπτει στην αποκλειστική δικαιοδοσία του Φορέα, στην οποία ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν μπορεί να υπεισέλθει. Τα κριτήρια παραχώρησης δανείων, εξάλλου, τα οποία έχουν τύχει και της έγκρισης του Υπουργικού Συμβουλίου, εφαρμόζονται απαρέγκλιτα από την εμπλεκόμενη Υπηρεσία. Από τη διερεύνηση των υποθέσεων, δεν προέκυψε θέμα κακοδιοίκησης στην εφαρμογή τους. Το θέμα των καθυστερήσεων απασχόλησε την εμπλεκόμενη Υπηρεσία και το Υπουργείο Οικονομικών στο παρελθόν. Έχει, επίσης, συζητηθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Με δεδομένο ότι τα κονδύλια που διαχειρίζεται ο Φορέας είναι περιορισμένα και η ζήτηση για δάνεια μεγάλη, οι καθυστερήσεις καθίστανται αναπόφευκτες. Τα διαθέσιμα κονδύλια δεν μπορούν να ικανοποιήσουν τη ζήτηση και συχνά εξαντλούνται νωρίς. Σε όλες τις περιπτώσεις επεξηγήθηκε στους παραπονούμενους ότι οι αιτήσεις που υποβάλλονται εξετάζονται από το Φορέα με χρονολογική σειρά, ότι τα περιορισμένα κονδύλια που έχει στη διάθεσή του ο Φορέας δεν επιτρέπουν την ικανοποίηση όλων των αιτήσεων δια μιας και ότι η εμπλοκή του Επιτρόπου Διοικήσεως στην επίσπευση της εξέτασης συγκεκριμένης αίτησης εις βάρος άλλων αιτήσεων, δεν είναι δυνατή, καθότι μια τέτοια εμπλοκή θα συνέβαλλε στη δημιουργία ανισοτήτων.

7. Καθυστέρηση στην επιδιόρθωση βλάβης στο δίκτυο υδροδότησης οικιστικού συγκροτήματος

Το παράπονο με αρ. Α/Π 2542/2009 υποβλήθηκε από τη διαχειριστική Επιτροπή συγκεκριμένου οικιστικού συγκροτήματος, στρεφόταν κατά του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας και αφορούσε καθυστέρηση στην επιδιόρθωση βλάβης στο δίκτυο υδροδότησης του υπό αναφορά συγκροτήματος.

Στα πλαίσια διερεύνησης της υπόθεσης πραγματοποιήθηκε συνάντηση του ερευνώντος Λειτουργού του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως με Ανώτερο Επιθεωρητή Λογαριασμών του Συμβουλίου, ο οποίος, αφού αναγνώρισε ότι η Υπηρεσία του έφερε ευθύνη για την καθυστέρηση, πρότεινε όπως αυτή παραχωρήσει δωρεάν στους παραπονούμενους τετραπλάσια ποσότητα νερού από αυτήν που αγόρασαν (σε υψηλή τιμή) από ιδιώτη προμηθευτή νερού κατά τη διάρκεια της βλάβης, εκφράζοντας, παράλληλα, τη λύπη του για την ταλαιπωρία που οι παραπονούμενοι είχαν υποστεί.

Η απολογία και η πρόταση της εμπλεκόμενης Υπηρεσίας έγιναν δεκτές από τους παραπονούμενους, οι οποίοι εξέφρασαν την ικανοποίησή τους.

1.Διαφάνεια.Επιείκεια.
1.Δίκαιη Μεταχείριση.
1.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
1.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
1.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

8. Σύντομη αναφορά σε άλλες υποθέσεις

Σε αρκετές περιπτώσεις, παραπονούμενοι προσέφυγαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως διαμαρτυρόμενοι σε σχέση με το ύψος και τον τρόπο επιβολής διάφορων κοινοτικών, δημοτικών ή αποχετευτικών τελών και επιβαρύνσεων καθυστερημένης εξόφλησής τους (π.χ. Α/Π 180/2008, Α/Π 2536/2009, Α/Π 119/2010, Α/Π 494/2010). Η επιβολή τους ήταν, όμως, εντός πλαισίου νόμου και/ή συνιστούσαν εύλογη άσκηση διακριτικής εξουσίας της αρμόδιας Αρχής για τον τρόπο καθορισμού τους. Επεξηγήθηκαν, σε όλες τις περιπτώσεις, οι πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας και η εφαρμογή τους στην κάθε περίπτωση.

Κατ' ανάλογο τρόπο επεξηγήθηκαν σε παραπονούμενους, όπου χρειάστηκε, πρόνοιες των περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμων, των περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Νόμων, του περί Ειδικής Χορηγίας (Αγορά ή Ανέγερση Κατοικίας) Νόμου, των περί Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως Νόμων και άλλων Νόμων, σε απάντηση ερωτημάτων ή παραπόνων που υποβλήθηκαν, εξετάστηκαν, αλλά κρίθηκαν αβάσιμα.

Αποφασιστικής σημασίας παρεμβάσεις έγιναν προς ικανοποίηση αιτημάτων / αιτήσεων παραπονουμένων και σε αρκετές άλλες περιπτώσεις παραπόνων που κρίθηκαν βάσιμα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα ήταν οι περιπτώσεις παρεμβάσεων προς το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για την επιχορήγηση των διδάκτρων παιδιού επαναπατρισθέντων Κυπρίων (Α/Π 1455/2009), προς το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων για την έκδοση διορθωμένου λογαριασμού υδροδότησης συγκροτήματος τουριστικών διαμερισμάτων (Α/Π 417/2010), προς το Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη για την έκδοση συγκεκριμένου πιστοποιητικού (Α/Π 583/2010), προς το Τμήμα Οδικών Μεταφορών για την εγγραφή μηχανοκίνητου οχήματος (Α/Π 882/2010), προς την Υπηρεσία Χορηγιών και Επιδομάτων του Υπουργείου Οικονομικών για καταβολή ειδικής χορηγίας (Α/Π 786/2010) κ.ά.

Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Εισαγωγή

Ο Τομέας Κοινωνικής Προστασίας πραγματεύεται μια ευαίσθητη κατηγορία παραπόνων που αφορούν, κυρίως, στις Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Τόσο η υγεία όσο και η κοινωνική πρόνοια αποτελούν δύο ιδιαίτερα κρίσιμα πεδία δράσης της Διοίκησης, ειδικά σε περιόδους οικονομικής κρίσης, όπως αυτή που διανύουμε σήμερα, με αποτέλεσμα και η ικανότητα των αρμοδίων κυβερνητικών Υπηρεσιών να δράσουν άμεσα και αποτελεσματικά για την παροχή και διασφάλισή τους, να αποκτά ιδιαίτερη σημασία.

Η προσπάθεια του Γραφείου στο χειρισμό των καταγγελιών εναντίον των πιο πάνω Υπηρεσιών επικεντρώθηκε στην όσο το δυνατόν ταχύτερη και σωστή εξυπηρέτηση του πολίτη. Στις πλείστες περιπτώσεις, η προσφυγή στην Επίτροπο περιείχε έντονα το ανθρωπιστικό στοιχείο. Όπως

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

διαφαίνεται μέσα από τις υποθέσεις που είχαν εξεταστεί, οι προκλήσεις για αποτελεσματικές και έγκαιρες διαδικασίες εξυπηρέτησης, παραμένουν. Οι μεγάλες και αδικαιολόγητες καθυστερήσεις συνεχίζουν να είναι το πιο σοβαρό θέμα που απασχολεί τον Τομέα, ιδιαίτερα όσον αφορά στην παροχή υπηρεσιών υγείας. Επίσης, φαινόμενα κακοδιοίκησης και χρονοβόρων διαδικασιών εξακολουθούν να χαρακτηρίζουν τη δράση των υπό αναφορά Υπηρεσιών.

Κατά το υπό ανασκόπηση έτος, ολοκληρώθηκε η εξέταση 254 υποθέσεων. Τριάντα τρεις (33) κρίθηκαν βάσιμες και υποβλήθηκαν Εκθέσεις, τριάντα (30) δεν διερευνήθηκαν γιατί ήταν εκτός αρμοδιότητας ενώ, σε εξήντα οκτώ (68) περιπτώσεις υπήρξε ικανοποίηση του παραπονουμένου, είτε μετά την παρέμβαση του Γραφείου, είτε λόγω θετικής ανταπόκρισης από μέρους της Υπηρεσίας στο μεσοδιάστημα. Ογδόντα οκτώ (88) παράπονα ή ποσοστό 35% κρίθηκαν αβάσιμα ενώ σε τριάντα πέντε (35) υποθέσεις η έρευνα διακόπηκε κατόπιν επιθυμίας των παραπονουμένων ή για άλλους λόγους που είχαν στο μεταξύ προκύψει.

Ι. Υγεία

1. Εισαγωγή

Το Κράτος έχει υποχρέωση για προαγωγή και διασφάλιση της υγείας των πολιτών. Ωστόσο, συνεχίζουν να καταγράφονται σοβαρά προβλήματα στις δημόσιες ιατροφαρμακευτικές υπηρεσίες, με τις προφανείς και παραδεκτές δομικές ελλείψεις να συνεχίζουν να καλούν για λύσεις, που δεν θα είναι πρόσκαιρες και αποσπασματικές, αλλά ουσιαστικά αποτελεσματικές. Η αναγκαιότητα για εκσυγχρονισμό του ευρύτερου πλαισίου παροχής υπηρεσιών υγείας καθίσταται ακόμη πιο έντονη, ενόψει και της αύξησης των χρηστών των υπηρεσιών αυτών, λόγω και των σημερινών οικονομικών συνθηκών, ενώ παράλληλα, σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, αυξάνονται συγχρόνως και οι απαιτήσεις για ολοένα και καλύτερες υπηρεσίες.

Εντούτοις, στην πράξη, παρωχημένες πρακτικές και νοοτροπίες, σε συνδυασμό με πολύπλοκες διαδικασίες και έντονη υποστελέχωση, δεν συμβάλλουν στη βελτίωση του συστήματος υγείας, και θέτουν, δυστυχώς, υπό αμφισβήτηση την ίδια την επάρκεια των παρεχόμενων υπηρεσιών, με αποτέλεσμα πολλά από τα δικαιώματα των ασθενών να παραμένουν γράμμα κενό.

Ως ενθαρρυντική ένδειξη σημειώνεται η θέληση που εξέφρασε ο νέος Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Υγείας, αμέσως μετά τον διορισμό του, για εποικοδομητική συνεργασία με την Επίτροπο Διοικήσεως. Στα πλαίσια αυτά, έδωσε οδηγίες για ταχύτερο χειρισμό των ζητημάτων που τίθενται από το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, γεγονός που θα βοηθήσει στην πιο έγκαιρη παρέμβαση του Γραφείου όταν αυτό είναι αναγκαίο. Η θετική και αποφασιστική στάση που επέδειξε αναμένεται ότι θα έχει ευρύτερα αποτελέσματα στην αντιμετώπιση των πολλών και πολύπλευρων προβλημάτων που παρατηρούνται στον τομέα της υγείας.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

2. Διαδικασία χειρισμού περιστατικών από το Τμήμα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών (ΤΑΕΠ)

Το άρθρο 9 του περί της Κατοχύρωσης και Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ασθενών Νόμου του 2004 [Ν.1(Ι)/2005] προβλέπει ότι κάθε ασθενής που απευθύνεται στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών έχει δικαίωμα να τύχει ιατρικής εξέτασης μέσα σε εύλογο χρόνο και να λάβει, εφόσον χρειάζεται επείγουσα φροντίδα, τη φροντίδα που η κατάστασή του απαιτεί ή να παραπεμφθεί αναλόγως στο κατάλληλο Τμήμα. Από τις πρόνοιες του πιο πάνω άρθρου είναι φανερό ότι η Πολιτεία θέλησε όχι μόνο να αναγνωρίσει τον καθοριστικής σημασίας βαθμό που έχει για την εξέλιξη της υγείας ενός ασθενούς η παροχή κατάλληλης ιατρικής φροντίδας, στο χρόνο που η κατάστασή του απαιτεί, αλλά και να το διασφαλίσει νομικά, ως δικαίωμα, ώστε οι παροχείς υπηρεσιών υγείας να είναι θεσμικά υπόλογοι εάν τον παραβούν.

Αφορμή για την ενασχόληση της Επιτρόπου με το θέμα έδωσε καταγγελία [Α/Π 410/2007] που υπέβαλε μητέρα, η οποία προσήλθε με το πολύ άρρωστο παιδί της, ηλικίας 13 μηνών, στο ΤΑΕΠ του Γενικού Νοσοκομείου Λάρνακας. Όπως η Επίτροπος διαπίστωσε, αντί της δέουσας ιατρικής φροντίδας, τόσο ο χειρισμός του παιδιού που υπέφερε όσο και της μητέρας που είχε καταληφθεί από άγχος και ανησυχία, δεν ήταν ούτε ο αναμενόμενος, ούτε ο προβλεπόμενος από τον Νόμο. Συγκεκριμένα, ο Παιδίατρος που κλήθηκε, αν και ήταν στο Νοσοκομείο, δεν παρουσιάστηκε μέσα στο χρονικό πλαίσιο που καθόριζε το Πρωτόκολλο. Ο δε επί καθήκοντι υπεύθυνος στο ΤΑΕΠ δεν προέβη σε οποιεσδήποτε διευθετήσεις ώστε το παιδί είτε να μεταφερόταν στο θάλαμο που ο συγκεκριμένος γιατρός συνέχιζε να εξετάζει, είτε να καλείτο άλλος Παιδίατρος για να εκτιμήσει, όσο το δυνατόν πιο γρήγορα, την κατάσταση του. Δεν έγινε, επίσης, καμία διευθέτηση ώστε το παιδί να μεταφερθεί υπό επίβλεψη σε άλλο νοσηλευτήριο, το οποίο θα μπορούσε άμεσα και χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση να το φροντίσει.

Η Έκθεση υποβλήθηκε με την εισήγηση προς το αρμόδιο Τμήμα να προχωρήσει στην αναθεώρηση του Πρωτοκόλλου, που αφορά την έκτακτη κλήση και προσέλευση των γιατρών στο ΤΑΕΠ, με έμφαση στην ευαισθησία με την οποία θα πρέπει να αντιμετωπίζονται περιστατικά που αφορούν βρέφη και παιδιά. Η Επίτροπος εισηγήθηκε περαιτέρω στο Υπουργείο Υγείας όπως μεριμνήσει ώστε σε κάθε Νοσοκομείο να υπάρχει πάντοτε ιεραρχικά προϊστάμενος γιατρός, ο οποίος να μπορεί να λάβει άμεσα αποφάσεις, να δώσει οδηγίες και να επιλύσει τα οποιαδήποτε παρόμοιας φύσης ή άλλα προβλήματα τυχόν παρουσιαστούν.

3. Αδυναμίες του Σχεδίου Παροχής Οικονομικής Αρωγής σε ασθενείς για υπηρεσίες υγείας που δεν προσφέρονται στον δημόσιο τομέα

Το Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Αρωγής σε ασθενείς για υπηρεσίες υγείας που δεν προσφέρονται στον δημόσιο τομέα (εφεξής: το Σχέδιο) καθορίζει το πλαίσιο βάσει του οποίου το Υπουργείο Υγείας εξετάζει όλα τα αιτήματα που υποβάλλονται από όλους όσους έχουν τύχει θεραπείας είτε αναζητούν λύση στο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν στον ιδιωτικό τομέα ή στο εξωτερικό. Το πλαίσιο αυτό είναι ευρύ και οι εξουσίες που παρέχονται στον Υπουργό Υγείας να αποφασίζει, είναι

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

αποκλειστικές. Άποψη της Επιτρόπου για ζητήματα που μπορεί να προκύψουν και για τα οποία δεν είχε γίνει πρόβλεψη ή οι πρακτικές του παρελθόντος δεν έχουν επιτρέψει να αλλάξουν είναι πώς θα πρέπει να επανεξεταστούν ώστε ο σκοπός για τον οποίο το Σχέδιο έχει τεθεί σε εφαρμογή να μην αναιρείται αλλά να επιτυγχάνει.

3.1. Παροχή επιδομάτων σε άπορους ασθενείς που μεταβαίνουν για θεραπεία στο εξωτερικό

Το ζήτημα της κάλυψης εξόδων διακίνησης και διαμονής άπορων προσώπων διέπεται από το άρθρο 14 του Σχεδίου, το οποίο προβλέπει ότι στα πρόσωπα αυτά μπορεί να καταβληθεί επίδομα για κάλυψη εξόδων διαμονής και συντήρησης περιλαμβανομένων και των εξόδων διακίνησης από και προς το ιατρικό ίδρυμα, που δεν θα υπερβαίνει το 50% του επιδόματος συντήρησης που καταβάλλεται σε Δημόσιους Υπαλλήλους όταν μεταβαίνουν στην αντίστοιχη χώρα για υπηρεσιακούς λόγους.

Χαμηλοσυνταξιούχος, καρκινοπαθής με ακρωτηριασμένο πόδι, ο οποίος είχε εγκριθεί από το Υπουργείο Υγείας για να μεταβεί στην Ελλάδα για προσθήκη τεχνητού μέλους, υπέβαλε παράπονο [Α/Π 1858/2009], υποστηρίζοντας ότι δεν είχαν ληφθεί τα αναγκαία μέτρα που θα διευκόλυναν τη μετάβαση και την παραμονή του στην Αθήνα, και ειδικότερα, δεν του παρασχέθηκε οικονομική κάλυψη για τα έξοδα μετάβασης της συζύγου του, ως συνοδού, ενώ για τα έξοδα διαμονής, του παραχωρήθηκε το ποσό των €70 ημερησίως, το οποίο δεν επαρκούσε για την εξεύρεση αξιοπρεπούς και κατάλληλου καταλύματος.

Εξετάζοντας όλα τα δεδομένα που είχαν τεθεί ενώπιον της, η Επίτροπος κατέληξε ότι το ποσό των €70 δεν μπορεί αντικειμενικά να καλύψει τις βασικές ανάγκες ενός ασθενούς που βρίσκεται στην Αθήνα, ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι, εξαιτίας της κατάστασης της υγείας του, δεν μπορεί να επιλέξει τις πιο συμφέρουσες οικονομικές λύσεις. Δεδομένου ότι, το Σχέδιο παρέχει στο Υπουργείο Υγείας την ευχέρεια να παραχωρεί μέχρι και €131,50 ημερησίως σε κάθε άπορο ασθενή που μεταβαίνει για θεραπεία στην Ελλάδα (αφού το αντίστοιχο που παραχωρείται σε Δημόσιους Υπάλληλους είναι μέχρι και €263), η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως το Υπουργείο προχωρήσει σε αύξηση του εν λόγω επιδόματος, αναθεωρώντας την πρακτική που ακολουθούσε.

Όσον αφορά στο θέμα της καταβολής πρόσθετου επιδόματος για τη συνοδεία ασθενούς από συγγενικό του πρόσωπο, το Σχέδιο παρέχει αυτή τη δυνατότητα μόνον στην περίπτωση που ο ασθενής είναι άπορο παιδί. Η Επίτροπος εξέφρασε τη γνώμη πως η ευχέρεια αυτή δεν θα έπρεπε να αποκλείεται σε άλλες περιπτώσεις και εισηγήθηκε στο Υπουργείο όπως εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης του σχετικού άρθρου.

3.2. Άσκηση διακριτικής ευχέρειας για κάλυψη εξόδων διάγνωσης και θεραπείας ασθενούς κατ' εξαίρεση

Κατά την άσκηση διακριτικής ευχέρειας κάθε όργανο, το οποίο ασκεί δημόσια εξουσία, θα πρέπει

1.Διαφάνεια.Επιείκεια.
1.Δίκαιη Μεταχείριση.
1.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
1.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
1.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

να ακολουθεί δύο βασικές αρχές. Την αρχή της ισότητας των πολιτών έναντι των νόμων και της διοίκησης και την αρχή της υπεροχής του δημόσιου συμφέροντος έναντι του ιδιωτικού. Σε συγκεκριμένη καταγγελία, την οποία εξέτασε η Επίτροπος Διοικήσεως, διαφάνηκε ότι ο Υπουργός Υγείας είχε ενεργήσει κατά παράβαση των πιο πάνω αρχών.

Συγκεκριμένα, την καταγγελία Α/Π 399/2010 υπέβαλε πρώην Γενικός Διευθυντής του δημοσίου ο οποίος αποτάθηκε στο Υπουργείο Υγείας για κάλυψη των εξόδων χειρουργικής επέμβασης στην οποία είχε υποβληθεί στο εξωτερικό για να λάβει, ωστόσο, αρνητική απάντηση. Βασικότερο επιχείρημα του παραπονούμενου για ικανοποίηση του αιτήματός του ήταν ότι σε παρόμοια περίπτωση επιχορηγήθηκε το 80% των εξόδων άλλου προσώπου, ο οποίος είχε διατελέσει Υπουργός της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως διαπίστωσε ότι, πράγματι στην περίπτωση του παραπονούμενου δεν πληρούνταν οι όροι του Σχεδίου για κάλυψη των ιατρικών εξόδων που είχε επωμιστεί. Αντίθετα, στην περίπτωση του προσώπου που κατονόμασε ο παραπονούμενος, ο Υπουργός Υγείας ενέκρινε κατ' εξαίρεση το αίτημά του, χωρίς να εξειδικεύσει τους λόγους που επέβαλλαν την εξαίρεση αυτή. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το Σχέδιο, μόνο σε μίαν περίπτωση μπορεί ο Υπουργός να παρακάμψει τη γνώμη του Ιατροσυμβουλίου και να εγκρίνει κάλυψη ιατρικών εξόδων, έστω και αν δεν πληρούνται τα κριτήρια που θέτει το Σχέδιο: Όταν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος ή ανθρωπιστικοί λόγοι. Παράλληλα, η ιδιότητα του προσώπου ως πρώην Υπουργού εύλογα προκάλεσε την εντύπωση ότι η απόφαση που λήφθηκε συνιστούσε ευνοϊκή μεταχείριση, με αποτέλεσμα να μπορεί να θεωρηθεί ότι ο Υπουργός ενήργησε καθ' υπέρβαση εξουσίας και κατά παράβαση της αρχής της ισότητας των πολιτών έναντι της διοίκησης.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε τη μη επανάληψη παρόμοιων χειρισμών στο μέλλον και την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας για κατ' εξαίρεση παραχώρηση κρατικής επιχορήγησης με ειδική και συγκεκριμένη αιτιολόγησή της.

4. Προστασία ιατρικών στοιχείων και το δικαίωμα ασθενών / συγγενών τους στην πληροφόρηση

4.1. Ενημέρωση σε θέματα διάγνωσης και θεραπείας

Ένα από τα σημαντικότερα δικαιώματα του ασθενούς είναι αυτό της ολοκληρωμένης ιατρικής πληροφόρησης αφού μόνο αυτή μπορεί να οδηγήσει στη συγκατάθεσή του, η οποία συνιστά αναγκαίο όρο για την εγκυρότητα κάθε ιατρικής πράξης. Ο περί της Κατοχύρωσης και Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ασθενών Νόμος [Ν. 1(Ι)/2005] ρυθμίζει ειδικότερα το δικαίωμα αυτό, προβλέποντας ότι ασθενής που εισήχθη σε ιατρικό ίδρυμα και του οποίου η φροντίδα ολοκληρώθηκε, έχει το δικαίωμα, πρώτον, πλήρους ενημέρωσης πριν την απόλυσή του, και, δεύτερον, εάν το επιθυμεί, να λάβει κατά την απόλυσή του γραπτή έκθεση για τη θεραπεία στην οποία υποβλήθηκε και την κατάσταση της υγείας του. Ο Νόμος επιβάλλει, επίσης, στους παροχείς υπηρεσιών υγείας, την υποχρέωση τήρησης ιατρικών αρχείων στα οποία να φαίνεται η διαχρονική

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

πορεία της θεραπείας του ασθενούς. Τα αρχεία αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνουν λεπτομερή στοιχεία και ιατρικές πληροφορίες αναφορικά με το ιστορικό του ασθενούς, τη διάγνωση της παρούσας κατάστασης της υγείας του και τη θεραπευτική αγωγή που του παρέχεται.

Παρέμβαση της Επιτρόπου στο θέμα, προήλθε μετά από υποβολή παραπόνου από γυναίκα η οποία υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση στη Γυναικολογική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Αμμοχώστου [Α/Π 64/2009]. Ανάλογο περιστατικό που αφορούσε στη συγκεκριμένη κλινική καταγράφηκε και πέρσι [Α/Π 1332/2008].

Σκοπός της χειρουργικής επέμβασης στην οποία υποβλήθηκε η παραπονούμενη ήταν η αφαίρεση «ενδομήτριου σπειράματος (coil)». Η παραπονούμενη υποστήριξε ότι, πήρε εξιτήριο από το Νοσοκομείο, θεωρώντας ότι δεν υπήρξε κανένα πρόβλημα με την επέμβαση και ότι το σπείραμα είχε αφαιρεθεί επιτυχώς, αφού κανένας δεν την είχε ενημερώσει για το αντίθετο. Σε μεταγενέστερο στάδιο, η παραπονούμενη διαγνώστηκε με σοβαρό αιματολογικό πρόβλημα και στα πλαίσια προετοιμασίας της για μεταμόσχευση μυελού των οστών, διαπιστώθηκε ότι το σπείραμα, τελικά, δεν είχε αφαιρεθεί, με αποτέλεσμα η διατήρησή του στο σώμα της να δυσχεραίνει και να περιπλέκει τη θεραπεία της. Αντίθετη θέση εξέφρασε ο γυναικολόγος που διενήργησε την επέμβαση και ο οποίος υποστήριξε ότι πριν απολυθεί η παραπονούμενη από το Νοσοκομείο έτυχε της δέουσας ενημέρωσης και ότι για σκοπούς εξέτασης του ενδεχομένου υποβολής της σε νέα επέμβαση στο Μακάρειο Νοσοκομείο, της δόθηκε ραντεβού στα εξωτερικά ιατρεία του Νοσοκομείου Αμμοχώστου ένα μήνα αργότερα.

Οι πιο πάνω αντικρουόμενες θέσεις τέθηκαν χωρίς να συνοδεύονται από οποιαδήποτε άλλη ανεξάρτητη μαρτυρία. Δεδομένου τούτου και ενόψει της φύσης της υπόθεσης και του μεγάλου χρονικού διαστήματος που παρήλθε από την ημέρα της επέμβασης, η Επίτροπος δεν ήταν σε θέση να τοποθετηθεί καταληκτικά ως προς το κατά πόσον, υπήρξε ή δεν υπήρξε προφορική ενημέρωση της παραπονούμενης για το αποτέλεσμα της επέμβασης. Ωστόσο, σε σχετική Έκθεσή της, σημείωσε ότι, δεν μπορούσε να παραγνωρίσει κάποια από τα επιμέρους στοιχεία της υπόθεσης, τα οποία αν και δεν ήταν άνευ ετέρου επαρκή για να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα, ενίσχυαν σε μεγάλο βαθμό το ενδεχόμενο η καταγγελία της παραπονούμενης να ήταν βάσιμη και άφηναν εκτεθειμένους τόσο τους θεράποντες ιατρούς της, όσο και το Νοσοκομείο Αμμοχώστου ευρύτερα, αλλά και την καθ' ύλην αρμόδια Υπηρεσία στο Υπουργείο Υγείας, στην οποία είχε τεθεί το θέμα και δεν είχε αντιδράσει.

Στην υπόθεση Α/Π 1392/2009 ο παραπονούμενος, ο οποίος έπασχε από καρκίνο του παχέος εντέρου, υποστήριξε ότι δεν έτυχε ορθής και ολοκληρωμένης ενημέρωσης όταν αποτάθηκε στις Ιατρικές Υπηρεσίες για τις δυνατότητες θεραπείας του στα κρατικά νοσηλευτήρια με αποτέλεσμα, να προσφύγει στον ιδιωτικό τομέα και να υποβληθεί σε λαπαροσκοπική επέμβαση θεραπείας. Από τη διερεύνηση του θέματος διαπιστώθηκε ότι η δυνατότητα διενέργειας λαπαροσκοπικής επέμβασης παρέχεται στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, χωρίς, όμως, να είναι σαφές κατά πόσον ο παραπονούμενος είχε πράγματι ενημερωθεί από αρμόδιο γιατρό για τη δυνατότητα αυτή, δεδομένου ότι ήταν κάτοικος Λεμεσού και είχε επισκεφθεί το Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού. Ούτε στην επιστολή που έλαβε από το Υπουργείο Υγείας, με την οποία του γνωστοποιείτο η απόρριψη

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

του αιτήματός του για κάλυψη των ιατρικών εξόδων του στον ιδιωτικό τομέα, γινόταν οποιαδήποτε ειδική αναφορά στην εν λόγω δυνατότητα.

Ως εκ τούτου, η Επίτροπος εξέφρασε την άποψη ότι, είναι απαραίτητη η ενημέρωση των Χειρουργικών Τμημάτων όλων των κρατικών νοσηλευτηρίων για τα είδη των χειρουργικών επεμβάσεων που διενεργούνται μόνο στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, με ταυτόχρονη υπόδειξη της υποχρέωσής τους να πληροφορούν σχετικά όλους τους ενδιαφερόμενους ασθενείς και υπέβαλε εισήγηση στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Υγείας όπως λάβει όλα τα κατάλληλα προς αυτή την κατεύθυνση μέτρα.

4.2. Πρόσβαση ασθενούς στον ιατρικό του φάκελο

Το δικαίωμα πρόσβασης του ασθενούς στο ιατρικό αρχείο του, αναγνωρίζεται σήμερα ως ένα αυτοτελές, νομοθετικά κατοχυρωμένο δικαίωμα, που αποτελεί έκφραση των δικαιωμάτων πληροφοριακής αυτοδιάθεσης και ολοκληρωμένης ενημέρωσης και απόρροια της αρχής της διαφάνειας, ενώ παράλληλα διασφαλίζει ότι ο κάθε ασθενής θα μπορεί συνειδητά και ενημερωμένα, αφενός, να επιλέγει τα θεραπευτικά μέσα, τα οποία κρίνει κατάλληλα για τις ανάγκες της υγείας του, και, αφετέρου, να αξιολογεί το επίπεδο και την επάρκεια της φροντίδας υγείας που του παρασχέθηκε. Εξαίρεση στον πιο πάνω κανόνα, αποτελεί το «θεραπευτικό απόρρητο», η ευχέρεια, δηλαδή, ιατρών να μη γνωστοποιούν τις πληροφορίες που κρίνουν ότι θα προκαλέσουν στον ασθενή μεγαλύτερη βλάβη στη σωματική ή ψυχική του υγεία, υπό τον όρο ότι η ευχέρεια αυτή ασκείται με φειδώ, στη βάση ειδικής και συγκεκριμένης αιτιολογίας και τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας.

Σε παράπονο που στρεφόταν εναντίον των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας [Α/Π 1294/2010], εξετάστηκε, συγκεκριμένα, η άρνηση των Υπηρεσιών να επιτρέψουν στον παραπονούμενο να επιθεωρήσει τον ιατρικό φάκελο που αφορά σε νοσηλεία του στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας και να παραλάβει αντίγραφα των εγγράφων που περιέχονται σε αυτόν. Διαπιστώθηκε ότι, ο παραπονούμενος είχε κατ' επανάληψη υποβάλει αίτημα πρόσβασης στο ιατρικό του αρχείο, στηρίζοντας το αίτημά του στο ότι επιθυμούσε να πάρει μια δεύτερη ιατρική γνώμη, να διασαφηνιστούν οι αντιφάσεις που παρατηρούνταν στις ιατρικές εκθέσεις που του είχαν δοθεί, να κατανοήσει την ακριβή φύση της ασθένειας που εκδήλωσε, ώστε να μπορέσει να την αντιμετωπίσει αποτελεσματικότερα, και να προγραμματίσει τη ζωή του με βάση τα δεδομένα της υγείας του. Η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε όλους τους πιο πάνω λόγους λογικούς και ικανούς να στηρίξουν το εν λόγω αίτημα.

Αντίθετα, η απόφαση των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας να απορρίψουν το αίτημα στηρίχθηκε σε γενική και ασαφή αιτιολογία, η οποία κρίθηκε από την Επίτροπο ως ατεκμηρίωτη. Η Επίτροπος παρατήρησε επιπρόσθετα ότι, το θεραπευτικό απόρρητο δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποκλείονται άνευ ετέρου οι ψυχικά ασθενείς από πρόσβαση στον ιατρικό φάκελό τους, αφού και αυτοί απολαμβάνουν ισότιμης προστασίας της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων τους. Υπογράμμισε, δε, την αυξημένη υποχρέωση των ψυχιάτρων να ενημερώνουν τους ασθενείς τους για τη φύση της κατάστασής τους και τις θεραπευτικές διαδικασίες και επιλογές τους, αφού

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

έχουν να κάνουν με πρόσωπα, των οποίων, αφενός, τα δεδομένα της υγείας τους, και, αφετέρου, οι εις βάρος τους προκαταλήψεις, τα καθιστούν ιδιαζόντως ευάλωτα, ανυπεράσπιστα και στιγματισμένα.

Με βάση τα πιο πάνω, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, η απόφαση της αρμόδιας Αρχής παραβιάζει τις πρόνοιες της νομοθεσίας, είναι αναιτιολόγητη και αποστερεί από τον παραπονούμενο τη δυνατότητα άσκησης των δικαιωμάτων του σε σχέση με την προαγωγή της υγείας του. Στην περίπτωση που ο Διευθυντής Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας εμμένει και υποστηρίξει επαρκώς τη θέση ότι, η πρόσβαση του παραπονούμενου στο ιατρικό αρχείο του θα θέσει υπό διακινδύνευση την υγεία του, οφείλει να ενεργοποιήσει τις διατάξεις για γνωστοποίηση των ιατρικών δεδομένων στον ασθενή μέσω ιατρού ή κοινοποίησή τους στους συγγενείς του. Όμοια θα πρέπει να είναι και η προσέγγιση της Επιτροπής Εποπτείας και Προστασίας Δικαιωμάτων Ψυχικά Ασθενών, εάν το ζήτημα παραπεμφθεί σε αυτήν.

4.3. Προστασία ιατρικών στοιχείων

Το απόρρητο των ιατρικών δεδομένων ενός προσώπου συνίσταται στην υποχρέωση των παροχέων υπηρεσιών υγείας να διαφυλάσσουν τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρώσει για έναν ασθενή. Ταυτίζεται, δηλαδή, με τη σχέση εμπιστευτικότητας που υπάρχει μεταξύ των παροχέων και των ληπτών ιατρικών υπηρεσιών. Παράλληλα, συνδέεται στενά με την ασφάλεια των πληροφοριών, οι οποίες πρέπει να είναι και έγκυρες, ακέραιες και διαθέσιμες, ώστε να διαφυλάσσεται και η ευχέρεια του προσώπου για άσκηση όλου του φάσματος των δικαιωμάτων του ως ασθενούς, με κυριότερα αυτά της ιατρικής ενημέρωσης, της πληροφορημένης συγκατάθεσης, της επιλογής θεραπείας και παροχέα υπηρεσιών υγείας και της έννομης αμφισβήτησης της επάρκειας των υπηρεσιών που του παρασχέθηκαν.

Με το θέμα αυτό, η Επίτροπος ασχολήθηκε μετά από παράπονο που υποβλήθηκε [Α/Π 1921/2009] εναντίον του Γενικού Νοσοκομείου Λάρνακας για απώλεια του ιατρικού φακέλου ασθενούς που απεβίωσε τον Ιούνιο του 2008. Η παραπονούμενη υποστήριξε ότι το αίτημα να της δοθεί πρόσβαση στον ιατρικό φάκελο του αδελφού της αποσκοπούσε στο να εξεταστεί το ενδεχόμενο κίνησης δικαστικών διαδικασιών εναντίον του Υπουργείου Υγείας για ιατρική αμέλεια. Το Νοσοκομείο αρχικά έθεσε ως προϋπόθεση για την ικανοποίηση του αιτήματος τη γραπτή εξουσιοδότηση από δικηγόρο. Όταν η παραπονούμενη υπέβαλε εκ νέου το αίτημά της μέσω δικηγόρου, πληροφορήθηκε ότι ο φάκελος είχε χαθεί.

Το γεγονός της απώλειας του ιατρικού φακέλου του αδελφού της παραπονούμενης, όπως σημείωσε η Επίτροπος αποτελεί όχι μόνο ένδειξη ανεπαρκούς διοικητικής οργάνωσης του Νοσοκομείου, αλλά και παραβίαση των δικαιωμάτων των ασθενών, όπως αυτά έχουν κατοχυρωθεί και προστατεύονται από τη διεθνή και την εθνική έννομη τάξη. Εισηγήθηκε όπως το ζήτημα τεθεί στις προτεραιότητες του Υπουργείου με τη λήψη μέτρων για τη σωστή λειτουργία των υφιστάμενων συστημάτων αρχειοθέτησης και την επέκταση των ηλεκτρονικών συστημάτων αρχειοθέτησης σε όλα τα κρατικά νοσηλευτήρια. Αντίγραφο της Έκθεσης κοινοποιήθηκε στην Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα για να επιληφθεί του θέματος, με βάση τις δικές της αρμοδιότητες.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

5. Επικοινωνία ιατρονοσηλευτικού προσωπικού με τους ασθενείς και τους οικείους τους

Η επικοινωνία είναι ένα από τα βασικά κριτήρια με τα οποία οι ασθενείς αξιολογούν τους επαγγελματίες της υγείας. Η καλή επικοινωνία μεταξύ γιατρού και ασθενούς μέσα στο κλινικό περιβάλλον αποκτά ιδιαίτερη σημασία αφού από έρευνες που έχουν διενεργηθεί έχει αποδειχθεί διαχρονικά η άμεση σχέση που υπάρχει ανάμεσα σε αυτήν και [α] τη συμμόρφωση του ασθενούς με τις οδηγίες του γιατρού, [β] την ικανοποίηση του από την ιατρική φροντίδα, [γ] την κατανόηση των πληροφοριών που του παρέχονται και [δ] την έκβαση της ασθένειας του.

Μετά από καταγγελία [Α/Π 229/2009] που αφορούσε στη μεταχείριση που έτυχε ο πατέρας του παραπονούμενου και στην ταλαιπωρία που για 70 ημέρες οι γιατροί με τις πράξεις ή και τις παραλείψεις τους υπέβαλαν την οικογένειά του, έγινε αφορμή για να εντοπιστούν ελλείψεις στην επικοινωνία των μελών του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού με τους ασθενείς και τους συγγενείς τους. Συγκεκριμένα, από την έρευνα διαφάνηκε πως τη συγκεκριμένη ημέρα που ο πατέρας του παραπονούμενου μεταφέρθηκε στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας δεν υπήρχε διαθέσιμος χώρος στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας για να νοσηλευθεί, και ούτε σε οποιαδήποτε άλλη κατάλληλα εξοπλισμένη και ικανή κλινική για να χειριστεί την περίπτωση του, εκτός από αυτήν του Γενικού Νοσοκομείου Πάφου, με αποτέλεσμα ο ασθενής να μεταφερθεί σε αυτήν. Ωστόσο, εξαιτίας και της κρισιμότητας της κατάστασης της υγείας του, ο ασθενής δεν μπόρεσε να επανέλθει και μετά από 70 μέρες νοσηλείας, άφησε εκεί την τελευταία του πνοή, μόνος.

Όπως στην Έκθεσή της η Επίτροπος διαπιστώνει, δεν υπήρχε η αναμενόμενη επικοινωνία μεταξύ των συγγενών του ασθενούς και των μελών του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού και το αίτημα για σύντομη μετακίνηση του ασθενούς στη Λευκωσία, με βάση πάντα την εξέλιξη της υγείας του, δεν ήταν στην έγνοια ή στις προτεραιότητες κανενός ώστε να τύχει του κατάλληλου χειρισμού, με αποτέλεσμα να ενταθεί ακόμη περισσότερο η δύσκολη συναισθηματική κατάσταση την οποία βίωνε η οικογένεια. Στην Έκθεσή της, η Επίτροπος εισηγείται όπως το πρόβλημα επικοινωνίας που παρουσιάζεται το οποίο είναι ευρύτερο, τεθεί στις προτεραιότητες του Τμήματος Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας, ώστε οι παράμετροι που το επηρεάζουν να συνεκτιμηθούν και να τροχιοδρομηθούν οι λύσεις που θα επιφέρουν άμεσα και κυρίως αισθητά αποτελέσματα στους πολίτες που νοσηλεύονται ή επισκέπτονται τα κρατικά νοσηλευτήρια.

6. Αναπαραγωγικά και σεξουαλικά δικαιώματα

Η σεξουαλικότητα αναγνωρίστηκε ως ανθρώπινο δικαίωμα για πρώτη φορά το 1994, στη Σύνοδο του Καΐρου για την Ανάπτυξη και τον Πληθυσμό. Το πρόγραμμα δράσης στο οποίο κατέληξαν οι χώρες που συμμετείχαν, περιλαμβανομένης και της Κύπρου, αναφέρει, επίσης, ότι η «σεξουαλική υγεία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αναπαραγωγικής υγείας» με σκοπό «οι άνθρωποι να είναι ικανοί και να έχουν μιαν ασφαλή και ικανοποιητική σεξουαλική ζωή». Η έκθεση αναφέρει, επίσης, ότι η σεξουαλική υγεία «εμπλουτίζει τη ζωή και τις διαπροσωπικές σχέσεις…χωρίς να περιορίζεται στην αναπαραγωγή και τον περιορισμό των σεξουαλικώς μεταδιδόμενων ασθενειών».

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Αφορμή να ασχοληθεί η Επίτροπος με το ζήτημα έδωσε η υποβολή στο Γραφείο δύο παραπόνων. Το πρώτο παράπονο [Α/Π 13/2009] υποβλήθηκε από άντρα, ηλικίας 58 χρονών, σε σχέση με την απόρριψη της αίτησής του για επιδότηση θεραπείας στυτικής δυσλειτουργίας στο εξωτερικό, παρά το γεγονός ότι υποφέρει από τη συγκεκριμένη πάθηση για 8 περίπου χρόνια, χωρίς να μπορέσει να βρει αποτελεσματική θεραπεία είτε στα κρατικά νοσηλευτήρια είτε στα ιδιωτικά νοσηλευτήρια της Κύπρου. Το παράπονο κρίθηκε από την Επίτροπο ότι άπτεται του δικαιώματος κάθε ανθρώπου στη σεξουαλική ζωή. Το δεύτερο παράπονο τέθηκε [Α/Π 973/2010] από γυναίκα και αφορούσε στη μη παροχή υπηρεσιών αντισύλληψης από τα κρατικά νοσηλευτήρια και συγκεκριμένα τη μη τοποθέτηση του ενδομήτριου σπειράματος (Coil) από τη Γυναικολογική Μαιευτική Κλινική του Μακάρειου Νοσοκομείου στο οποίο είχε προσφύγει. Η Επίτροπος έκρινε ότι το θέμα αυτό άπτεται του ευρύτερου δικαιώματος των γυναικών για καλύτερο έλεγχο του σώματος τους για σκοπούς αναπαραγωγής.

Όπως η Επίτροπος στην Έκθεσή της διαπιστώνει, τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα δεν έχουν τύχει της απαιτούμενης προσοχής και δεν έχουν απασχολήσει το Υπουργείο Υγείας στον αναμενόμενο βαθμό, μέσω ενός ολοκληρωμένου πλαισίου, αντιμετώπισης των ιατρικών προβλημάτων που σχετίζονται με αυτά, με αποτέλεσμα, την υιοθέτηση και εφαρμογή αποσπασματικών ή περιστασιακών λύσεων. Επιπρόσθετα, η μη θεσμοθετημένη διαχείριση των εν λόγω ζητημάτων συμβάλλει στο να παραμένει άγνωστος, όχι μόνο ο αριθμός των προσώπων που αντιμετωπίζουν συναφή προβλήματα, αλλά και οι προεκτάσεις των προβλημάτων αυτών στην ευρύτερη κοινωνία. Εισήγηση της Επιτρόπου ήταν όπως το ζήτημα απασχολήσει το Υπουργείο Υγείας, χωρίς καθυστέρηση, καλώντας το, να δραστηριοποιηθεί πιο ενεργά στον συγκεκριμένο τομέα και να θέσει ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους για ουσιαστική αναβάθμιση των όρων προαγωγής της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας.

7. Ιατρική αμέλεια

Η ιατρική είναι ο επαγγελματικός Κλάδος με τους σοβαρότερους κινδύνους, αφού το αντικείμενο της, αφενός, είναι ο ίδιος ο άνθρωπος και αυτό που διακυβεύεται είναι τα αγαθά της ζωής και της σωματικής ακεραιότητας και, αφετέρου, η άσκησή της βασίζεται στην ανθρώπινη γνώση, κρίση και επιδεξιότητα και σε πολύπλοκες τεχνολογικές διαδικασίες. Παράλληλα, η πρόοδος και η ποιοτική αναβάθμιση των συστημάτων υγείας οδηγεί σε μεγαλύτερη προσβασιμότητα και αύξηση της χρήσης τους, με αποτέλεσμα η πίεση που ασκείται στις δομές αλλά και στο προσωπικό που τις στελεχώνει να πολλαπλασιάζεται. Υπό αυτές τις συνθήκες, είναι αναπόφευκτο να συμβαίνουν ιατρικά λάθη, τα οποία επηρεάζουν δυσμενώς όχι μόνο την υγεία του ασθενούς, αλλά και την ψυχική και κοινωνική υπόστασή του. Όλα αυτά, σε συνδυασμό με τη δικαιική εμπέδωση μιας κουλτούρας δικαιωμάτων των ασθενών και την αποδοχή της υποχρέωσης της πολιτείας να φροντίζει για την υγεία των πολιτών της, έχουν συντείνει ώστε να είναι πλέον καθολικά αποδεκτή η έννοια της ιατρικής ευθύνης.

Κατά το υπό ανασκόπηση έτος, αλλά, και προηγουμένως τέθηκε ενώπιον της Επιτρόπου

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

Διοικήσεως ένας σημαντικός αριθμός παραπόνων τα οποία είχαν ως αντικείμενο την παροχή αμελούς ή πλημμελούς ιατρικής φροντίδας και τη διάπραξη ιατρικών σφαλμάτων στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα ιατρικών υπηρεσιών. Η Επίτροπος σε σχετική Έκθεσή της, αφού διευκρίνισε ότι οι αρμοδιότητές της περιορίζονται μόνο στην εξέταση καταγγελιών που στρέφονται εναντίον δημόσιων νοσηλευτηρίων και χωρίς να υπεισέλθει στην ουσία των παραπόνων, εξέθεσε τον προβληματισμό της γύρω από την ευθύνη του Κράτους να λαμβάνει μέτρα για την πρόληψη, καταπολέμηση και μη επανάληψη περιστατικών ιατρικής αμέλειας και την αποκατάσταση των θυμάτων της, ώστε να εγγυάται την προστασία του ατομικού, αλλά και κοινωνικού αγαθού της υγείας.

Παρατήρησε, ειδικότερα, ότι το σύστημα ελέγχου και λογοδοσίας των ιατρών στην Κύπρο, εμφανίζει έντονες αδυναμίες, αφού παρά τη νομική κατοχύρωση της ιατρικής ευθύνης, στην πράξη ελάχιστες είναι οι περιπτώσεις απονομής της. Το ισχύον σύστημα απονομής ευθύνης αδυνατεί να εξυπηρετήσει το δημόσιο συμφέρον για εντοπισμό και καταπολέμηση των αιτιακών συνθηκών που οδηγούν σε φαινόμενα ιατρικής αμέλειας ή λαθών και για δημιουργία προϋποθέσεων ασφάλειας στην παροχή υπηρεσιών υγείας. Η απουσία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού εξέτασης των ιατρικών ευθυνών, ο οποίος θα συνδυάζει την απόδοση ευθυνών και την αποκατάσταση των θυμάτων με την εξαγωγή συμπερασμάτων και τη διαμόρφωση εισηγήσεων και πρακτικών για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας και αύξηση της ασφάλειας των ασθενών έχει διαπιστωθεί, σύμφωνα με την Επίτροπο, τόσο από την ίδια όσο και από τους ίδιους τους εμπλεκόμενους φορείς [Υπουργείο Υγείας, ΠΑΣΥΚΙ, ΠΙΣ].

Από την εξέταση των στοιχείων, η Επίτροπος κατέληξε στο ότι το Υπουργείο Υγείας πρέπει και οφείλει να αναλάβει το συντομότερο δυνατόν πρωτοβουλία για την κανονιστική θεσμοθέτηση ενός αξιόπιστου συστήματος ελέγχου, εμπλέκοντας στο θέμα όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και αξιοποιώντας την εμπειρία άλλων κρατών. Θα πρέπει, συγκεκριμένα, να αναζητηθούν εναλλακτικές μορφές χειρισμού των καταγγελιών για ιατρική αμέλεια ή ιατρικά λάθη, οι οποίες θα αφορούν τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα και θα είναι εύκολα προσβάσιμες στους πολίτες, αμερόληπτες και αποδοτικές, θα προσανατολίζονται στην πλήρη διαφώτιση των ασθενών ή των συγγενών τους για ό,τι συνέβη και δεν θα διαρρηγνύουν τη σχέση εμπιστοσύνης ιατρού και ασθενούς. Η παράλληλη συλλογή, ανάλυση και αξιολόγηση των στοιχείων που αφορούν σε περιστατικά με δυσμενείς συνέπειες στην υγεία ασθενών είναι, επίσης, επιβεβλημένη, ώστε να φωτίζονται οι αιτιακές συνθήκες που σχετίζονται με αυτά, να καθορίζονται τα πρότυπα που θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να ακολουθούνται από το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό και να επιβλέπεται η τήρηση των προτύπων αυτών, ώστε να ενισχύονται οι συνθήκες ασφάλειας σε όλο το φάσμα των παρεχόμενων ιατρικών υπηρεσιών. Η Επίτροπος εισηγήθηκε στο Υπουργείο Υγείας τη σύσταση ειδικής επιτροπής, η οποία εντός σαφούς συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος, θα προχωρήσει στο σχεδιασμό και την προώθηση των όσων επισημαίνονται στην Έκθεσή της.

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

ΙΙ. Κοινωνική Ευημερία

1. Εισαγωγή

Τα κοινωνικά προβλήματα που δημιουργούνται και απαιτούν την άμεση και αποφασιστική παρέμβαση του Κράτους είναι, συνήθως, σύνθετα και πολλαπλά. Ως εκ τούτου, τα μέτρα κοινωνικής πολιτικής και κοινωνικής πρόνοιας θα πρέπει να είναι μελετημένα, συμπαγή και με καθαρή στόχευση, ώστε το ευαίσθητο πρόσωπο του Κράτους να είναι αφενός αναγνωρίσιμο και ορατό στις ευάλωτες ομάδες αλλά, αφετέρου, να μη δημιουργεί μακροχρόνιες παθολογικές εξαρτήσεις, οι οποίες θα αυξάνονται και θα το αποστερούν από πόρους που θα μπορούσε διαφορετικά να αξιοποιήσει.

Στο πλαίσιο αυτό ο ρόλος του Επιτρόπου Διοικήσεως αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Η άμεση επαφή του θεσμού με τον πολίτη και η ελεγκτική σχέση του με τις υπηρεσίες δίδει τη δυνατότητα στον Επίτροπο να λειτουργήσει και ως αγωγός καταγραφής και διαβίβασης των τάσεων και των αντιδράσεων των διαφόρων κοινωνικών ομάδων έτσι, ώστε πρακτικές και πολιτικές που ακολουθούνται για χρόνια, χωρίς το αναμενόμενο αποτέλεσμα, να μπαίνουν σε μια διαδικασία αναθεώρησης, επανεξέτασης και επαναπροβληματισμού για βελτίωση.

Κατά το χρόνο που πέρασε, καταγράφηκε μια οπισθοχώρηση στο θέμα της καλής και εποικοδομητικής συνεργασίας που το Γραφείο είχε αναπτύξει με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (εφεξής: ΥΚΕ), τα τελευταία δύο χρόνια. Η αύξηση του όγκου των αιτήσεων για επιδόματα και άλλου είδους βοήθεια στα Επαρχιακά Γραφεία Ευημερίας σε συνδυασμό με τις διαδικασίες αποκέντρωσης και ανακατανομής των υποθέσεων στους Λειτουργούς έχει οδηγήσει σε σύγχυση και αποσυντονισμό ο οποίος επηρέασε, όχι μόνο το χρόνο ανταπόκρισης των Τοπικών Γραφείων στα θέματα που του θέτει η Επίτροπος, που είναι πλέον ανησυχητικά αργός, αλλά πολύ περισσότερο έχει επιφέρει σοβαρές καθυστερήσεις και ολιγωρία στην εξυπηρέτηση προσώπων και ομάδων που είναι σε αναμονή και έχουν άμεσες ή αυξημένες ανάγκες.

Σε κάθε περίπτωση, αναμένεται ότι το φαινόμενο αυτό θα είναι προσωρινό και θα χαρακτηρίζει μόνο το στάδιο της μετάβασης από το Επαρχιακό, στο επίπεδο δράσης των Τοπικών Γραφείων, το οποίο συνέπεσε να συμβεί σε μιαν περίοδο σοβαρής οικονομικής κρίσης που έχει σαφώς επηρεάσει πολλές κοινωνικές ομάδες.

Λόγω σχέσης ή συνάφειας αρμοδιοτήτων που το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες έχει με τις ΥΚΕ, καταγγελίες που αφορούσαν ή ενέπλεκαν το εν λόγω Τμήμα άμεσα ή έμμεσα έτυχαν, επίσης, χειρισμού από τον Τομέα κατά το χρόνο που πέρασε.

2. Ταλαιπωρία και κακός χειρισμός αιτητών ή ληπτών δημοσίου βοηθήματος

Στην περσινή ετήσια Έκθεση, αλλά και παλαιότερα, η Επίτροπος επεσήμανε ότι ένας σημαντικός αριθμός παραπόνων που υποβάλλονται εναντίον των ΥΚΕ αφορούν στον λανθασμένο ή κακό χειρισμό πολιτών, οι οποίοι απευθύνονται στο Τμήμα είτε για την παροχή βοήθειας, είτε για οποιονδήποτε

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

άλλο λόγο. Τα ίδια συμπτώματα παθογένειας φαίνεται πως εξακολουθούν να υπάρχουν. Ένα σύστημα το οποίο είναι ταγμένο και οφείλει να εξυπηρετεί τον πολίτη καταλήγει συχνά να τον ταλαιπωρεί και να τον μειώνει υποβάλλοντάς τον σε χρονοβόρες, και καμιά φορά ταπεινωτικές, διαδικασίες συλλογής στοιχείων. Παράλληλα, φάνηκε ότι, συχνά, το Τμήμα αποτυγχάνει να εκπληρώσει το ρόλο του για στήριξη ατόμων, οικογενειών ή ομάδων που είναι ευάλωτα και έχουν ουσιαστική ανάγκη και να μεριμνήσει για την πρόοδο και την επιτυχή ένταξη τους στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Σχετική είναι καταγγελία [Α/Π 571/2009] αλλοδαπής παραπονούμενης, αναφορικά με καθυστέρηση στην εξέταση του αιτήματός της για δημόσιο βοήθημα, παρά το γεγονός ότι ήταν μόνη γονέας ανήλικου παιδιού με κυπριακή υπηκοότητα και βρισκόταν σε δύσκολη οικονομική κατάσταση. Η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η αίτηση δεν εξετάστηκε παρά μόνον μετά την έναρξη της διερεύνησης του παραπόνου. Κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης, η εμπλεκόμενη υπηρεσία δεν αξιολόγησε με την απαραίτητη προσοχή και στο χρόνο που έπρεπε τα δεδομένα της περίπτωσης με αποτέλεσμα, το ανήλικο παιδί της παραπονούμενης για δύο χρόνια να στερηθεί την οικονομική βοήθεια που δικαιούτο. Η εκ των υστέρων διευθέτηση του θέματος με αναδρομική καταβολή του συνολικού ποσού, όπως τόνισε η Επίτροπος, δεν μπορούσε να αναιρέσει την παράλειψη της Υπηρεσίας να επιληφθεί αποτελεσματικά ενός θέματος που εμπίπτει στα καθήκοντά της. Σημείωσε, δε, ότι η ταχύτητα ανταπόκρισης της εμπλεκόμενης Υπηρεσίας στα αιτήματα των πολιτών είναι καθοριστικής σημασίας και θα πρέπει να διασφαλίζεται με τη θέσπιση κατάλληλων μηχανισμών και ασφαλιστικών δικλείδων.

Αδικαιολόγητη και αχρείαστη ταλαιπωρία πολίτη από τις ΥΚΕ διαπιστώθηκε και στην καταγγελία [Α/Π 555/2010] που υπέβαλε συνταξιούχος πολίτιδα η οποία απευθύνθηκε για βοήθεια μέσω του Σχεδίου Αυτοεργοδότησης Ηλικιωμένων. Το παράπονο προέκυψε όχι λόγω της απόρριψης, αλλά, λόγω του ότι οι Λειτουργοί της Υπηρεσίας που ανέλαβαν να χειριστούν το αίτημα της, ενώ γνώριζαν εξαρχής ότι δεν πληρούσε τα εισοδηματικά κριτήρια για βοήθεια που προβλέπει το Σχέδιο, για τρεις και πλέον μήνες την ταλαιπωρούσαν, ζητώντας της διάφορα έγγραφα και άλλα προσωπικής φύσης στοιχεία, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα να εκτεθεί χωρίς λόγο η προσωπική και ιδιωτική της ζωή στους πρώην συναδέλφους της. Η δοκιμασία στην οποία η παραπονούμενη υποβλήθηκε, όπως η Επίτροπος παρατήρησε, δεν μπορεί εκ των υστέρων να αναιρεθεί και ούτε υπάρχει τρόπος για υποβολή οποιασδήποτε εισήγησης, η οποία να μπορεί να επανορθώσει ή να ανασκευάσει τον απαράδεκτο τρόπο με τον οποίο το Τμήμα φαίνεται να την μεταχειρίστηκε. Σε κάθε περίπτωση, η Επίτροπος έκανε εισήγηση για απλούστευση των μηχανισμών εξυπηρέτησης των πολιτών, κοινοποιώντας αντίγραφο της Έκθεσης και στην Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Την παρέμβαση της Επιτρόπου επέφερε και καταγγελία γυναίκας [Α/Π 2443/2009], σε σχέση με άρνηση των ΥΚΕ να της καταβάλουν δημόσιο βοήθημα για περίοδο που θεωρήθηκε ότι συγκατοικούσε με άλλο πρόσωπο, με το οποίο διατηρούσε δεσμό, γεγονός που η παραπονούμενη αμφισβήτησε. Όπως διαπιστώθηκε από τη διερεύνηση του παραπόνου, η υπόθεση δεν αντιμετωπίστηκε με την επιβαλλόμενη επιμέλεια. Κατ' αρχάς, η παραχώρηση αναπηρικού επιδόματος στην παραπονούμενη στηρίχθηκε σε γνωμάτευση που περιέγραφε την κατάσταση της υγείας της στην ηλικία των 6

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

ετών, ενώ η ίδια είναι πλέον 40. Κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια που η παραπονούμενη λάμβανε δημόσιο βοήθημα, τις ΥΚΕ δεν φαίνεται να απασχόλησαν ζητήματα όπως η εξέλιξη της υγείας της, οι συνθήκες διαβίωσής της, οι δεξιότητες που ενδεχομένως απέκτησε ή θα μπορούσε να αποκτήσει, οι δυνατότητές της σε επίπεδο επιμόρφωσης ή εργοδότησης κ.λπ. Συνεπώς, η παρακολούθηση της υπόθεσης και η συμβολή των ΥΚΕ στην ανάπτυξη της προσωπικότητας της παραπονούμενης και στη διασφάλιση της πραγματικής, πέραν της οικονομικής, ευημερίας, ήταν μηδαμινή. Προέκυψε, επίσης, ότι η διακοπή του δημοσίου βοηθήματος για συγκεκριμένη περίοδο ήταν αδικαιολόγητη αφού, κατά τον κρίσιμο χρόνο, δεν είχε διαπιστωθεί ούτε συμβίωση του ζευγαριού, ούτε η τέλεση γάμου μεταξύ τους. Το μόνο αποδεκτό γεγονός ήταν η περιστασιακή συμβίωση της παραπονούμενης με τον αλλοδαπό σύντροφό της. Αλλά και αν ακόμη ήταν σε γνώση των ΥΚΕ η ύπαρξη γάμου μεταξύ των δύο, οι έντονες υπόνοιες για την εικονικότητά του και η πιθανή μη συμβολή του συντρόφου στην κάλυψη των αναγκών της παραπονούμενης, θα έπρεπε να είχαν οδηγήσει και πάλιν τις ΥΚΕ σε συνέχιση του δημοσίου βοηθήματός της, μέχρι το θέμα να ξεκαθαρίσει.

3. Κακοποίηση ηλικιωμένων σε Στέγη

Από το 2002 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας είχε εκδώσει τη Διακήρυξη του Τορόντο για την Παγκόσμια Πρόληψη της Κακοποίησης των Ηλικιωμένων, αναγνωρίζοντας το φαινόμενο της κακοποίησης των ηλικιωμένων προσώπων ως ένα παγκόσμιο πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί. Με αφορμή παράπονο [Α/Π 567/2009] που αφορούσε στον τρόπο αντιμετώπισης της καταγγελίας που υπέβαλε πολίτης για πιθανή κακοποίηση της μητέρας του σε Στέγη Ηλικιωμένων, η Επίτροπος είχε την ευκαιρία να μελετήσει το θέμα και να διαπιστώσει κενά και παραλείψεις τόσο στον τρόπο εξέτασης της καταγγελίας από την Αστυνομία, όσο και στο χειρισμό της από τις ΥΚΕ.

Παράλληλα, η Επίτροπος, αφού ανέλυσε τις κατευθυντήριες γραμμές που υπάρχουν σε διεθνές επίπεδο για την πρόληψη της κακοποίησης των ηλικιωμένων, καθώς και το θεσμικό πλαίσιο στην Κύπρο, παρατήρησε ότι κατ' αρχάς θα πρέπει η ομάδα των ηλικιωμένων προσώπων να αναγνωριστεί ως μία ευάλωτη πληθυσμιακή κατηγορία, που χρήζει αυξημένου κρατικού ενδιαφέροντος και παροχής προστασίας στη βάση των ειδικών αναγκών της. Αυτό δεν ισχύει μόνο σε σχέση με τα ζητήματα οικονομικής και κοινωνικής φύσης, αλλά αφορά και στο θέμα του σεβασμού της αξιοπρέπειας, της ασφάλειας και της ακεραιότητάς τους, και, άρα, της προστασίας τους από το ενδεχόμενο να καταστούν θύματα κακοποίησης.

Για το λόγο αυτό, τόνισε ότι είναι επιτακτική ανάγκη η προώθηση της υλοποίησης των στόχων που συμπεριλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τους Ηλικιωμένους για το 2005-2015, με ταυτόχρονη επέκτασή του, ώστε εκτός από την ενδοοικογενειακή βία που ασκείται έναντι των ηλικιωμένων, να προνοεί και για την πρόληψη, αποτροπή και διερεύνηση της βίας που μπορεί να ασκείται σε άλλους χώρους φιλοξενίας ηλικιωμένων, όπως τα γηροκομεία, τα νοσοκομεία ή τα ψυχιατρεία. Η Επίτροπος εισηγήθηκε τον άμεσο καταρτισμό αρμόδιας Διατμηματικής Ομάδας, η οποία θα μελετήσει ενδελεχώς το ζήτημα, υπό το φως και όσων αναλύονται στην Έκθεσή της, και

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

να προχωρήσει στην υλοποίηση μέτρων κατάλληλων και ικανών να αντιμετωπίσουν το ζήτημα.

4. Οικονομική στήριξη αποφυλακισμένων

Το πέρασμα ενός προσώπου από τη φυλακή υποβαθμίζει κατά πολύ τους όρους ζωής του, πέραν από το ότι θα μπορούσε να συνδεθεί με την ποινική ανταπόδοση για την ευθύνη του εγκλήματος που είχε διαπράξει. Αποτέλεσμα, η μετασωφρονιστική υποστήριξη για επανένταξη στην κοινωνία και αποκατάσταση των ανθρωπίνων του δικαιωμάτων, να επιφορτίζει με ευθύνη την πολιτεία. Στο πλαίσιο αυτό, η εξασφάλιση ανεκτών όρων διαβίωσης για έναν πρώην κατάδικο είναι αναγκαία προϋπόθεση ώστε να αποτραπεί η περιθωριοποίησή του και η πιθανότητα υποτροπής με την επιστροφή του. Έτσι, εξυπηρετείται όχι μόνο το ατομικό καλό του προσώπου, αλλά και το ευρύτερο δημόσιο συμφέρον για πρόληψη της εγκληματικότητας και διασφάλιση συνθηκών ασφάλειας για τους πολίτες. Στη βάση, συνεπώς, της πιο πάνω λογικής, πολλά ευρωπαϊκά κράτη έχουν αναπτύξει προγράμματα μετασωφρονιστικής μέριμνας που εστιάζουν στην παροχή στέγης και στοιχειώδους οικονομικής βοήθειας σε πρώην κατάδικους για τον πρώτο καιρό της αποφυλάκισης τους, και παράλληλα, με την επαγγελματική κατάρτιση που τους προσφέρει, για εξεύρεση εργασίας.

Σχετική με το θέμα είναι η καταγγελία [Α/Π 91/2010] πρώην κατάδικου, σύμφωνα με την οποία, οι ΥΚΕ απέρριψαν την αίτησή του για παροχή οικονομικής βοήθειας μετά την αποφυλάκιση του και δεν στήριξαν την προσπάθειά του να επανενταχθεί στην κοινωνία. Από τη μελέτη της νομοθεσίας που διέπει την παροχή δημοσίου βοηθήματος, καθώς και το ευρύτερο πλαίσιο μετασωφρονιστικής αρωγής στην Κύπρο, προέκυψε ότι, το ζήτημα αυτό ρυθμίζεται σε περιορισμένο βαθμό, αφού δεν υπάρχει οποιοδήποτε ειδικό πρόγραμμα, είτε για την προετοιμασία των κρατουμένων για την έξοδό τους από τη φυλακή και την επανένταξή τους στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, είτε και για την οικονομική στήριξη και επαγγελματική αποκατάστασή τους με τη θεσμική αρωγή του Κράτους. Αυτό, έχει ως συνέπεια, τα πρόσωπα αυτά, κατά την πρώτη περίοδο της αποφυλάκισής τους, να βρίσκονται χωρίς καθοδήγηση και συμπαράσταση, να αδυνατούν να εξασφαλίσουν εργασία, εξαιτίας και του στίγματος της φυλάκισης που κουβαλούν και να αποτείνονται στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας για δημόσιο βοήθημα. Η απουσία, δε, ειδικών ρυθμίσεων για παροχή οικονομικής στήριξης σε αποφυλακισμένους έχει ως αποτέλεσμα τη μετάθεση της ευθύνης συντήρησής τους στις οικογένειές τους.

Η Επίτροπος καυτηρίασε όχι μόνο τον άκαμπτο τρόπο με τον οποίο έδρασαν οι ΥΚΕ, αλλά και την ανυπαρξία οποιουδήποτε θεσμού μετασωφρονιστικής αρωγής και κοινοποίησε αντίγραφα της Έκθεσής της στα Υπουργεία Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για προβληματισμό τους επί του θέματος.

5. Μη παροχή βοήθειας σε οροθετικά άτομα

Τα οροθετικά άτομα αποτελούν μια πολύ μικρή, πλην, όμως, ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα του πληθυσμού,

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

λόγω κυρίως της προκατάληψης και του στιγματισμού τους από την κοινωνία. Η γνωστοποίηση της ασθένειάς τους όχι μόνον μπορεί να τους οδηγήσει σε αποξένωση ακόμη και από το στενό τους περιβάλλον αλλά κάθε προσπάθεια επαγγελματικής αποκατάστασης είναι πιθανόν να αποδειχθεί μάταιη. Παρά τούτο και παρά το ότι για χρόνια η κοινωνική ένταξη και αντιμετώπιση των ατόμων αυτών αποτελεί πρόβλημα, οι ΥΚΕ παρουσιάζονται ανέτοιμες και απροετοίμαστες να χειριστούν το ζήτημα με τρόπους κατάλληλους και αποτελεσματικούς.

Συγκεκριμένα, παραπονούμενη [Α/Π 473/2009] φορέας του ιού HIV, έθεσε υπόψη της Επιτρόπου τα προβλήματα που αντιμετωπίζει και ειδικότερα την απουσία στήριξης και βοήθειας από μέρους των ΥΚΕ. Συνεκτιμώντας το σύνολο των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη της, καθώς και το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η παραπονούμενη, παρά την έλλειψη δικών της εισοδημάτων, δεν είναι δικαιούχος δημοσίου βοηθήματος δεδομένου ότι, βάσει του Νόμου, υπεύθυνος για τη συντήρησή της είναι ο σύζυγός της, ο οποίος απασχολείται πλήρως σε προσοδοφόρα εργασία. Δεδομένου, όμως, ότι ο σύζυγός της δεν είναι βιολογικός πατέρας των παιδιών της και άρα ο ίδιος δεν έχει οικονομική ευθύνη για τη συντήρησή τους, τα παιδιά της παραπονούμενης, εκ των πραγμάτων, παραμένουν, οικονομικά, εκτεθειμένα, αφού η ίδια δεν εργάζεται και δεν έχει, ουσιαστικά, εισοδήματα για τη στήριξή τους. Η εφαρμογή, ως εκ τούτου, της νομοθεσίας στην περίπτωση της οικογένειας της παραπονούμενης, επιφέρει αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που ο νομοθέτης ήθελε να εξυπηρετήσει, την ουσιαστική, δηλαδή, προστασία ατόμων που βρίσκονται σε πραγματική ανάγκη.

Υπό το φως του συνόλου των ευρημάτων της έρευνας, η Επίτροπος εξέφρασε τη θέση ότι, στην περίπτωση της παραπονούμενης η στενή, αυστηρή και άκαμπτη εφαρμογή της νομοθεσίας, δημιουργεί αδικία και εισηγήθηκε την εξέταση του ενδεχομένου υιοθέτησης μέτρων και προσεγγίσεων ώστε, με πνεύμα επιείκειας, να καταστεί δυνατή η στήριξη της οικογένειας της παραπονούμενης καθώς και άλλων ατόμων που μπορεί να είναι σε όμοια θέση.

III. Διαμεσολαβητική Δράση

Ο διαμεσολαβητικός ρόλος του Επιτρόπου προκύπτει συχνά από τη διαδικασία διερεύνησης των παραπόνων που υποβάλλονται. Η παρέμβαση ή ανάμειξη του θεσμού σε πολλές περιπτώσεις αποδεικνύεται καταλυτική αφού η εμπλεκόμενη Υπηρεσία είτε κατά την επανεξέταση ενός θέματος, είτε στην προσπάθεια της να δικαιολογήσει τις πράξεις της, υπό το φως των επισημάνσεων του Επιτρόπου, μπορεί συχνά να αναθεωρήσει τη θέση της και να προχωρήσει στην ικανοποίηση του αιτήματος ή στη λήψη άλλων διορθωτικών για τον παραπονούμενο μέτρων.

Σε σχέση με τις ΥΚΕ, ιδιαίτερη αναφορά μπορεί να γίνει σε μια σειρά υποθέσεων όπου η παρέμβαση της Επιτρόπου υπήρξε καθοριστική για την ικανοποίηση των παραπονουμένων: -

Επανεξέταση – Αποκατάσταση - Καταβολή δικαιωμάτων

• Δεκατρείς περιπτώσεις όπου λήπτες ή αιτητές δημοσίου βοηθήματος είχαν στερηθεί

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

δικαιώματα είτε λόγω ανεπαρκούς έρευνας είτε λόγω λανθασμένης αξιολόγησης στοιχείων από μέρους της Υπηρεσίας ,επανεξετάστηκαν με θετική κατάληξη.

Ειδικότερα, αποκαταστάθηκαν πλήρως δικαιώματα που είχαν αποστερηθεί λανθασμένα από την ανάπηρη κόρη παραπονούμενης ύψους €852 το μήνα. Καταβλήθηκαν, επίσης, αναδρομικά και όλα τα οφειλόμενα ποσά από 1/9/2007 – 31/8/2010.

Μέσα σε διάστημα τριών εβδομάδων και κατόπιν αποστολής κατ' επείγον επιστολής προς τη Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, η περίπτωση καρκινοπαθή από τον οποίο είχε λανθασμένα αποκοπεί το δημόσιο βοήθημα, επανεξετάστηκε και τα δικαιώματα του αποκαταστάθηκαν με αναδρομική ισχύ.

Σε τέσσερις υποθέσεις διαπιστώθηκε αδικαιολόγητη ή και λανθασμένη από μέρους της Υπηρεσίας μείωση δικαιωμάτων με αποτέλεσμα από αφορμή την παρέμβαση της Επιτρόπου τα ποσά να αποκατασταθούν και τα οφειλόμενα να δοθούν αναδρομικά.

Σε δύο ξεχωριστές καταγγελίες προέκυψε ότι η μη παροχή βοήθειας οφείλετο στην έλλειψη καλής επικοινωνίας μεταξύ των αιτητών και της Υπηρεσίας. Με την παρέμβαση της Επιτρόπου το θέμα διευθετήθηκε και τα απαραίτητα στοιχεία διαβιβάστηκαν χωρίς περαιτέρω παρεξηγήσεις.

Καθυστέρηση στην εξέταση αιτήσεων – Στέρηση δικαιωμάτων

- Σε έξι υποθέσεις στις οποίες υποβλήθηκε καταγγελία ότι το εμπλεκόμενο Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας καθυστερούσε υπερβολικά να εξετάσει τα αιτήματα των ενδιαφερομένων που εκκρεμούσαν, η μεσολάβηση της Επιτρόπου υπήρξε βοηθητική ώστε οι σχετικοί φάκελοι να εντοπιστούν και τα θέματα να προωθηθούν.

Συγκεκριμένα, αναφέρεται η περίπτωση δύο αδελφών που μεγάλωσαν και ενηλικιώθηκαν υπό την ευθύνη και φροντίδα του Γραφείου Ευημερίας και στους οποίους καταβλήθηκαν, βάσει του σχετικού Σχεδίου για επαγγελματική αποκατάσταση, ποσά ύψους €14.102 και €13.752 αντίστοιχα.

Σε μιαν άλλη περίπτωση τα δικαιώματα Ευρωπαίου πολίτη, ο οποίος είχε τρία παιδιά, δύο εκ των οποίων με αναπηρία και είχε χάσει τη δουλειά του, αποκαταστάθηκαν σχεδόν αμέσως, μετά που η Επίτροπος απέστειλε επιστολή στην Υπηρεσία ζητώντας εξηγήσεις για την καθυστέρηση.

Εξάλλου, αίτηση μητέρας μονογονιού για παροχή δημοσίου βοηθήματος είχε παραπέσει κατά τη διαδικασία μεταβίβασης των φακέλων στα Τοπικά Γραφεία Κοινωνικών Υπηρεσιών, με αποτέλεσμα η εξέτασή της να καθυστερεί και να μην έχει για το θέμα την παραμικρή ενημέρωση. Η υπόθεση εντοπίστηκε και εξετάστηκε μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου με την καταβολή αναδρομικών δικαιωμάτων ύψους €4.296,22. Λόγω δε της διαπίστωσης των κακών συνθηκών διαμονής της, κατά την επίσκεψη της Λειτουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών, η παραπονούμενη καθοδηγήθηκε ώστε να υποβάλει και αίτηση για εξασφάλιση βοήθειας για καλύτερη στέγη.

Στην κατηγορία των παραπόνων που αφορούν στην υγεία, η διαμεσολαβητική δράση της

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Επιτρόπου αν και σε αρκετές περιπτώσεις υπήρξε καθοριστική για την επανεξέταση, αναθεώρηση και ικανοποίηση αιτημάτων εντούτοις, η ανταπόκριση του Υπουργείου και των Τμημάτων που υπάγονται σε αυτό, επιτεύχθηκε με δυσκολία. Ειδικότερα:

Καταβολή – Κάλυψη – Απαλλαγή από έξοδα θεραπείας

- Σε τρεις υποθέσεις που αφορούσαν έξοδα θεραπείας στον ιδιωτικό τομέα και στο εξωτερικό, η παρέμβαση της Επιτρόπου υπήρξε καθοριστική ώστε οι παραπονούμενοι να απαλλαγούν, ή να αποζημιωθούν για τα ποσά που είχαν ξοδέψει. Σε μία από τις περιπτώσεις το ποσό ήταν της τάξης των €26.000.

Διευκόλυνση – Επιτάχυνση διαδικασιών

- Η εγγραφή γιατρού στο Μητρώο Ιατρών Κύπρου ολοκληρώθηκε μετά από παρέμβαση της Επιτρόπου η οποία ζήτησε εξηγήσεις από τον Πρόεδρο του Ιατρικού Συμβουλίου για την καθυστέρηση.

Αίτηση που απορρίφθηκε για έκδοση ταυτότητας νοσηλείας, επανεξετάστηκε και εγκρίθηκε μετά που η Επίτροπος έθεσε το θέμα χωρίς να απαιτηθεί καμία περαιτέρω ενέργεια ή διαδικασία από μέρους του αιτητή.

Σε δύο περιπτώσεις, ραντεβού, που είχαν δοθεί μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα για εξέταση στα νοσοκομεία, επισπεύθηκαν ενώ παράλληλα αναγνωρίζοντας το πρόβλημα που είχε ευρύτερα δημιουργηθεί στην Ορθοπεδική Κλινική, η Υπηρεσία προέβη στην έναρξη προγράμματος υπερωριών για την επίλυσή του. Στα πλαίσια επιτάχυνσης, εξάλλου, των σχετικών με την εξέταση ασθενούς διαδικασιών δόθηκε πρόσβαση στους Παιδοενδροκρινολόγους του Μακάρειου Νοσοκομείου στο μηχανογραφικό σύστημα καταχώρησης αναλύσεων του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας.

Εξασφάλιση φαρμάκου – Ενημέρωση ασθενούς

- Ασθενής με θαλασσαιμία είχε αιτηθεί την παραχώρηση συγκεκριμένου φαρμάκου αποσιδήρωσης ενώ η απάντηση των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών καθυστερούσε. Το αίτημα εγκρίθηκε μετά τημεσολάβηση της Επιτρόπου και, αφού είχε για άλλους λόγους διακοπεί η χορήγηση του εν λόγω φαρμάκου σε άλλον ασθενή.

Ευρωπαίος πολίτης, του οποίου η σύζυγος αντιμετώπιζε σοβαρό πρόβλημα υγείας και έπρεπε να λαμβάνει συγκεκριμένη αγωγή, μη γνωρίζοντας το Τμήμα στο οποίο έπρεπε να απευθυνθεί και τις διαδικασίες που όφειλε να ακολουθήσει, κατέφυγε στην Επίτροπο. Μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου, Λειτουργός των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών επικοινώνησε με τον παραπονούμενο και τον καθοδήγησε για τις ενέργειες στις οποίες όφειλε να προβεί.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

ΣΤ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

1. Εισαγωγή

Στον Τομέα Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων εμπίπτει η ευθύνη της διερεύνησης παραπόνων που σχετίζονται τόσο με θέματα παιδείας, όσο και με ζητήματα που προκύπτουν λόγω ύπαρξης υπαλληλικής σχέσης, εφόσον στη σχέση αυτή ο εργοδότης είναι είτε το ίδιο το Κράτος, είτε άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Τα παράπονα που έτυχαν χειρισμού από τον Τομέα κατά το 2010 ήταν αυξημένα σε σχέση με αυτά προηγούμενων χρόνων, ενώ ως κυριότερο πρόβλημα καταδείχθηκε, για άλλη μια χρονιά, αυτό της ανεπαρκούς αιτιολογίας των αποφάσεων της Διοίκησης.

Συγχρόνως, φαινόμενο ανησυχητικό αποτελεί και η έλλειψη σπουδής που πολύ συχνά επιδεικνύεται από τα αρμόδια όργανα στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν στον κατάλληλο χρόνο και με τον δέοντα τρόπο. Εντοπίζονται, επιπρόσθετα, περιπτώσεις δυστροπίας και έλλειψης ειλικρινούς διάθεσης εκ μέρους της Διοίκησης, η οποία, μερικές φορές, παρελκύει διαδικασίες, μη τοποθετώντας τα δεδομένα στη σωστή τους βάση και αποτυγχάνοντας, ταυτόχρονα, να πείσει ότι δεν υπήρχε πρόθεση για την τελική κατάληξη των αποφάσεών της.

2. Θέματα Παιδείας

α. Ερμηνεία σχολικών Κανονισμών

Το θέμα της εμφάνισης των μαθητών στα σχολεία απασχόλησε και στο παρελθόν το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, με αποτέλεσμα η Επίτροπος, να τοποθετηθεί γι' αυτό σε τέσσερις διαφορετικές περιπτώσεις (Α/Π 589/2001, Α/Π 757/2004, Α/Π 1660/2005 και Α/Π 3053/2005). Στην πιο πρόσφατη περίπτωση (Α/Π 1871/2009), που αφορά στην υπό επισκόπηση χρονιά, μητέρα υπέβαλε παράπονο, κατά του Λυκείου Λινόπετρας, σχετικά με τις ποινές αποβολής που επιβλήθηκαν στο γιο της, λόγω του μήκους των μαλλιών του, το οποίο κρίθηκε από τη Διεύθυνση του σχολείου υπερβολικά μεγάλο (κοτσίδα), πέραν, δηλαδή, από το όριο που καθορίζουν οι εσωτερικοί κανονισμοί του σχολείου.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι, με βάση τους σχολικούς Κανονισμούς, το επιτρεπτό μήκος των μαλλιών είναι μέχρι τον αυχένα και όχι μεταξύ αυτιών και αυχένα, γεγονός που ερμηνευτικά διαφοροποιεί την έννοια του επιτρεπτού μήκους. Τόνισε, δε, ότι οι σχολικοί Κανονισμοί δεν αποσκοπούν στον καθορισμό δεσμεύσεων μόνον για τους μαθητές, αλλά, ταυτόχρονα καθορίζουν και το πλαίσιο δράσης των καθηγητικών συλλόγων, σε σχέση με τον τρόπο αντιμετώπισης των μαθητών τους. Στα πλαίσια αυτά, οι καθηγητές οφείλουν, μεν, να λαμβάνουν μέτρα, τα οποία να αποτρέπουν τους μαθητές από την εκδήλωση απαγορευμένων συμπεριφορών, αλλά, ταυτόχρονα, θα πρέπει τα μέτρα αυτά να είναι ανάλογα της συνολικής συμπεριφοράς των μαθητών.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου, η Επίτροπος έκρινε ότι ο παραπονούμενος ήταν, κατά

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

γενική ομολογία των καθηγητών του, ένας καλός μαθητής, με καλή συμπεριφορά, ήθος και επιδόσεις. Το γεγονός ότι μέσα στην πρώτη, μόλις, εβδομάδα λειτουργίας του σχολείου, του επιβλήθηκε το παιδαγωγικό μέτρο της αποβολής για παρέκκλιση από τους Κανονισμούς για ευπρεπή εμφάνιση, λόγω μήκους μαλλιών, δεν ήταν ανάλογο της συνολικής του συμπεριφοράς. Κρίνοντας, επίσης, ως λανθασμένη την ενέργεια του σχολείου να αποστέλλει κάποια από τα δελτία αποβολών μόνο στον πατέρα, παρά το ότι ο μαθητής ζει με τη μητέρα του, η Επίτροπος, τόνισε την ανάγκη ενημέρωσης όλων των φυσικών κηδεμόνων του παιδιού, αυτών, δηλαδή, που το σχολείο, κατά την εγγραφή του παιδιού στις αρχές της χρονιάς, πληροφορείται ότι έχουν αυτόν το ρόλο. Εισήγηση της Επιτρόπου προς το εμπλεκόμενο Υπουργείο ήταν να ρυθμιστούν τα επίμαχα θέματα με εγκύκλιο.

β. Ισότητα στη μάθηση

Η ισότητα στη διαδικασία της μάθησης ήταν ένα θέμα που αναδείχθηκε κατά τη διερεύνηση παραπόνου (Α/Π 354/2010), που υποβλήθηκε από το Σύνδεσμο Γονέων και Κηδεμόνων συγκεκριμένου Γυμνασίου, σε σχέση με τη μη «εργαστηριοποίηση» του μαθήματος της Χημείας στο σχολείο αυτό.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, από τον Νοέμβριο του 2002, μετά από διεξαγωγή σχετικής διεθνούς έρευνας, είχε καταλήξει, μεταξύ άλλων, στο συμπέρασμα ότι ήταν αναγκαία η ενίσχυση της εργαστηριακής προσέγγισης του μαθήματος της Χημείας και για το σκοπό αυτό είχε λάβει σχετική έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο. Ωστόσο, όπως προέκυψε από τη διερεύνηση του παραπόνου, η προσέγγιση αυτή δεν ακολουθήθηκε σε όλα τα Γυμνάσια. Αντίθετα, αντί της καθολικής υιοθέτησης του εν λόγω συστήματος, επιλέχθηκε από το Υπουργείο η πιλοτική εφαρμογή του σε ορισμένα σχολεία σε παγκύπρια βάση, αφού σύμφωνα με το Υπουργείο, αναμένονταν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της εργαστηριοποίησης, ώστε να μελετηθούν καταλλήλως.

Δεδομένου, όμως, ότι δεν δόθηκε συγκεκριμένη πληροφόρηση στην Επίτροπο Διοικήσεως ότι μια τέτοια αξιολόγηση βρισκόταν σε εξέλιξη, η Επίτροπος δεν πείσθηκε για τις προθέσεις του Υπουργείου. Σε σχετική Έκθεση που υπέβαλε, υπογράμμισε ότι, όλοι οι Κύπριοι μαθητές έχουν δικαίωμα στη μάθηση επί ίσοις όροις και όλοι οι γονείς δικαιούνται να απαιτούν να τυγχάνουν τα παιδιά τους εξασφάλισης όμοιων με όλα τα άλλα παιδιά συνθηκών και όρων κατά τη διαδικασία της μάθησης, το δε Υπουργείο οφείλει να ενεργεί έτσι, ώστε τα δικαιώματα αυτά να διασφαλίζονται και να ασκούνται στην πράξη.

Συναφώς, εισηγήθηκε όπως τροχιοδρομηθούν όλες οι απαραίτητες διαδικασίες, ώστε το μάθημα της Χημείας να διδάσκεται σε όλα τα Γυμνάσια της Κύπρου, με την εφαρμογή όμοιων συστημάτων προσέγγισης.

γ. Εσωτερικές μετεγγραφές Πανεπιστημίου Κύπρου

Για το σημαντικό θέμα των εσωτερικών μετεγγραφών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, κρίθηκε, μετά

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

από την υποβολή σχετικού παραπόνου (Α/Π 740/2010), αναγκαία η παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως. Το παράπονο αφορούσε στο γεγονός ότι ενώ, μέχρι τον Φεβρουάριο του 2010, οι προπτυχιακοί φοιτητές, τόσο του Πανεπιστημίου Κύπρου, όσο και πανεπιστημίων του εξωτερικού, είχαν, κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους των σπουδών τους, δικαίωμα μετεγγραφής σε πρόγραμμα σπουδών του Πανεπιστήμιου Κύπρου (άλλο από αυτό στο οποίο έκαναν αρχικά εγγραφή, στην περίπτωση των ήδη φοιτούντων στο Πανεπιστήμιο Κύπρου), στη συνέχεια, με τροποποίηση των εσωτερικών Κανονισμών του Πανεπιστημίου, το δικαίωμα αυτό διατηρήθηκε μόνο για μετεγγραφή από εξωτερικούς φοιτητές, ενώ οι φοιτητές του Πανεπιστημίου Κύπρου μπορούσαν να ζητήσουν μετεγγραφή μόνον κατά το δεύτερο έτος των σπουδών τους.

Η Επίτροπος, με επιστολή της προς τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Κύπρου εξέφρασε την άποψη ότι, σύμφωνα με τις προκαταρκτικές διαπιστώσεις της, η εξέλιξη αυτή συνιστούσε άνιση μεταχείριση των «εσωτερικών» φοιτητών σε σύγκριση με τους «εξωτερικούς» και συνεπώς θα έπρεπε να αρθεί. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να γίνει μόνο με νέα τροποποίηση των εσωτερικών Κανονισμών του Πανεπιστημίου και με ισχύ των τροποποιημένων Κανονισμών αμέσως, καθώς και με καθορισμό νέας προθεσμίας εντός του ίδιου ακαδημαϊκού έτους για την υποβολή αιτήσεων. Αυτή ήταν και η εισήγηση της Επιτρόπου προς τον Πρύτανη, η οποία και υιοθετήθηκε, χωρίς, έτσι, να χρειαστεί να υποβληθεί σχετική Έκθεση.

δ. Διαδικασία αξιολόγησης τίτλων σπουδών

Το Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ) ήταν ανάμεσα στις Υπηρεσίες εναντίον των οποίων υποβλήθηκαν παράπονα που εμπίπτουν στα θέματα παιδείας. Κυρίαρχο θέμα ήταν η άρνηση του ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. ή η καθυστέρηση εξέτασης αιτημάτων για αναγνώριση τίτλων σπουδών, ως τίτλων ισότιμων και αντίστοιχων προς πτυχίο πανεπιστημιακού επιπέδου.

Σε δύο περιπτώσεις (Α/Π 7/2010 και Α/Π 101/2010) το ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ., αφότου ενημερώθηκε για την έναρξη της διερεύνησης των παραπόνων, προχώρησε στην έκδοση θετικής, εν τέλει, απόφασης, για τις παραπονούμενες, γεγονός που αποτέλεσε και το λόγο για τον οποίο η διερεύνηση διακόπηκε.

3. Υπαλληλικά θέματα

α. Διαδικασίες προσλήψεων σε Δήμους και Κοινότητες

Οι διαδικασίες προσλήψεων αποτελούν πάντοτε ένα σημαντικό μέρος των παραπόνων με τα οποία ασχολείται ο Τομέας, τόσο λόγω του αριθμού τους, όσο και λόγω του ότι άπτονται του θέματος της αξιοκρατίας κατά τις προσλήψεις.

Η Επίτροπος Διοικήσεως έγινε και για την υπό επισκόπηση χρονιά δέκτης δεκάδων παραπόνων αναφορικά με τις διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού σε Δήμους και Κοινοτικά Συμβούλια. Ο αριθμός των σχετικών παραπόνων παρουσίασε αυξητική τάση. Συγκεκριμένες περιπτώσεις (Α/Π

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

2272/2009, Α/Π 2519/2009, Α/Π 1351/2010, Α/Π 1471/2010, Α/Π 2081/2010 και Α/Π 2296/2010) αφορούσαν, όπως κάθε χρόνο, θέματα μεροληψίας, έλλειψης διαφάνειας, κακής σύνθεσης επιτροπών επιλογής, μη τήρησης πρακτικών αξιολόγησης, παραβίασης νομοθετικών διατάξεων και των αρχών φυσικής δικαιοσύνης και αξιοκρατίας και παράτυπων διαδικασιών. Παρόλο που οι εν λόγω ισχυρισμοί επιβεβαιώθηκαν μέσα από τη διερεύνηση των παραπόνων, η παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως δεν ήταν δυνατή, για το λόγο ότι όπως πάντοτε συμβαίνει σε διαδικασίες προσλήψεων, είχαν ήδη δημιουργηθεί δικαιώματα τρίτων προσώπων, δηλαδή των προσληφθέντων, την ανατροπή των οποίων η Επίτροπος δεν είχε αρμοδιότητα να εισηγηθεί. Συνεπώς, περιορίστηκε στο να επιστήσει την προσοχή των εμπλεκόμενων φορέων στις προβλέψεις της ισχύουσας νομοθεσίας, προς αποφυγή επανάληψης παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον.

Αυτό, όμως, που στις συγκεκριμένες περιπτώσεις αποτέλεσε γενική διαπίστωση ήταν η δυσπιστία, ως προς τις διαδικασίες επιλογής του προσωπικού και μια γενικευμένη καχυποψία ότι στις διαδικασίες αυτές κυριαρχεί η ευνοιοκρατία και η πελατειακού τύπου συναλλαγή. Γι' αυτό, η Επίτροπος τόνισε ότι η δράση των διοικητικών Αρχών πρέπει να διέπεται από την αρχή της νομιμότητας, της διαφάνειας και της αξιοκρατίας και εισηγήθηκε, γενικότερα:

- **την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας, ώστε ο περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμος του 1998 (Ν. 6(Ι)/1998), που διέπει τα θέματα πλήρωσης θέσεων μέχρι την μισθοδοτική Κλίμακα Α7 και Α8 να δεσμεύει, πλέον, και τα Κοινοτικά Συμβούλια, σε ό,τι αφορά την πρόσληψη προσωπικού,**
- **την ανάγκη θέσπισης αποτελεσματικού μηχανισμού ελέγχου και εποπτείας των πράξεων Δήμων και Κοινοτήτων,**
- **την υποχρέωση δημοσίευσης όλων των θέσεων από Δήμους και Κοινοτικά Συμβούλια στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας,**
- **τον αποκλεισμό συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων προσώπου που έχει ιδιάζουσα σχέση ή συγγενικό δεσμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι και του τέταρτου βαθμού ή βρίσκεται σε οξεία έχθρα με το άτομο που αφορά η εξεταζόμενη υπόθεση ή που έχει συμφέρον για την έκβασή της,**
- **την τήρηση άρτιων πρακτικών ολόκληρης της διαδικασίας με ειδική, πειστική και επαρκή αιτιολογία των αποφάσεων διορισμού ή προαγωγής,**
- **τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της διαδικασίας και την έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση των υποψηφίων,**
- **την καθιέρωση αποτελεσματικού μηχανισμού ελέγχου της φύσης των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, που χαρακτηρίζονται από τους φορείς ως «αγορά/μίσθωση υπηρεσιών» πριν τη σύναψή τους, προκειμένου να κρίνεται εάν εγείρεται θέμα δημιουργίας υπαλληλικής σχέσης ή όχι.**

Η Επίτροπος υπέβαλε την Έκθεσή της σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, για τις απαραίτητες ενέργειές τους, ενόψει, δε, της διαδικασίας που προωθείται, με αντικείμενο τη μεταρρύθμιση του όλου νομοθετικού

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

πλαισίου που αφορά την Τοπική Αυτοδιοίκηση, υπέβαλε την Έκθεση και στον Υπουργό Εσωτερικών, με την παράκληση όπως ληφθεί υπόψη το σύνολο των παρατηρήσεων που περιέχονται σε αυτήν.

β. Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας

Παρόλο που οι Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας δε συνιστούν νομοθεσία, γι' αυτό και η μη τήρηση των όρων τους δεν αποτελεί παράνομη, με τη στενή έννοια του όρου, δράση της Διοίκησης, η Επίτροπος ασχολήθηκε με το θέμα, λόγω της ιδιαιτερότητας που αυτό παρουσίαζε στη συγκεκριμένη περίπτωση, για την οποία της είχαν υποβληθεί πέντε παράπονα.

Τα παράπονα υποβλήθηκαν από ομάδα εργαζομένων συγκεκριμένου Τμήματος του Δήμου Λευκωσίας, κατά του υπό αναφορά Δήμου (Α/Π 1024/2008, Α/Π 1025/2008, Α/Π 1026/2008, Α/Π 1027/2008 και Α/Π 1028/2008). Από τη διερεύνηση διαπιστώθηκε ότι, ενώ το σύστημα πενθήμερης εβδομάδας εργασίας προβλέπεται ρητώς στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας και ισχύει για όλες τις κατηγορίες εργαζομένων του Δήμου Λευκωσίας, στην περίπτωση των εργαζομένων στον Κλάδο των παραπονουμένων, αυτό δεν εφαρμοζόταν. Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το αίτημα των παραπονουμένων ήταν βάσιμο και ότι έπρεπε να εφαρμοστεί και στην περίπτωσή τους το σύστημα της πενθήμερης εβδομάδας εργασίας.

Το ότι, σύμφωνα με τις Συντεχνίες, το σύστημα αυτό δεν είναι επιθυμητό από το σύνολο των εργαζομένων, δε διαφοροποιεί το συμπέρασμά της, σημείωσε η Επίτροπος, αφού το όλο θέμα είχε ήδη ρυθμιστεί με τη Σύμβαση, η οποία πρέπει να εφαρμόζεται ως έχει καθ' όλη τη διάρκεια της ισχύος της. Οι διαφορετικές απόψεις εκφράζονται στο στάδιο των διαπραγματεύσεων για τον καταρτισμό/ανανέωση των Συμβάσεων, όπως αναφέρθηκε στην Έκθεση, χωρίς να έχουν θέση κατά το χρόνο εφαρμογής τους. Σε αντίθετη περίπτωση, η υπογραφή των Συμβάσεων δε θα εξυπηρετούσε κανέναν σκοπό. Υποβλήθηκε Έκθεση στο Δήμο Λευκωσίας, με την εισήγηση να επανεξετάσει τους όρους εργασίας των εργαζομένων του συγκεκριμένου Τμήματος και να εφαρμόσει τη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας. Η Έκθεση αυτή, στην οποία υπήρξε συμμόρφωση, εν τέλει, εκ μέρους του εμπλεκόμενου Δήμου, κοινοποιήθηκε στους εκπροσώπους των τριών συνδικαλιστικών οργανώσεων ΠΕΟ, ΣΕΚ και ΔΕΟΚ.

γ. Αξιολογήσεις μελών του Τεχνικού Προσωπικού του Υπουργείου Άμυνας

Οι αξιολογήσεις δημοσίων υπαλλήλων υπάγονται στον έλεγχο της Επιτρόπου Διοικήσεως στο μέτρο, μόνον, που τα υποβαλλόμενα παράπονα αφορούν σε θέματα τυπικά, της διαδικασίας, δηλαδή, που ακολουθήθηκε, και όχι στην ουσιαστική κρίση του αρμοδίου οργάνου. Μια τέτοια περίπτωση ήταν και τα παράπονα που υπέβαλαν δημόσιοι υπάλληλοι, οι οποίοι ανήκουν στο Τεχνικό Προσωπικό του Υπουργείου Άμυνας (Α/Π 1117/2008, Α/Π 1771/2008, Α/Π 2293/2008, Α/Π 24/2009 και Α/Π 452/2009). Υποστήριξαν, συγκεκριμένα, ότι η κρίση των μελών της ομάδας αξιολόγησής τους, σχετικά με την επαγγελματική τους απόδοση, παρά τις αντίθετες γνωματεύσεις του Γενικού Εισαγγελέα, εξακολουθεί, έστω και έμμεσα, να εξαρτάται από τη γνώμη των Διοικητών

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

του στρατοπέδου στο οποίο αυτοί υπηρετούν. Ήταν, συγκεκριμένα, η θέση τους ότι οι Διοικητές δεν είναι σε θέση να αξιολογήσουν τη δουλειά των τεχνικών, λόγω έλλειψης καταρτισμού τους επί του αντικειμένου εργασίας τους, ενώ αντέδρασαν και για τα μέλη που απάρτιζαν την ομάδα αξιολόγησής τους, υποστηρίζοντας ότι, αφενός, αυτοί δε γνωρίζουν το αντικείμενο εργασίας τους, αφετέρου, η τοποθέτησή τους μακριά από τον τόπο των στρατοπέδων όπου οι ίδιοι εργάζονται, τους δυσκολεύει από το να έχουν άποψη για τους αξιολογούμενους.

Τα πιο πάνω επιβεβαιώθηκαν από την έρευνα που διεξήγαγε το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, με αποτέλεσμα η Επίτροπος να υποβάλει σχετική Έκθεση. Σε αυτήν, έκρινε ως παράνομη την τακτική του Υπουργείου να ζητά τις απόψεις των στρατιωτικών σε σχέση με την επαγγελματική απόδοση των αξιολογουμένων, αφού δεν είχε κανένα νομοθετικό έρεισμα και, παράλληλα, εισηγήθηκε τον επανασχεδιασμό της ομάδας αξιολόγησης του Τεχνικού Προσωπικού δυνάμει των σχετικών Κανονισμών, κάτι που έγινε τελικά αποδεκτό.

δ. Διαδικασία εξετάσεων για πρόσληψη στην Αστυνομία

Την εισήγηση ότι η διαδικασία των εξετάσεων, που διεξήχθη τον Ιανουάριο του 2010, για σκοπούς πρόσληψης στην Αστυνομία, θα έπρεπε να διεξαχθεί εκ νέου, εξέφρασε η Επίτροπος μετά τη διερεύνηση παραπόνου αναφορικά με τη δομή του γραπτού δοκιμίου στο θέμα «Γενικές Γνώσεις», που δόθηκε στα πλαίσια της διαδικασίας αυτής (Α/Π 242/2010 και Α/Π 275/2010). Οι ισχυρισμοί περί συμπερίληψης, στο εν λόγω δοκίμιο, ερωτήσεων στις οποίες δεν ήταν δυνατόν να δοθεί οποιαδήποτε απάντηση, λόγω της εσφαλμένης διατύπωσής τους, καθώς και περί αυτούσιας αντιγραφής των ερωτήσεων του γραπτού από συγκεκριμένο σύγγραμμα, κρίθηκαν από την Επίτροπο ότι ευσταθούσαν. Σημειώνοντας την αδικαιολόγητη προχειρότητα στη θεματοθέτηση των εξετάσεων, η Επίτροπος τόνισε ότι η εξουσία της αρμόδιας Αρχής οριοθετείται από τις γενικότερες αρχές του Διοικητικού Δικαίου και τον επιδιωκόμενο σκοπό. Υπό την έννοια αυτή, μέτρο της θεματοθέτησης αποτελεί η σύνδεση των θεμάτων με τις απαιτήσεις της θέσης και των καθηκόντων που αυτή συνεπάγεται. Αν δε γίνει αυτό, σημείωσε, εδραιώνεται, δυνητικά, μια δυσπιστία έναντι της διαδικασίας επιλογής και ενδεχομένως καχυποψία για ευνοιοκρατία, πράγμα που δεν απεφεύχθη στη συγκεκριμένη περίπτωση.

ε. Αναγνώριση προσόντων Αστυνομικού

Η ταλαιπωρία, την οποία μερικές φορές υφίστανται υποψήφιοι για προαγωγή υπάλληλοι, στην προσπάθειά τους να τους αναγνωριστούν συγκεκριμένα προσόντα που κατέχουν, είναι θέμα που απασχόλησε την Επίτροπο κατά την υπό επισκόπηση χρονιά. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση Υπαστυνόμου (Α/Π 266/2008), ο οποίος, από το 2007 είχε αποταθεί στον τότε Αρχηγό Αστυνομίας ζητώντας να του αναγνωριστεί ως προσόν η κατοχή πολύ καλής γνώσης της ρωσικής γλώσσας. Ο τότε Αρχηγός, αντί να ενημερώσει τον παραπονούμενο ότι αρμόδιο για το σκοπό αυτό όργανο είναι η εκάστοτε αρμόδια Επιτροπή Αξιολόγησης υποψηφίων για προαγωγή μελών της Αστυνομίας και

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

ότι μόνο σε σχέση με διαδικασία προαγωγών θα μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο, τον πληροφόρησε ότι το πιστοποιητικό που κατέχει δεν καλύπτεται από τις πρόνοιες της νομοθεσίας και τον παρέπεμψε στην ΕΔΥ ή, εναλλακτικά, του εισηγήθηκε να παρακαθίσει σε εξετάσεις.

Έκτοτε και σε όσες διαδικασίες προαγωγών ακολούθησαν μέχρι και σήμερα, οι αρμόδιες κατά περίπτωση Επιτροπές, στηρίχθηκαν στην απάντηση του τότε Αρχηγού, χωρίς οι ίδιες, ως τα αρμόδια όργανα, να αντιμετωπίσουν το ζήτημα στην ουσία του. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα την υπέρμετρη ταλαιπωρία του ενδιαφερομένου, η οποία διήρκησε για τουλάχιστον δύο χρόνια, ενώ δεν αποκλείεται, εξαιτίας των λανθασμένων χειρισμών που έγιναν, να στερήθηκε προαγωγών που ενδεχομένως δικαιούταν.

Κατά το έτος 2009, ο παραπονούμενος αποτάθηκε εν τέλει στη ρωσική πρεσβεία για εξασφάλιση σχετικής βεβαίωσης για το επίπεδο γνώσης της ρωσικής που κατέχει. Ο παραπονούμενος υποστήριξε ότι έπραξε κατ' αυτό τον τρόπο με δική του πρωτοβουλία και όχι καθ' υπόδειξη της αρμόδιας Επιτροπής που εξέτασε σχετική ένστασή του σε διαδικασία πρόσληψης, όπως υποστηρίχθηκε από μέρους της Αστυνομίας. Μη έχοντας ενώπιον της οποιοδήποτε ενισχυτικό, της θέσης που προέβαλε η Αστυνομία, στοιχείο, η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε τη στάση που τήρησε η Αστυνομία αδικαιολόγητη και θεώρησε ως προϊόν της τύχης και της δικής του σπουδής το γεγονός ότι ο παραπονούμενος κατόρθωσε τελικά να εξασφαλίσει τη σχετική βεβαίωση.

Δεδομένου, ωστόσο, ότι η εν λόγω βεβαίωση είχε αποκτηθεί όταν η όλη διαδικασία προαγωγών είχε ολοκληρωθεί και περιθώρια αποκατάστασης του παραπονουμένου δεν υπήρχαν, η Επίτροπος περιορίστηκε μόνο να υπογραμμίσει ότι τα προσόντα του παραπονουμένου θα έπρεπε να θεωρούνται ως δεδομένα για σκοπούς μελλοντικών διαδικασιών προαγωγών. Παράλληλα, εισηγήθηκε όπως οι διαπιστώσεις της Έκθεσής της προβληματίσουν σοβαρά τον Αρχηγό Αστυνομίας, αλλά και τα μέλη των Επιτροπών που ήταν αρμόδια για τη διεξαγωγή της διαδικασίας προαγωγών για το 2009, υπόψη των οποίων ο Αρχηγός κλήθηκε να τις θέσει.

στ. Παραπομπή δημόσιου λειτουργού σε Ιατροσυμβούλιο

Πλημμέλημα, ως προς το διοικητικό χειρισμό παραπομπής έκτακτης δημόσιας Λειτουργού σε Ιατροσυμβούλιο, διαπίστωσε η Επίτροπος μετά από διερεύνηση παραπόνου κατά των Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας (Α/Π 832/2009), αφού διαπιστώθηκε ότι η εν λόγω Λειτουργός κλήθηκε σε Ιατροσυμβούλιο, χωρίς, την ίδια στιγμή, να τεθούν υπόψη της οι λόγοι που κρίθηκε αναγκαία μια τέτοια παραπομπή.

Όπως η Επίτροπος επισήμανε, κάθε δημόσιος υπάλληλος που μπορεί να βρεθεί σε όμοια με την παραπονούμενη θέση, έχει δικαίωμα να πληροφορηθεί, εκ των προτέρων, το λόγο για τον οποίο καλείται να παρουσιαστεί ενώπιον ιατρού ή ιατρικού σώματος ώστε, αφενός να έχει γνώση του σκοπού της εξέτασης στην οποία θα υποβληθεί και, αφετέρου, να ξέρει για τα πιστοποιητικά και τις ιατρικές εξετάσεις που θα πρέπει να προσκομίσει. Η κλήση, τόνισε, ενός υπαλλήλου ενώπιον

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Ιατροσυμβουλίου, δεν μπορεί να είναι έξω από όρους και προϋποθέσεις, τις οποίες ο υπάλληλος, τον οποίο αφορά, θα πρέπει, με βάση τις αρχές της χρηστής διοίκησης, εξαρχής να γνωρίζει. Ενόψει του ότι η παραπομπή ενός υπαλλήλου σε Ιατροσυμβούλιο μπορεί να γίνει, σύμφωνα με τον Κανονισμό, οποτεδήποτε και για οποιονδήποτε λόγο, η Επίτροπος εισηγήθηκε στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου να δώσει ρητές και σαφείς οδηγίες σε όλους τους Διευθυντές και Προϊσταμένους των Τμημάτων του ώστε, παρόμοια περιστατικά να τυγχάνουν προσεκτικότερου και πιο υπεύθυνου χειρισμού με αυστηρή προσήλωση στις προβλεπόμενες από τον Νόμο αρχές και διαδικασίες.

ζ. Οικονομικά και άλλα ωφελήματα

Η άρνηση εκ μέρους του Υπουργείου Υγείας και του Τμήματος Κτηνιατρικών Υπηρεσιών να καταβάλουν οδοιπορικά έξοδα για υπηρεσιακά ταξίδια (Α/Π 1012/2009) και να αναγνωρίσουν, ως υπερωριακή, συγκεκριμένη εργασία (Α/Π 383/2008 και 384/2008), απασχόλησε την Επίτροπο σε δύο περιπτώσεις, με αποτέλεσμα να υποβάλει Εκθέσεις με την εισήγηση για επανεξέταση του αιτήματος των παραπονουμένων. Σε άλλη περίπτωση (Α/Π 1161/2010) η τελική άρνηση του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος να εγκρίνει την καταβολή υπερωριακής αποζημίωσης δημόσιου Λειτουργού, οδήγησε τον τελευταίο στην καταχώρηση προσφυγής εναντίον της εμπλεκόμενης Υπηρεσίας στο Ανώτατο Δικαστήριο, με αποτέλεσμα η διερεύνηση του παραπόνου να διακοπεί.

Η μισθοδοτική τοποθέτηση της παραπονούμενης, σε σχέση με αυτήν συναδέλφου της, ήταν το θέμα παραπόνου που εξέτασε η Επίτροπος Διοικήσεως σε άλλη περίπτωση (Α/Π 185/2010), κατά του Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου (ΕΤΕΚ). Από τη διερεύνηση του παραπόνου προέκυψε ότι η παραπονούμενη και η συνάδελφός της είχαν προαχθεί στην ίδια θέση με αποφάσεις της ίδιας ημερομηνίας, μετά την προαγωγή τους, δε, έγινε η μισθοδοτική τοποθέτησή τους, ανάλογα με την προηγούμενη υπηρεσία τους. Ωστόσο, μερικούς μήνες αργότερα, αποφασίστηκε να παραχωρηθούν στη συνάδελφο της παραπονούμενης δύο πρόσθετες προσαυξήσεις από την 1η Δεκεμβρίου 2009, από δε την 1η Δεκεμβρίου 2010 αυτή να τοποθετηθεί σε ψηλότερη μισθοδοτική Κλίμακα, ενώ η παραπονούμενη δεν έτυχε παρόμοιας μεταχείρισης. Η Επίτροπος διαπίστωσε ότι οι ενέργειες αυτές δεν έβρισκαν έρεισμα στον Νόμο και εισηγήθηκε όπως επανεξεταστούν. Δεδομένου, όμως, ότι ισότητα στην παρανομία δεν αναγνωρίζεται, δεν ήταν δυνατή οποιαδήποτε εισήγηση για ομοιόμορφη αντιμετώπιση της περίπτωσης της παραπονούμενης.

η. Μεταθέσεις εκπαιδευτικών

Μεγάλος αριθμός παραπόνων, που χειρίζεται ο Τομέας, κάθε χρόνο, αφορά στο θέμα των μεταθέσεων των εκπαιδευτικών. Σε συγκεκριμένη υπόθεση (Α/Π 1765/2010) που έτυχε διερεύνησης κατά το 2010, παρόλο που η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας δεν έκανε δεκτή ένσταση της παραπονούμενης, κατά της απόφασης μετάθεσής της, με το αιτιολογικό ότι η ίδια είχε εκπρόθεσμα υποβάλει τα σχετικά δικαιολογητικά που την στήριζαν, εντούτοις, η παρέμβαση της Επιτρόπου στο

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

θέμα, υπήρξε καταλυτικής σημασίας: η Επιτροπή πείστηκε πως οι λόγοι υγείας που επικαλείτο η παραπονούμενη ήταν τόσο σοβαροί, που δικαιολογούσαν τη μη μετάθεσή της, ακόμα και αν η ίδια είχε καθυστερήσει να υποβάλει τα σχετικά πιστοποιητικά. Η παραπονούμενη μετατέθηκε, τελικά, εκ νέου, στο σχολείο στο οποίο είχε εξ αρχής ζητήσει να παραμείνει.

4. Αξιολογήσεις εκπαιδευτικών Λειτουργών

Η διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών Λειτουργών καθορίζεται στις διατάξεις των περί Εκπαιδευτικών Λειτουργών (Επιθεώρησις και Αξιολόγησις) Κανονισμών του 1976.

Κατά το έτος 2010 παρατηρήθηκε, ότι τα κλιμάκια αξιολόγησης παρά τις σαφείς υποδείξεις, μέσα από τις Εκθέσεις που υποβλήθηκαν κατά τα προηγούμενα χρόνια, ως προς τις αδυναμίες που παρουσιάζονται σε όλο το φάσμα της διαδικασίας αξιολόγησης, εξακολουθούν να ενεργούν κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο, επαναλαμβάνοντας τα ίδια ακριβώς φαινόμενα, τα οποία κρίθηκαν, από την Επίτροπο, ότι έπασχαν.

Επίσης, τα αποτελέσματα των ερευνών που έγιναν, κατέδειξαν, ότι στη συντριπτική πλειοψηφία τους, τα παράπονα που υποβλήθηκαν ήταν βάσιμα και οδήγησαν στην υποβολή και κοινοποίηση, προς το αρμόδιο Υπουργείο, σχετικών Εκθέσεων που περιελάμβαναν παρατηρήσεις, συστάσεις και εισηγήσεις.

Οι πλέον ουσιαστικές διαπιστώσεις, όπως αυτές ομαδοποιήθηκαν λόγω της συχνότητας στην επανάληψη των φαινομένων αυτών, κατέδειξαν, ότι οι αξιολογήσεις των εκπαιδευτικών Λειτουργών πάσχουν, κυρίως για τους εξής λόγους:

(α) Συστηματική έλλειψη επαρκούς και νόμιμης αιτιολογίας, που να στηρίζει τις αποφάσεις των κλιμακίων κατά τη διαδικασία αξιολόγησης,

(β) υιοθέτηση εξωγενών στοιχείων κρίσης, που καθιστούν τις σχετικές αποφάσεις μη νόμιμες,

(γ) αντιφατικότητα μεταξύ του περιεχομένου των διοικητικών φακέλων και κυρίως, του περιεχομένου της συνήθους έκθεσης, που ετοιμάζεται από τον οικείο Επιθεωρητή και των απόψεων των κλιμακίων, στα οποία προεδρεύει ο οικείος Επιθεωρητής. Ειδικότερα έχει διαπιστωθεί, ότι τα κλιμάκια επικαλούνται στοιχεία για αιτιολόγηση των αποφάσεών τους, που όχι μόνο δεν υποστηρίζονται από το υπάρχον υλικό, αλλά βρίσκονται και σε πλήρη αντίθεση με αυτό. Συνεπεία τούτου, γεννάται, πολλές φορές, το εύλογο ερώτημα, κατά πόσον οι αξιολογητές λαμβάνουν υπόψη τους, όπως ο Νόμος ορίζει, το περιεχόμενο των διοικητικών φακέλων ή ενεργούν υπό το καθεστώς μιας άλλης λογικής,

(δ) ελάχιστη έως και καθόλου συνεκτίμηση των απόψεων των Διευθυντών των σχολείων, όπου υπηρετούν οι υπό αξιολόγηση εκπαιδευτικοί, κατά παράβαση της σχετικής νομοθεσίας,

(ε) αξιολόγηση του τομέα «Επαγγελματική Κατάρτιση» κατά τρόπο που να μη συνάδει με τα κριτήρια που έθεσε, με σχετική απόφαση πολιτικής, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για το θέμα αυτό. Επί τούτου, έχει επανειλημμένα σημειωθεί στις σχετικές

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Εκθέσεις της Επιτρόπου, ότι τα επιμέρους κριτήρια του εν λόγω τομέα, όπως αυτά έχουν καθοριστεί από το αρμόδιο Υπουργείο και βαθμολογούνται, αποτελούν τα μόνα μετρήσιμα και αντικειμενικά στοιχεία κρίσης από όλο το φάσμα των κριτηρίων αξιολόγησης. Ως τέτοια, συνεπώς, δημιουργούν την ανάγκη εξεύρεσης μετρήσιμων και ενδεχομένως προκαθορισμένων μονάδων αποτίμησης της κάθε δραστηριότητας ξεχωριστά, ούτως ώστε να υπάρχει ενιαίο μέτρο σύγκρισης ανάμεσα στους αξιολογούμενους,

(στ) αδυναμία εξέτασης των ενστάσεων των εκπαιδευτικών Λειτουργών, λόγω αφυπηρέτησης, κατά τον ουσιώδη χρόνο, δύο εκ των τριών μελών του κλιμακίου αξιολόγησης. Για το θέμα αυτό έχει γνωμοδοτήσει ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, ο οποίος δήλωσε ότι υφίσταται νομικό κώλυμα για τη συνέχιση της διαδικασίας σε περίπτωση αποχώρησης δύο εκ των τριών μελών του κλιμακίου. Όμως, επειδή με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, η αξιολόγηση καθίσταται τελική είτε με τη μη υποβολή ένστασης, εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, είτε με την εξέταση της ένστασης, το ζήτημα παραμένει με τους εκπαιδευτικούς εκείνους, οι οποίοι στερήθηκαν του δικαιώματος να έχουν απάντηση επί της ένστασής τους, λόγω αποχώρησης δύο εκ των τριών αξιολογητών, και οι οποίοι κατ' αυτόν τον τρόπο τίθενται σε δυσμενέστερη θέση έναντι των υπολοίπων.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, έγινε εισήγηση, όπως γίνουν οι κατάλληλες διευθετήσεις, ώστε κατά τη συγκρότηση των κλιμακίων, να μην επιλέγονται να λάβουν μέρος σ' αυτά, δύο μέλη που αφυπηρετούν την ίδια σχολική χρονιά. Είχε, επίσης, παλαιότερα υποδειχθεί από την Επίτροπο και η αναγκαιότητα τροποποίησης των σχετικών Κανονισμών, ούτως ώστε οι αξιολογήσεις να κοινοποιούνται στους εκπαιδευτικούς αμέσως μετά τη συμπλήρωσή τους και όχι κατόπιν αιτήματος των αξιολογουμένων.

Οι πιο πάνω διαπιστώσεις προέκυψαν από τη διερεύνηση των παραπόνων με αριθμούς αναφοράς: **Α/Π 1058/2010, Α/Π 798/2010, Α/Π 660/2010, Α/Π 705/2010, Α/Π 257/2010, Α/Π 496/2010, Α/Π 602/2010, Α/Π 721/2010, Α/Π 346/2010, Α/Π 2493/2009, Α/Π 2489/2008, Α/Π 834/2009, Α/Π 691/2008, Α/Π 2499/2009.**

Παράπονα που διερευνήθηκαν, αλλά δεν εντάσσονται στις πιο πάνω ομαδοποιημένες περιπτώσεις, είναι τα εξής:

Α/Π 1581/2009: Διαπιστώθηκε, ότι η ένσταση του παραπονούμενου απορρίφθηκε σε ό,τι αφορά τον τομέα «Επαγγελματική Κατάρτιση», με την αιτιολογία ότι ο παραπονούμενος δεν κατείχε αναγνωρισμένο, από το ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. μεταπτυχιακό τίτλο, κατά την υπό αξιολόγηση περίοδο και ότι η σχετική αναγνώριση της ισοτιμίας του τίτλου που κατέχει ως ισότιμου επιπέδου Master, έγινε τον Μάρτιο του 2008. Επί του θέματος αυτού θα πρέπει να σημειωθεί, ότι ο παραπονούμενος κατέχει

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

το συγκεκριμένο τίτλο από το έτος 1989 και για λόγους άγνωστους οι οποίοι δεν επηρεάζουν την ουσία της υπόθεσης αυτής, αποτάθηκε πολύ αργότερα στο ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. για αναγνώριση της ισοτιμίας του με τίτλο επιπέδου Master.

Το καθοριστικό στοιχείο που άπτεται την ουσία της υπόθεσης αυτής, είναι το γεγονός ότι το ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. πιστοποίησε, τελικά, την ισοτιμία του εν λόγω τίτλου, πιστοποίηση που αναγνωρίζει την ισοτιμία του από το χρόνο έκδοσης του τίτλου, δηλαδή αναδρομικά. Διαφορετική προσέγγιση του θέματος θα υπήρχε στην περίπτωση όπου το ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ θα ζητούσε από τον παραπονούμενο να παρακολουθήσει αριθμό μαθημάτων, τα οποία αυτό θα καθόριζε, με σκοπό να του παραχωρήσει την ισοτιμία του τίτλου επιπέδου Master. Σε αυτή την περίπτωση θα ελογίζετο, ότι ο τίτλος επιπέδου Master αποκτήθηκε μετά την επιτυχή παρακολούθηση των μαθημάτων που θα είχαν καθοριστεί. Συνεπώς, στην παρούσα περίπτωση, ο παραπονούμενος κατείχε το συγκεκριμένο προσόν κατά τον ουσιώδη χρόνο που ανάγεται στην αρχική αξιολόγησή του, πλην όμως το κλιμάκιο δεν ήταν σε θέση να το γνωρίζει, αφού το ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ δεν είχε ακόμα εξετάσει το αίτημα του παραπονούμενου. Όμως, κατά το στάδιο της εξέτασης της ένστασης, γνώριζε περί τούτου το κλιμάκιο, αφού είχε ενώπιον του το σχετικό πιστοποιητικό. Κατά συνέπεια, η άποψη η οποία καταγράφεται στο σχετικό πρακτικό, ότι ο παραπονούμενος δεν κατείχε αναγνωρισμένο μεταπτυχιακό τίτλο, δεν είναι ορθή.

Υποβλήθηκε εισήγηση για επανεξέταση της ένστασης.

Α/Π 1253/2009: Διαπιστώθηκε, ότι η ένσταση του παραπονούμενου απορρίφθηκε σε ό,τι αφορά τον τομέα «Επαγγελματική Κατάρτιση», με την αιτιολογία ότι δεν κατείχε οποιοδήποτε μεταπτυχιακό προσόν κατά την περίοδο αξιολόγησης, που να δικαιολογεί διάκριση στο σημείο αυτό. Σημειώνει, επίσης, το κλιμάκιο, ότι το μεταπτυχιακό, στο οποίο αναφέρεται ο παραπονούμενος, αναμενόταν να εκδοθεί από ιδιωτικό κολλέγιο, μέχρι το τέλος Ιανουαρίου 2009. Προφανώς θα εννοεί το κλιμάκιο, με την αναφορά του στο «μεταπτυχιακό», το σχετικό τίτλο, που αναμενόταν, σύμφωνα με τη σχετική βεβαίωση του εν λόγω εκπαιδευτικού ιδρύματος, να εκδοθεί περί το τέλος Ιανουαρίου του 2009. Επί της ουσίας της συγκεκριμένης τοποθέτησης του κλιμακίου, η Επίτροπος διαφώνησε, επειδή είναι αδιαμφισβήτητο το γεγονός ότι ο παραπονούμενος είχε κατά τη διάρκεια της υπό αξιολόγηση περιόδου, ολοκληρώσει τις μεταπτυχιακές του σπουδές και, άρα κατείχε το συγκεκριμένο προσόν. Το προσόν των μεταπτυχιακών, αλλά και γενικά των ακαδημαϊκών σπουδών, δεν αποκτάται με την απόδοση του τίτλου, αλλά με την επιτυχή ολοκλήρωση του κύκλου σπουδών, σύμφωνα και με σχετική απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου (Προσφυγή με αρ. 469/98, ημερ. 6/9/99).

Υποβλήθηκε εισήγηση για επανεξέταση της ένστασης.

Α/Π 676/2009: Η παραπονούμενη κατά τον ουσιώδη χρόνο ήταν τοποθετημένη στο Ευρυβιάδειο

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Γυμνάσιο στη Λάρνακα με ωράριο εργασίας 22 ώρες την εβδομάδα. Στην παραπονούμενη ανατέθηκε η διδασκαλία του μαθήματος της Γεωγραφίας για 20 ώρες και παρέμειναν άλλες 2 ώρες κενές. Όπως η ίδια η παραπονούμενη υποστηρίζει, ο διαθέσιμος χρόνος των δύο ωρών θα μπορούσε να καλυφθεί με την ανάθεση, σ' αυτήν, μαθημάτων στήριξης ή να της ανατεθούν, από τη Διεύθυνση άλλα καθήκοντα σχετικά με το αντικείμενο των σπουδών της. Αντ' αυτού, μετά από σχετική εισήγηση της Επαρχιακής Επιθεωρήτριας, ο Διευθυντής του σχολείου πρότεινε στην παραπονούμενη τη διδασκαλία, για δύο ώρες, του μαθήματος των Φυσιογνωστικών σε ένα τμήμα της Α' τάξης, με την παράκληση όπως η τελευταία αποδεχθεί την προτεινόμενη ρύθμιση, όπως και έγινε.

Κατά τον ίδιο ουσιώδη χρόνο η παραπονούμενη θα ετύγχανε επιθεώρησης, από τον οικείο Επιθεωρητή, για σκοπούς αξιολόγησής της. Σημειωτέον δε, ότι, ο Επιθεωρητής ο οποίος επισκέφθηκε την παραπονούμενη, για σκοπούς επιθεώρησης και αξιολόγησής της, είχε ειδικότητα στα Φυσιογνωστικά/Βιολογία.

Όπως δε προέκυψε από την έρευνα, ο οικείος Επιθεωρητής εξέφρασε, στον Διευθυντή του Ευρυβιάδειου Γυμνασίου, κατά την εκεί επίσκεψή του, την έντονη δυσαρέσκειά του για την ανάθεση στην παραπονούμενη, της διδασκαλίας, για δύο διδακτικές ώρες, του μαθήματος των Φυσιογνωστικών και ζήτησε, όπως η τελευταία επιθεωρηθεί και αξιολογηθεί στο μάθημα αυτό. Ακολούθησε συζήτηση μεταξύ Επιθεωρητή και Διευθυντή και τελικά η παραπονούμενη επιθεωρήθηκε κατά τη διδασκαλία του μαθήματος της Γεωγραφίας, όπως ήταν και η εισήγηση του Διευθυντή. Η αξιολόγηση δε που υποβλήθηκε, παρουσίασε μείωση στη συνολική βαθμολογία της παραπονούμενης.

Κατά τη διερεύνηση που έγινε, διαπιστώθηκε επίσης, ότι το Υπουργείο Παιδείας, καταρτίζει το ωρολόγιο πρόγραμμα των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης και καθορίζει τα μαθήματα που θα διδάσκουν οι καθηγητές της κάθε ειδικότητας. Στο Υπουργείο αυτό ανήκει, επίσης, η αρμοδιότητα να διαγιγνώσκει τις ανάγκες του σε καθηγητές της κάθε ειδικότητας και προβαίνει σε ανάλογη πρόταση στην Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας για πλήρωση των ανάλογων θέσεων. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι αποτελούσε και απ' ότι φαίνεται αποτελεί ακόμα και σήμερα, πρακτική, να ανατίθεται η διδασκαλία ορισμένων μαθημάτων σε καθηγητές άλλων ειδικοτήτων, με οδηγίες του αρμόδιου Υπουργείου, επί τη βάσει της συγγενούς ειδικότητας, για την κάλυψη των ωρών διδασκαλίας τους, και/ή για καλύτερο γενικό προγραμματισμό της σχολικής μονάδας και/ή για σκοπούς οικονομικούς.

Ενόψει των πιο πάνω θεωρήθηκε απαράδεκτη η στάση δυσφορίας, δυσαρέσκειας και/ή απαρέσκειας που επέδειξε ο οικείος Επιθεωρητής για την ανάληψη εκ μέρους της παραπονούμενης της διδασκαλίας του μαθήματος των Φυσιογνωστικών, καθώς και την προφανή προσπάθειά του να επιρρίψει την απόλυτη ευθύνη, γι' αυτό το ζήτημα, στην παραπονούμενη, επιδιώκοντας να μεταφέρει όχι ανεπιτυχώς, το ανάλογο κλίμα δυσαρέσκειας και στα υπόλοιπα μέλη του κλιμακίου αξιολόγησης. Άλλωστε, ο ίδιος ο οικείος Επιθεωρητής έχει ειδικότητα Φυσιογνωστικών και αποδέχθηκε την ανάθεση σ' αυτόν του καθήκοντος επιθεώρησης και αξιολόγησης καθηγητή με ειδικότητα στη Γεωγραφία. Προφανώς, αποδεχόμενος τη θέση του αρμόδιου Υπουργείου περί συγγενούς σχέσης μεταξύ των δύο ειδικοτήτων. Η προσωπική, επομένως, επίθεση εναντίον της παραπονούμενης στερείται οποιουδήποτε ουσιαστικού περιεχομένου.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

Αναιτιολόγητη και μη εύλογα επιτρεπτή κρίθηκε, επίσης, και η καταγεγραμμένη, από τον ίδιο τον οικείο Επιθεωρητή στο σχετικό σημείωμά του, απαίτησή του, να επιθεωρήσει και αξιολογήσει την παραπονούμενη στο μάθημα των Φυσιογνωστικών, που η τελευταία δίδασκε μόνο 2 ώρες, αντί στο μάθημα της ειδικότητάς της, που κάλυπτε το 92% του συνολικού διδακτικού της χρόνου. Από τη συμπεριφορά αυτή προβάλλει αρνητική προδιάθεση, έναντι της παραπονούμενης.

Συνεπώς, οι ανησυχίες αλλά και υποψίες της παραπονούμενης, για το ενδεχόμενο μη αντικειμενικής κρίσης, κρίθηκε ότι δεν στερούντο βασιμότητας.

Επισημάνθηκε, επίσης, ότι το κλιμάκιο αποφασίζοντας τη μείωση της βαθμολογίας της παραπονούμενης παρέλειψε να καταγράψει ποια ουσιαστική διαφοροποίηση υπήρξε και σε ποιο από τα τέσσερα υπό αξιολόγηση σημεία, κατά την περίοδο που μεσολάβησε μεταξύ της προηγούμενης αξιολόγησής της και της παρούσας, παραλείποντας να πράξει τούτο και κατά τη διαδικασία εξέτασης της ένστασής της.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι τα όσα το κλιμάκιο αναφέρει, τόσο στο σημείωμά του κατά την αρχική αξιολόγηση, όσο και στο πρακτικό της απορριπτικής επί της ένστασης απόφασής του, βρίσκονται σε πλήρη αντίθεση με τα όσα ο Διευθυντής του σχολείου αναφέρει για την παραπονούμενη, στη συνήθη έκθεση που υπέβαλε γι' αυτήν.

Υποβλήθηκε εισήγηση για επανεξέταση της ένστασης.

Α/Π 1822/2009: Διαπιστώθηκε ότι η Ειδική Έκθεση (Τύπος Γ), η οποία συντάσσεται από το τριμελές κλιμάκιο των Επιθεωρητών και η οποία αποτελεί την αριθμητική αποτίμηση της αξίας των εκπαιδευτικών στους τέσσερις υπό αξιολόγηση τομείς, ενώ φέρει τα ονόματα και τις υπογραφές των τριών μελών του κλιμακίου, με ημερομηνία σύνταξης την 29η Αυγούστου 2007, την υπογραφή του ΓΕΜΕ και σφραγίδα παραλαβής από την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, εντούτοις, δεν φέρει την αριθμητική αξιολόγηση του παραπονούμενου, που είναι και ο μοναδικός λόγος για τον οποίο συντάσσεται το έγγραφο αυτό. Επίσης, η ημερομηνία σύνταξης της έκθεσης αυτής, δηλαδή η 29η /8/2007 υποδηλώνει ότι αυτή συντάχθηκε πριν την έναρξη της υπό αξιολόγηση περιόδου που άρχιζε τον Σεπτέμβριο του 2007 και έληγε τον Ιούνιο του 2008. Αξιοσημείωτο είναι, επίσης, το γεγονός ότι, ενώ η έκθεση αυτή φαίνεται ότι συντάχθηκε στις 29/8/2007, φέρει υπογραφή από τον ΓΕΜΕ με ημερ. 4/11/2008, δηλαδή σχεδόν 11/2 χρόνο μετά.

Από περαιτέρω διερεύνηση του θέματος διαπιστώθηκε, επίσης, ότι στον διοικητικό φάκελο που τηρεί η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, είναι καταχωρημένο αντίγραφο της έκθεσης αυτής, αλλά, ενώ φέρει όλα τα πιο πάνω στοιχεία και ίδιες ημερομηνίες, η πίσω πλευρά του εγγράφου έχει διαφορετική γραμματοσειρά από την όψη του, ωσάν να έτυχε "ανασύνταξης" και περιέργως φέρει και την αριθμητική αξιολόγηση του παραπονούμενου.

Με βάση όλα όσα αναφέρονται πιο πάνω γεννώνται, εύλογα, σωρεία ερωτημάτων ως προς τη

Διαφάνεια.Επιείκεια.
Δίκαιη Μεταχείριση.
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

σκοπιμότητα "προετοιμασίας" της επίμαχης έκθεσης πριν από την έναρξη της υπό αξιολόγηση περιόδου και ιδιαίτερα ως προς την ύπαρξη δύο εκθέσεων με διαφορετικό περιεχόμενο.

Έχοντας δε υπόψη τα όσα διαπιστώθηκαν στο παρελθόν, μετά από σχετικές καταγγελίες Καθηγητών Φυσικής Αγωγής, για παράνομες και/ή αντικανονικές παρεμβάσεις στη διαδικασία αξιολόγησής τους, υποψίες οι οποίες ενισχύθηκαν μετά από τις έρευνες που διεξήγαγε το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, εύλογα εξάγεται πλέον το συμπέρασμα, ότι η παράλειψη αναγραφής της αριθμητικής αξίας του παραπονούμενου, στο έντυπο που τηρεί στον προσωπικό φάκελο του παραπονούμενου, το αρμόδιο Υπουργείο, αποτελεί εν λευκώ ανάθεση και/ή απεμπόληση εκ μέρους του κλιμακίου, σε άλλο πρόσωπο, της δικής του, εκ του Νόμου, αρμοδιότητας, ενέργεια η οποία αντίκειται στον Νόμο.

Έγινε εισήγηση, προς τον αρμόδιο Υπουργό, όπως διορίσει ερευνώντα Λειτουργό για το θέμα αυτό. Αντίγραφο της Έκθεσης κοινοποιήθηκε στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, για τη λήψη, ενδεχομένως, των κατά την κρίση του, αναγκαίων μέτρων.

V

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

α.Διαφάνεια.Επιείκεια.
η.Δίκαιη Μεταχείριση.
η.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
α.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ά.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

V. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

1. Εισαγωγή

Η αποτελεσματικότητα του Επιτρόπου Διοικήσεως κρίνεται, κυρίως, από την επάρκεια, την πειστικότητα και την αποδοτικότητα της παρέμβασής του, τόσο σε επίπεδο θεσμικών και συστημικών αλλαγών, όσο και σε ατομικό επίπεδο. Στα πλαίσια αυτά, είναι σημαντική τόσο η συνεργασία του Γραφείου με τις διάφορες δημόσιες Υπηρεσίες οι οποίες καλούνται να ανταποκριθούν σε συγκεκριμένες υποδείξεις του Επιτρόπου, όσο και η λήψη από τις ίδιες Υπηρεσίες μέτρων και πρωτοβουλιών για συμμόρφωση με τις συστάσεις που τους έγιναν. Τέτοια μέτρα λήφθηκαν και κατά το 2010, σε σχέση με εισηγήσεις της Επιτρόπου Διοικήσεως, είτε του ίδιου έτους, είτε προηγούμενων ετών και τα οποία αφορούσαν, μεταξύ άλλων, σε τροποποιήσεις νομοθεσίας, αλλαγές πρακτικών, προώθηση νέων οδηγιών, αλλά και επανεξέταση αιτήσεων παραπονουμένων, αναδρομική καταβολή ωφελημάτων ή λήψη μέτρων για την αποκατάσταση των δικαιωμάτων τους.

Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι κατά το 2010 παρατηρήθηκαν πισωγυρίσματα στις σχέσεις του Γραφείου με άλλες Υπηρεσίες, όπως για παράδειγμα, με το Τμήμα Φυλακών ή τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Ειδικότερα τα προβλήματα αυτά αναπτύσσονται σε προηγούμενες ενότητες της παρούσας Έκθεσης. Πολλά, παράλληλα, παραμένουν τα θέματα, τα οποία βρίσκονται σε εκκρεμότητα ή για τα οποία υπάρχει δεδηλωμένη άρνηση των αρμόδιων Υπηρεσιών να ακολουθήσουν εισηγήσεις που τους έχουν υποβληθεί, με αποτέλεσμα αυτά να τίθενται ξανά και ξανά ενώπιον της Επιτρόπου Διοικήσεως.

Ανεξάρτητα από τα πιο πάνω, υψίστης σημασίας παραμένει σε κάθε περίπτωση η πρόκληση δημόσιας συζήτησης για ζητήματα που εγείρει η Επίτροπος Διοικήσεως, η οποία καθίσταται ιδιαίτερα επωφελής όταν γίνεται σε επίπεδο θεσμών και, ιδίως, στις διάφορες αρμόδιες Επιτροπές της Βουλής των Αντιπροσώπων.

2. Υλοποίηση εισηγήσεων

(α) Αλλαγές σε θεσμικό επίπεδο

Πολύ σημαντικές κρίνονται οι εισηγήσεις της Επιτρόπου Διοικήσεως, οι οποίες συνέβαλαν σε αλλαγή του σχετικού νομοθετικού ή θεσμικού πλαισίου, προς ενίσχυση της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών. Στα πλαίσια αυτά, ιδιαίτερα καίρια υπήρξε η τροποποίηση του άρθρου 51 των περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμων, που αφορά στο δικαίωμα έκφρασης των εκπαιδευτικών, μετά από σχετική εισήγηση της Επιτρόπου, αφού μετά από τη διερεύνηση συγκεκριμένης καταγγελίας διαπιστώθηκε ότι το άρθρο 51 καθιστούσε το δικαίωμα ανενεργό (Α/Π 705/2009). Ως θετική κρίνεται και η απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού να ενημερώσει, μέσω σχετικής εγκυκλίου, όλους τους Διευθυντές Σχολείων για την αναγκαιότητα

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

επικοινωνίας και με τους δύο γονείς – κηδεμόνες μαθητή, και όχι μόνο με τον πατέρα του, για σκοπούς ενημέρωσής τους σε σχέση με την επίδοσή και τη συμπεριφορά του μαθητή εντός του σχολείου (Α/Π 187/2009).

Σημειώνεται, επίσης, η πρόθεση του Υπουργείου Άμυνας να μελετήσει μέσα στα πλαίσια της επικείμενης αναθεώρησης της περί Εθνικής Φρουράς νομοθεσίας, διαπίστωση της Επιτρόπου ότι παρατηρείται νομοθετικό κενό στη ρύθμιση των περιπτώσεων εκείνων, όπου οπλίτες των ειδικών δυνάμεων (οι οποίοι δεν μπορούν να κάνουν χρήση του δικαιώματος για σύντμηση θητείας) μετατεθούν σε σώμα όπου τούτο επιτρέπεται (Α/Π 1428/2008). Κατά τον ίδιο τρόπο, μετά από διαπίστωση της Επιτρόπου, ότι δεν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο που ρυθμίζει τη λειτουργία επιχειρήσεων ενοικίασης πολυτελών οχημάτων τύπου λιμουζίνας, το Τμήμα Οδικών Μεταφορών προχώρησε σε ετοιμασία σχετικού νομοσχεδίου για ρύθμιση του θέματος (Α/Π 2346/2006 και Α/Π1692/2007).

Σημαντική ήταν και η αντίδραση του Υπουργείου Υγείας το οποίο, σε σειρά υποθέσεων, εξέδωσε εγκυκλίους προς το προσωπικό των κρατικών νοσηλευτηρίων, κατ' εφαρμογή εισηγήσεων της Επιτρόπου Διοικήσεως. Συγκεκριμένα, μετά από Έκθεση (Α/Π 1751/06) που αφορούσε στις συνθήκες θανάτου ασθενούς που είχε προσβληθεί από MRSA κατά τη νοσηλεία του σε δημόσιο Νοσοκομείο, το Υπουργείο αναβάθμισε το Πρωτόκολλο που αφορά στη μεταχείριση των προσώπων αυτών, ενσωματώνοντας σχετικές παρατηρήσεις της Επιτρόπου. Σε μιαν άλλη περίπτωση (Α/Π 3001/2006), όπου διαπιστώθηκε αδικαιολόγητη καθυστέρηση στη διάγνωση, ενημέρωση και έναρξη απαιτούμενης θεραπείας σε καρκινοπαθή, που ενδεχομένως είχε συμβάλει στην ταχεία εξέλιξη της ασθένειας και εν τέλει στο θάνατο της ασθενούς, στάλθηκε σχετική Εγκύκλιος σε όλα τα Νοσοκομεία για εφαρμογή των εισηγήσεων που είχαν υποβληθεί. Εγκύκλιος ετοιμάστηκε και για περίπτωση παραπομπής Ιατρού σε ιατροσυμβούλιο, χωρίς να τεθούν υπόψη της οι λόγοι που κρίθηκε αναγκαία μια τέτοια παραπομπή (Α/Π 832/2009), βάσει της οποίας δόθηκαν ρητές και σαφείς οδηγίες όπως σε παρόμοιου τύπου περιστατικά ακολουθούνται επακριβώς οι σχετικές πρόνοιες της νομοθεσίας.

Με ιδιαίτερα ικανοποιητικό τρόπο ανταποκρίθηκε και η Αστυνομία σε περιπτώσεις στις οποίες κρίθηκε αναγκαία η ενίσχυση της εκπαίδευσης των μελών της, σε σχέση με ειδικότερα ζητήματα, όπως τη μεταχείριση ανηλίκων (Α/Π 2140/09) και κρατουμένων που πάσχουν από μεταδοτικά νοσήματα (Α/Π1188/2010). Στην πρώτη περίπτωση, γενικές αρχές επί του θέματος, που είχαν διατυπωθεί σε Έκθεση της Επιτρόπου, ενσωματώθηκαν σε μάθημα της Αστυνομικής Ακαδημίας με τίτλο «Νόμοι για Ανηλίκους» ως «Μελέτη Περίπτωσης» (case study) και, επιπλέον, διδάσκονται υπό μορφή εξειδικευμένων σεμιναρίων με θέμα «Χειρισμός Ανήλικων Παραβατών Ποινικών Υποθέσεων». Στη δεύτερη περίπτωση, προωθήθηκε η διοργάνωση και πραγματοποίηση εκπαιδευτικών σεμιναρίων για όλα τα μέλη που υπηρετούν σε αστυνομικά κρατητήρια, στα οποία συμπεριλήφθηκαν θέματα σχετικά με τις υποχρεώσεις των μελών για τη μεταχείριση υπό κράτηση προσώπων και τις διάφορες μεταδοτικές ασθένειες, με τη συμμετοχή Λειτουργού του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και Λειτουργών του Υπουργείου Υγείας. Επιπλέον, ενημερωτικό υλικό σχετικά με τη σεξουαλική υγεία, τα βασικά χαρακτηριστικά μεταδοτικών ασθενειών και τους

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

τρόπους προστασίας στους χώρους εργασίας, διανεμήθηκε σε Αστυνομικές Διευθύνσεις και μέλη της Αστυνομίας που έρχονται σε επαφή με κρατούμενους για την πληρέστερη ενημέρωση τους. Αποφασίστηκε, επίσης, η υιοθέτηση βασικών αρχών μεταχείρισης κρατουμένων με μεταδοτικά νοσήματα και η συμπερίληψή τους σε άλλη σχετική Αστυνομική Διάταξη.

Σημαντική ήταν και η απόφαση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να συστήσουν Διατμηματική Ομάδα που θα μελετήσει τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου της βίας κατά των ηλικιωμένων εκτός οικογένειας, μετά από διερεύνηση του θέματος από την Επίτροπο που κατέδειξε ανυπαρξία οποιωνδήποτε σχετικών μηχανισμών (Α/Π 567/2009). Για το ίδιο θέμα, ο Αρχηγός Αστυνομίας απέστειλε Εγκύκλιο στα μέλη της, καλώντας τα να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να υπερπηδούν, στο μέτρο του δυνατού, τις δυσκολίες που παρατηρούνται κατά τη διερεύνηση τέτοιων περιστατικών, και οι οποίες οφείλονται, αφενός, στην αδυναμία, συχνά, των θυμάτων να κατατοπίσουν ορθά την Αστυνομία για το τι τους συνέβη, και, αφετέρου, από το γεγονός ότι τα περιστατικά αυτά διενεργούνται σε χώρους όπου η εξασφάλιση ανεξάρτητης μαρτυρίας καθίσταται δύσκολη.

Θετική ήταν, επίσης, η απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών να επεξεργαστεί και να προωθήσει προς ψήφιση Κανονισμούς, που αφορούν στα απόβλητα από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις, μετά και από σχετικές εισηγήσεις της Επιτρόπου (Α/Π 949/2009, Α/Π1248/09). Παρομοίως, ιδιαιτέρως ικανοποιητική ήταν και η απόφαση του Δήμου Πέγειας, ανταποκρινόμενος σε υποδείξεις της Επίτροπου (Α/Π1597/2004 κ.ά.), να καταρτίσει και να τηρεί Μητρώο Καταχώρησης Πολεοδομικών Αιτήσεων, το οποίο θα είναι διαθέσιμο προς επιθεώρηση από κάθε ενδιαφερόμενο, ο οποίος και δικαιούται, με την καταβολή του σχετικού τέλους, να λαμβάνει αντίγραφα. Σημαντική υπήρξε, επισης, και η, μετά από σχετική εισήγηση της Επιτρόπου (Α/Π 1918/2005 κ.α.), ετοιμασία από το Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων ενημερωτικού δελτίου, με πληροφορίες για τη διαδικασία και τον τρόπο υποβολής αιτήσεων κατά παρέκκλιση των Σχεδίων Ανάπτυξης, όπως και για τον τρόπο αντιμετώπισης των αιτήσεων αυτών από τις αρμόδιες Αρχές, το οποίο θα διατίθεται σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Ως ικανοποιητική κρίνεται, τέλος, η απόφαση του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων να μελετήσει, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, το θέμα που προέκυψε στην περιοχή Ερήμη της Λεμεσού, και το οποίο είχε αναδειχθεί σε Έκθεση της Επιτρόπου (Α/Π 1209/2007, Α/Π 1409/2007, Α/Π 1435/2007), σε σχέση με το διαχωρισμό και πώληση οικοπέδων σε χώρους πολύ μεγάλης αρχαιολογικής σημασίας. Σε άλλη περίπτωση, το Τμήμα Δημοσίων Έργων αποφάσισε, μετά από σχετική Έκθεση της Επιτρόπου, να λάβει μέτρα για βελτίωση της ασφάλειας συγκεκριμένου σημείου του Αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας – Λάρνακας, ενισχύοντας την ικανότητα του εν λόγω σημείου για παροχέτευση των όμβριων υδάτων με την κατασκευή πρόσθετων φρεατίων υδροσυλλογής.

β) Επανεξέταση θεμάτων σε ατομικό επίπεδο – Λήψη επανορθωτικών μέτρων

Σε πολλές περιπτώσεις, η υλοποίηση των εισηγήσεων της Επιτρόπου είχε ως αποτέλεσμα την

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

επανεξέταση των ατομικών ζητημάτων στη βάση των παρατηρήσεων και των συστάσεων που είχαν γίνει και την ουσιαστική ικανοποίηση των αιτημάτων των παραπονουμένων.

Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση παραχώρησης από το Υπουργείο Οικονομικών, βοήθειας €1.000 σε άτομο με βαριά κινητική αναπηρία, το οποίο, όπως προέκυψε μετά από διερεύνηση παραπόνου (Α/Π859/2008), εκ παραδρομής δεν είχε λάβει σχετική χορηγία. Ομοίως, το Υπουργείο Υγείας, μετά από την υποβολή σχετικής Έκθεσης (Α/Π 1858/2009), κατέβαλε σε άπορο ασθενή που είχε αποσταλεί στο εξωτερικό για θεραπεία, ποσό €350, που λόγω εσφαλμένου υπολογισμού δεν του είχε εξ αρχής παραχωρηθεί.

Ενδεικτική είναι και η περίπτωση αλλοδαπού, ο οποίος κρατείτο για περίοδο πέραν των 36 μηνών σε αστυνομικά κρατητήρια και ο οποίος, μετά την υποβολή σχετικής Έκθεσης της Επιτρόπου (Α/Π 2089/2008 κ.ά.), αφέθηκε ελεύθερος και μεταφέρθηκε στο κέντρο υποδοχής αιτητών ασύλου στην Κοφίνου καθώς αποφασίστηκε η επανεξέταση του αιτήματός του από την Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων.

Σημαντικές ήταν και περιπτώσεις, κατά τις οποίες αρμόδιες Δημοτικές Αρχές, μετά από σχετικές εισηγήσεις της Επιτρόπου Διοικήσεως, έλαβαν μέτρα, κυρίως δικαστικά, για άρση οχληρίας που είχε διαπιστωθεί ως αποτέλεσμα παράνομης επέκτασης ή αλλαγής χρήσης υποστατικών (Α/Π 183/2004, Α/Π 146/2006, Α/Π 824/2006, Α/Π 2687/2007, Α/Π 208/2008, Α/Π 1043/2008, Α/Π 183/2009, Α/Π 859/2009). Σε άλλες, δε, περιπτώσεις οι εμπλεκόμενες, στην έκδοση πολεοδομικών αδειών, απαλλοτριώσεων ή διαχωρισμό οικοπέδων, Αρχές προχώρησαν, μετά από σχετική εισήγηση που τους έγινε, στην προώθηση της διαδικασίας, η οποία είχε διαφανεί ότι καθυστερούσε αδικαιολόγητα (Α/Π 1499/2006, Α/Π 2258/2006, Α/Π 1588/2007, Α/Π 1404/2007).

Στα θετικά καταγράφονται οι επανεξετάσεις από την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας ενστάσεων εκπαιδευτικών ως προς την αξιολόγησή τους, οι οποίες, κάποιες φορές, οδήγησαν σε αναβαθμολογήσεις προς όφελος των παραπονουμένων (Α/Π 676/2009, Α/Π 2493/2009).

3. Συζήτηση θεμάτων στη Βουλή των Αντιπροσώπων

Η Επίτροπος Διοικήσεως καλείται κάθε χρόνο από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θεσμών και Αξιών να παρουσιάσει την Ετήσια Έκθεσή της, σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο. Επιπρόσθετα, οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές ή μέλη τους μπορούν αυτεπαγγέλτως να εγγράψουν συζήτηση σχετικά με οποιαδήποτε Έκθεση υπέβαλε η Επίτροπος Διοικήσεως και να της ζητήσουν να την παρουσιάσει, καλώντας, παράλληλα, τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες να παραθέσουν τα μέτρα τα οποία έλαβαν, προς συμμόρφωση με τις εισηγήσεις που τους υποβλήθηκαν. Τέλος, πολύ συχνά η Επίτροπος Διοικήσεως καλείται να παραστεί σε συζητήσεις νομοθεσιών ή θεμάτων που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες ή εμπίπτουν στα ενδιαφέροντα της.

Ακολουθεί μια ενδεικτική και συνοπτική αναφορά στις συμμετοχές του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως σε συζητήσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών:

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως

Στις 25 Νοεμβρίου 2010, η τέως Επίτροπος Διοικήσεως κα Ηλιάνα Νικολάου και ο Πρώτος Λειτουργός κ. Άριστος Τσιάρτας, συμμετείχαν στη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως, η οποία συζήτησε τον περί Επιτρόπου Διοικήσεως (Τροποποιητικό) Νόμο του 2010, ο οποίος παραχωρεί στον Επίτροπο Διοικήσεως τις αρμοδιότητες του Εθνικού Οργανισμού Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μετονομάζοντάς τον σε «Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (βλ. αναλυτικότερα: Ενότητα ΙΙ, Νομικό Πλαίσιο).

Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Η κα Νικολάου και ο κ. Τσιάρτας, παραβρέθηκαν, στις 9 Μαρτίου 2010, σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κατά την οποία συζητήθηκε η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) στην υπόθεση Rantseva εναντίον Κύπρου. Η υπόθεση αφορούσε στις συνθήκες θανάτου της εικοσάχρονης Oxana Rantseva από τη Ρωσία στις 28 Μαρτίου 2001, η οποία είχε έρθει στην Κύπρο για να εργαστεί ως «καλλιτέχνιδα» και βρέθηκε νεκρή όταν, τρεις ημέρες αργότερα, εγκατέλειψε την εργασία της, δηλώνοντας πως «δεν αντέχει άλλο». Σύμφωνα με την απόφαση του ΕΔΑΔ, η Κυπριακή Δημοκρατία είχε παραλείψει, αφενός, να διερευνήσει κατά τρόπο ικανοποιητικό και αποτελεσματικό το θάνατο της γυναίκας, και αφετέρου να την προστατέψει ως θύμα εμπορίας ανθρώπων (trafficking), ενώ κρίθηκε ευρύτερα ότι η Κύπρος δεν είχε ανταποκριθεί επαρκώς στην υποχρέωσή της για πρόληψη και αποτροπή τέτοιων φαινομένων.

Ας σημειωθεί ότι, οι αδιευκρίνιστες συνθήκες κάτω από τις οποίες είχε χάσει τη ζωή της η Rantseva, σε συνδυασμό με παρόμοια περιστατικά που είδαν το φως της δημοσιότητας αναφορικά με κακοποιήσεις ή θανάτους αλλοδαπών γυναικών που βρίσκονταν στην Κύπρο υπό το καθεστώς της «καλλιτέχνιδας», είχαν οδηγήσει την Επίτροπο Διοικήσεως στην εκπόνηση αυτεπάγγελτης έρευνας σε σχέση με το καθεστώς εισόδου και εργασίας αλλοδαπών γυναικών με την ιδιότητα της «καλλιτέχνιδας». Η έρευνα, η οποία διήρκησε δύο χρόνια, οδήγησε στην υποβολή Έκθεσης, με βασικό συμπέρασμά της ότι η Κύπρος από τη δεκαετία του ’80 και έπειτα είχε καταστεί χώρα όχι μόνο προορισμού αλλά και διέλευσης γυναικών που διοχετεύονται συστηματικά στην πορνική αγορά με την ανοχή, σε μεγάλο βαθμό, των μεταναστευτικών Αρχών. Οι διαπιστώσεις και οι εισηγήσεις της Επιτρόπου Διοικήσεως έφεραν το ζήτημα του trafficking στο προσκήνιο και υπήρξαν η αφετηρία για τη λήψη πρακτικών μέτρων για την πάταξη της σωματεμπορίας. Το ζήτημα εξετάζεται, ειδικότερα, από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Εγκληματικότητα και την Καταπολέμηση των Ναρκωτικών και Εξαρτησιογόνων Ουσιών, για την οποία γίνεται αναφορά παρακάτω.

Στη συζήτηση του προβλήματος κοινωνικής επανένταξης, το οποίο αντιμετωπίζουν οι ενήλικες που έχουν νοσηλευτεί στο Νοσοκομείο Αθαλάσσας, που πραγματοποιήθηκε στις 18 και 25 Μαΐου 2010, συμμετείχε ο κ. Τσιάρτας. Ο κ. Τσιάρτας έλαβε μέρος και σε συνεδρίες της Επιτροπής

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

σε σχέση με τα προβλήματα και τις δυσκολίες των παιδιών με οπτικές αναπηρίες στην ένταξή τους στο σχολείο (15 Ιουνίου 2010) και σε σχέση με την προσβασιμότητα ατόμων με οπτική ή ακουστική αναπηρία σε οπτικοακουστικές υπηρεσίες (6 Ιουλίου 2010). Επίσης, συμμετείχε και στις συνεδρίες, της 15ης και 22ας Ιουνίου, που αφορούσαν στην έγκριση προσχεδίου Έκθεσης αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα των οικονομικών μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα πιθανά προβλήματα που δημιουργούνται στις τοπικές κοινωνίες από τη συγκέντρωση οικονομικών μεταναστών σε διάφορες περιοχές της Κύπρου και την ανάγκη προώθησης μέτρων άμεσης και μακροπρόθεσμης αντιμετώπισής τους.

Το θέμα της ενεργοποίησης της Επιτροπής αποφυλάκισης επ' αδεία, που συζητήθηκε στις συνεδρίες της 13ης Ιουλίου, 19ης Οκτωβρίου και 2ας Νοεμβρίου 2010, παρακολούθησε η Λειτουργός κα Κάλια Καμπανελλά. Από τη συζήτηση διαφάνηκε ότι το βασικό πρόβλημα για την εφαρμογή της νομοθεσίας που επιτρέπει την υπό όρους αποφυλάκιση κρατουμένων είναι η έλλειψη μηχανισμών επιτήρησης των προσώπων αυτών μετά την αποφυλάκισή τους. Η κα Καμπανελλά εξέφρασε τη θέση ότι αν τα πρακτικά προβλήματα που προκύπτουν δεν επιλυθούν, υπάρχει ο κίνδυνος η νομοθεσία αυτή να μείνει τελικά ανεφάρμοστη. Στην τελευταία συνεδρία, ο Υπουργός Δικαιοσύνης ανέφερε ότι το ζήτημα έχει επιλυθεί, αφού έχει συμφωνηθεί ότι θα μισθωθούν οι σχετικές υπηρεσίες, το κόστος των οποίων θα καλυπτόταν από τον προϋπολογισμό του Συμβουλίου Αποφυλάκισης.

Στις 28 Σεπτεμβρίου και στις 12 Οκτωβρίου 2010, η Λειτουργός κα Ζηναΐδα Ονουφρίου, συμμετείχε στις συνεδρίες της Επιτροπής αναφορικά με την καταπάτηση δικαιωμάτων των παιδιών με ειδικές ανάγκες σε σχέση με την παροχή από το Κράτος ισότιμης εκπαίδευσης, καθοδήγησης και αποκατάστασης με βάση τη σχετική νομοθεσία. Οι συνεδρίες καταπιάστηκαν με τα προγράμματα εκπαίδευσης που απευθύνονται σε παιδιά με ειδικές ανάγκες, ενώ ζητήθηκε από τους Βουλευτές της Επιτροπής η γνώμη των εμπλεκόμενων φορέων σε συγκεκριμένα θέματα, μεταξύ των οποίων και της ανάγκης τροποποίησης της υφιστάμενης σχετικής νομοθεσίας.

Στις 9 Νοεμβρίου 2010, η κα Ονουφρίου παρακολούθησε, επίσης, τη συνεδρία που αφορούσε στο θέμα των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει μεγάλος αριθμός διαζευγμένων γυναικών και της ανάγκης θετικών δράσεων προς αντιμετώπισή τους, ενώ η κα Καμπανελλά παρευρέθηκε στη συνεδρία για την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Aids, που έγινε στις 30 Νοεμβρίου 2010.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας

Στις αρχές του 2010, η Επιτροπή Υγείας κάλεσε την Επίτροπο Διοικήσεως να την ενημερώσει για τις Εκθέσεις της που αφορούν σε θέματα υγείας. Στη σχετική συνεδρία που έγινε στις 28 Ιανουαρίου 2010, η κα Νικολάου, και ο Λειτουργός Α΄ κ. Κώστας Ιωάννου, ανέπτυξαν κάποια από τα σοβαρά προβλήματα που σχετίζονται με τον τομέα της υγείας και διαπιστώνονται μέσα από τη διαχρονική δουλειά του Γραφείου. Συγκεκριμένα, έγινε αναφορά στην απουσία ρυθμίσεων ή και την έλλειψη διάθεσης από μέρους του Υπουργείου για ενδελεχή και εις βάθος έρευνα των

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

καταγγελιών των ασθενών και ιδίως αυτών που αφορούν σε θέματα ιατρικής αμέλειας, στους καταλόγους αναμονής και στην προβληματικότητα της διαδικασίας καθορισμού ραντεβού στα δημόσια νοσηλευτήρια, στην απουσία υπηρεσιών παρηγορητικής και ανακουφιστικής φροντίδας, στην καθυστέρηση ενημέρωσης των ασθενών για τα αποτελέσματα των ιατρικών εξετάσεων τους και στην εγκυρότητα των αποτελεσμάτων αυτών και στη λανθασμένη εφαρμογή προνοιών του Σχεδίου Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες Υγείας που δεν προσφέρονται στο δημόσιο. Η κα Νικολάου επισήμανε καταληκτικά ότι τα παράπονα για θέματα υγείας αποτελούν την κατηγορία με τα σοβαρότερα προβλήματα και τη λιγότερη πρόοδο.

Η Επιτροπή Υγείας εξέτασε, επίσης, τις ανησυχίες του Δήμου Λατσιών για τις πιθανές επιπτώσεις στην υγεία των κατοίκων (καρκίνος) από τη λειτουργία του εργοστασίου ASTRASOL. Το ζήτημα είχε εγερθεί σε Έκθεση που υποβλήθηκε από το Γραφείο της Επιτρόπου, μετά από την έρευνα σχετικού παραπόνου. Στις συζητήσεις, που έγιναν στις 11 και 18 Φεβρουαρίου 2010, συμμετείχε η Ανώτερη Λειτουργός κα Ελένη Χατζηττοφή.

Το ζήτημα της θεσμοθέτησης μηνιαίου επιδόματος για ασθενείς HIV/AIDS στην Κύπρο συζητήθηκε σε τρεις συνεδρίες της Επιτροπής Υγείας, που έγιναν στις 14 Δεκεμβρίου, 11 Μαρτίου και 6 Μαΐου 2010 και στις οποίες συμμετείχε εκ μέρους του Γραφείου η Λειτουργός κα Ζηναΐδα Ονουφρίου. Στις συνεδρίες κατέθεσαν τις απόψεις τους για το ζήτημα οι διάφορες αρμόδιες κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Από τα όσα διαμείφθηκαν στη συζήτηση προέκυψε ότι δεν προβλέπεται, βάσει οποιασδήποτε σχετικής νομοθεσίας, η παροχή ξεχωριστού επιδόματος για τους ασθενείς HIV/AIDS ανεξαρτήτως εισοδηματικών κριτηρίων, ενώ, παράλληλα, προβληματικό παραμένει και το θέμα της εργοδότησής τους. Η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δεσμεύθηκε ότι θα εξετάσει το όλο ζήτημα στα πλαίσια της εκκρεμούσης διαδικασίας αναθεώρησης του περί Δημοσίων Βοηθημάτων Νόμου.

Ο Λειτουργός Α΄ κ. Κώστας Ιωάννου, παρακολούθησε τη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής της 3ης Ιουνίου 2010, στην οποία συζητήθηκαν τρία διαφορετικά θέματα τα οποία σχετίζονταν με έρευνες του Γραφείου. Συγκεκριμένα, συζητήθηκε η πρόταση Νόμου για την Ιατρικώς Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή, η εφαρμογή της Οδηγίας 2002/98/ΕΚ για τη δημιουργία Κέντρου Αίματος και η ανάγκη ενίσχυσης του Παιδογκολογικού Θαλάμου με περισσότερους ειδικούς παιδογκολόγους, ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες των παιδιών σε περίπτωση απουσίας του ειδικού παιδογκολόγου.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Εγκληματικότητα και την Καταπολέμηση των Ναρκωτικών και Εξαρτησιογόνων Ουσιών

Στις συνεδρίες της Επιτροπής, που έγιναν στις 16 Ιουνίου, 22 Σεπτεμβρίου, 3 και 17 Νοεμβρίου 2010, σε σχέση με το συντονισμό των αρμόδιων κρατικών Υπηρεσιών και των εθελοντικών οργανώσεων στην προσπάθεια για πρόληψη και πάταξη του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων και στην αντιμετώπιση των συνεπειών για τα θύματα, συμμετείχε η Λειτουργός κα Θέκλα Δημητριάδου.

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Οι συνεδρίες είχαν ως αφορμή τον προβληματισμό της Επιτροπής, σε σχέση με τη μεταφορά του φαινομένου σε νέους χώρους, την αναγκαιότητα προσαρμογής της νομοθεσίας κατά τρόπο που να αυξηθούν οι καταδίκες και την ανάγκη ενδυνάμωσης της συνεργασίας των κρατικών Αρχών με τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που ασχολούνται με το αντικείμενο. Στη συζήτηση αναπτύχθηκαν επιμέρους ζητήματα, όπως τα προβλήματα που παρουσιάζει η συνεργασία των εμπλεκόμενων ΜΚΟ με τις αρμόδιες κρατικές Αρχές και τα ζητήματα που ανακύπτουν στην πρακτική εφαρμογή της συμφωνημένης για το θέμα πολιτικής. Για σκοπούς αποτελεσματικότερης προώθησης της εν λόγω πολιτικής διευθετήθηκε σχετική συνάντηση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και συζήτηση από τους κρατικούς φορείς Υπομνήματος στο οποίο κατέληξαν οι ΜΚΟ. Για τα ερωτήματα και τα ζητήματα που προέκυψαν απαντήσεις κλήθηκε να δώσει και ο ίδιος ο Υπουργός Εσωτερικών, ως συντονιστής της Πολυθεματικής Ομάδας για το σχεδιασμό και την εφαρμογή των δράσεων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Συμπερασματικά, διαφάνηκε ότι η εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης και η συνεργασία ανάμεσα στα μέλη της Πολυθεματικής Συντονιστικής Ομάδας – ιδιαίτερα ανάμεσα στις ΜΚΟ και τις κρατικές Αρχές – παρουσιάζει προβλήματα. Παράλληλα, διαπιστώθηκε ότι οι μηχανισμοί στήριξης των θυμάτων υπολειτουργούν και οι διαδικασίες που ακολουθούνται είναι ιδιαίτερα χρονοβόρες, με αποτέλεσμα να υπονομεύεται η προσπάθεια στήριξης των θυμάτων και η καταδίκη των διακινητών. Με βάση τα παραπάνω, η Επιτροπή δεσμεύτηκε για την υποβολή Έκθεσης, που θα κατατεθεί για συζήτηση στην Ολομέλεια της Βουλής κατά το 2011, στην οποία θα περιέχονται τα συμπεράσματα της συζήτησης και εισηγήσεις για επίλυση των διαφόρων ζητημάτων.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας

Η τέως Επίτροπος Διοικήσεως κα Ηλιάνα Νικολάου και ο κ. Τσιάρτας συμμετείχαν σε συνεδρία της Επιτροπής Παιδείας, στις 16 Φεβρουαρίου 2010, η οποία αφορούσε σε παράπονα εκπαιδευτικών για περιορισμό του δικαιώματος έκφρασής τους και για ενέργειες υψηλόβαθμων στελεχών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού σε βάρος τους. Για το θέμα είχε προηγηθεί Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως, μετά από την υποβολή σχετικού παραπόνου από εκπαιδευτικό, στην οποία αναπτύχθηκε η νομική επιταγή για αυξημένη προστασία του δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης, χωρίς την παρέμβαση οποιασδήποτε δημόσιας Αρχής, και έγινε εισήγηση για τροποποίηση του άρθρου 51 των περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμων που ρυθμίζει το θέμα. Στη συνεδρία της Επιτροπής, πράγματι κατατέθηκε Τροποποιητικό Νομοσχέδιο, το οποίο αποσκοπούσε στη διασφάλιση της άσκησης του θεμελιώδους δικαιώματος της ελευθερίας έκφρασης γνώμης των εκπαιδευτικών.

Σε συνεδρίες της Επιτροπής, στις 9 Φεβρουαρίου και 19 Οκτωβρίου 2010, αντίστοιχα, σε σχέση με ζητήματα εξετάσεων για πρόσληψη στην Αστυνομία, παρευρέθηκε η Λειτουργός Α΄ κα Γεωργία Σταυρινίδου. Η πρώτη συνεδρία αφορούσε στη θεματοθέτηση των εξετάσεων γενικών γνώσεων, η οποία, σύμφωνα και με Έκθεση που είχε υποβάλει η Επίτροπος Διοικήσεως, είχε γίνει με αδικαιολόγητη προχειρότητα, αφού δεκαεννέα από τα είκοσι ερωτήματα του γραπτού είχαν

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

αντιγραφεί αυτούσια από ένα μόνο σύγγραμμα. Η δεύτερη αφορούσε στις εξετάσεις Μαθηματικών και την ανάγκη αναβάθμισής τους.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος

Σε δύο συνεδρίες της εντός του 2010, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος συζήτησε το θέμα της προστασίας του κυπριακού νερόφιδου "natrix-natrix" και της ετοιμασίας διαχειριστικού σχεδίου για τον υδροβιότοπο της λίμνης του Παραλιμνίου. Το θέμα είχε αναπτυχθεί σε σχετική Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως, η οποία είχε υποβληθεί το 2009. Στη συνεδρία που έγινε στις 4 Μαρτίου 2010 συμμετείχε η Ανώτερη Λειτουργός κα Ελένη Χατζηττοφή και στη συνεδρία που έγινε στις 9 Δεκεμβρίου 2010 συμμετείχε η Λειτουργός κα Μαρία Τσότση. Για το ζήτημα δεν έχουν έως τώρα ληφθεί συγκεκριμένες αποφάσεις και αναμένεται ότι αυτό θα ξανασυζητηθεί εντός του τρέχοντος έτους.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών

Στη συζήτηση του Νομοσχεδίου που τροποποιεί τον περί Κρατικού Αρχείου Νόμο και του Νομοσχεδίου που τροποποιεί τον περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμο, στις 10 Ιουνίου 2010, συμμετείχε ο κ. Τσιάρτας. Και οι δύο προτεινόμενες τροποποιήσεις άπτονταν του θέματος των πληροφοριών που βρίσκονται στην κατοχή των κρατικών Υπηρεσιών και της νομικής δυνατότητας των πολιτών, στη βάση της αρχής της διαφάνειας, να έχουν πρόσβαση σε αυτές κατόπιν αιτήματός τους και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες αφορούν, κυρίως, στην προστασία του δημόσιου συμφέροντος και της ιδιωτικής ζωής τρίτων προσώπων.

Αξιοκρατία.
Καλή Πίστη.
Δικαιώματα Πολίτη.
Επείκεια.
Χρηστή Διοίκηση.
Αναλογικότητα.
Δίκαιη Μεταχείριση.
Ορθή Συμπεριφορά.
Δικαιώματα Πολίτη.
Αποτελεσματικότητα.

VI

ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

α.Διαφάνεια.Επιείκεια.
η.Δίκαιη Μεταχείριση.
η.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
α.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ά.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

VI. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

1. Εισαγωγή

Ο ρόλος του Επιτρόπου Διοικήσεως δεν μπορεί ούτε να περιορίζεται, ούτε να εξαντλείται, στις παρεμβάσεις που διενεργεί κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του και οι οποίες απευθύνονται σχεδόν αποκλειστικά στις εμπλεκόμενες δημόσιες Υπηρεσίες. Αντίθετα, ο Επίτροπος οφείλει να επιτελεί και έναν παιδαγωγικό ρόλο που θα συντείνει στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σε σχέση με τα θέματα χρηστής διοίκησης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ανάπτυξης ενός συναφούς εποικοδομητικού και παραγωγικού διαλόγου. Στα πλαίσια αυτά, καθίσταται απαραίτητη η δημόσια παρουσία του Επιτρόπου, μέσω της διοργάνωσης εκδηλώσεων ή της συμμετοχής σε εκδηλώσεις που απευθύνονται στο ευρύτερο κοινό.

Επιπρόσθετα, για την επιτυχή άσκηση των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου, είναι αναγκαία η συνεχής επιμόρφωση και κατάρτιση του προσωπικού του, ώστε να μπορεί να συμβαδίζει με τις εξελίξεις που σημειώνονται σε επίπεδο, αφενός, δικαίου (διεθνούς, ευρωπαϊκού και εγχώριου), και, αφετέρου, κοινωνίας. Αυτό επιτυγχάνεται, τόσο μέσω ειδικών εκπαιδευτικών σεμιναρίων, όσο και μέσω της συνεργασίας και ανταλλαγής εμπειριών με αντίστοιχες ανεξάρτητες Αρχές άλλων κρατών. Είναι, μάλιστα, ιδιαίτερα σημαντική η ανάπτυξη διαφόρων συνενώσεων των εθνικών Διαμεσολαβητών (Ombudsman), όπως η Διεθνής (International Ombudsman Institute), η Ευρωπαϊκή (European Ombudsman Institute), και η Μεσογειακή (Association of Mediterranean Ombudsmen), καθώς και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο των Εθνικών Μηχανισμών Πρόληψης των Βασανιστηρίων (European National Preventive Mechanisms Against Torture Network), που αποσκοπούν στην προώθηση και ενδυνάμωση του έργου του Ombudsman και στην ανταλλαγή γνώσεων, εμπειριών και καλών πρακτικών, μέσω συναντήσεων, όπου συζητούνται γενικά, αλλά και εξειδικευμένα θέματα που σχετίζονται με την όλη εργασία των Ombudsman.

2. Διοργάνωση και συμμετοχή σε εκδηλώσεις στην Κύπρο

Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, σε συνεργασία με τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο, διοργάνωσε, στις 12 Μαΐου 2010, διάλεξη για επιμόρφωση του προσωπικού του Γραφείου, καθώς και του ευρύτερου κοινού, σε θέματα διοικητικού δικαίου, με κύριο ομιλητή τον πρώην Πρόεδρο του Ανώτατου Δικαστηρίου και Δικαστή του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, κ. Γεώργιο Μ. Πική. Στη διάλεξη αναπτύχθηκαν και συζητήθηκαν ειδικότερα θέματα σε σχέση με τις αρχές του κράτους δικαίου και της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων καθώς και σε σχέση με την πίεση που ασκείται σε όλους από φαινόμενα, όπως η τρομοκρατία, η μετανάστευση και η οικονομική κρίση.

Παράλληλα, Λειτουργοί του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως παρακολούθησαν διάφορα συνέδρια ή ημερίδες που διοργανώθηκαν στην Κύπρο και αφορούσαν σε ζητήματα που ενδιαφέρουν το

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

Γραφείο. Σημειώνεται, ενδεικτικά, η συμμετοχή του Λειτουργού Α΄ κ. Κώστα Ιωάννου, σε ημερίδα με θέμα «Μονογονεϊκές Οικογένειες, Παιδιά και Κοινωνική Συνοχή», που διοργανώθηκε από την ΙΝΕΚ-ΠΕΟ στις 28 Απριλίου 2010. Επίσης, η Λειτουργός κα Θέκλα Δημητριάδου συμμετείχε και απηύθυνε ομιλία σε εκδήλωση της γυναικείας οργάνωσης ΠΟΓΟ Λεμεσού, στις 18 Σεπτεμβρίου 2010, με θέμα τη Γυναικεία Μετανάστευση. Η κα Δημητριάδου, παρέστη επίσης, σε συνέδριο του Μεσογειακού Ινστιτούτου Μελετών Κοινωνικού Φύλου (MIGS) και του Γραφείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο, στις 22 Οκτωβρίου 2010, με θέμα: «Εμπορία γυναικών για σεξουαλική εκμετάλλευση: Πολιτικές και στρατηγικές πρόληψης και αντιμετώπισης στην Κύπρο και στην Ε.Ε.».

3. Συμμετοχή σε διεθνείς συναντήσεις

Η τέως Επίτροπος Διοικήσεως κα Ηλιάνα Νικολάου και ο Πρώτος Λειτουργός κ. Άριστος Τσιάρτας, παρέστησαν στο Συνέδριο και την Τακτική Γενική Συνέλευση του Διεθνούς Ινστιτούτου των Ombudsman, στις 3 με 5 Οκτωβρίου 2010 στη Βαρκελώνη. Με τη φράση: «Ευρώπη: Μια ανοιχτή κοινωνία», το συνέδριο επικεντρώθηκε σε ανάλυση του φαινομένου της μετανάστευσης, από τη σκοπιά της υπεράσπισης των ατομικών δικαιωμάτων. Ειδικότερα, συζητήθηκαν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μεταναστών στα πλαίσια των πολυπολιτισμικών κοινωνιών, με ειδικότερη έμφαση στο δικαίωμα σε πολιτική συμμετοχή, στα δικαιώματα των παιδιών, στον κοινωνικό αποκλεισμό, δεδομένης και της οικονομικής κρίσης, και στο δίλημμα μεταξύ ενσωμάτωσης και αφομοίωσης. Επιπρόσθετα, το Συνέδριο ασχολήθηκε και με το θέμα των Μηχανισμών για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, που βασίζονται στο σχετικό πρωτόκολλο του ΟΗΕ.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο των Ombudsman, διοργάνωσε στις 6 με 7 Ιουνίου 2010 στο Στρασβούργο, Σεμινάριο για τους Λειτουργούς Συνδέσμους των εθνικών Ombudsman, στο οποίο συμμετείχε ο Ανώτερος Λειτουργός κ. Γιώργος Κρασσάς. Το Σεμινάριο ασχολήθηκε με διάφορα θέματα που επιδρούν στην εργασία των Ombudsman, όπως η υιοθέτηση της Συνθήκης της Λισσαβόνας, τα γλωσσικά εμπόδια στην ελεύθερη μετακίνηση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα δικαιώματα των ασθενών, σε συνδυασμό με τη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών υγείας.

Στις 7 Μαΐου 2010, η τέως Επίτροπος Διοικήσεως κα Ηλιάνα Νικολάου και ο Πρώτος Λειτουργός κ. Άριστος Τσιάρτας συμμετείχαν σε συμπόσιο που διοργάνωσε ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) στη Βιέννη, με τίτλο «Ενδυναμώνοντας την αρχιτεκτονική θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Στο Συμπόσιο παρουσιάστηκαν οι ακόλουθες τέσσερις εκθέσεις του FRA: (α) Έρευνα αναφορικά με την ευαισθητοποίηση του κοινού σε σχέση με δικαιώματα που σχετίζονται με τις Αρχές Ισότητας, (β) Έκθεση σχετικά με τις Αρχές Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, (γ) Έκθεση σχετικά με τους Εθνικούς Οργανισμούς Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και (δ) Έκθεση σε σχέση με τον αντίκτυπο της Οδηγίας για τη Φυλετική Ισότητα.

Η τέως Επίτροπος Διοικήσεως κα Ηλιάνα Νικολάου και ο Ανώτερος Λειτουργός κ. Άριστος Τσιάρτας συμμετείχαν στη Δεύτερη Συνάντηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου των Εθνικών Αρχών

Πρόληψης των Βασανιστηρίων, που πραγματοποιήθηκε στις 1 και 2 Δεκεμβρίου 2010 στο Στρασβούργο. Κατά τη διάρκεια του 2010, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο διοργάνωσε, επιπρόσθετα, άλλα τέσσερα εξειδικευμένα σεμινάρια, σε σχέση με το ρόλο και τις αρμοδιότητες των Εθνικών Αρχών Πρόληψης των Βασανιστηρίων. Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως εκπροσώπησε η Λειτουργός κα Κάλια Καμπανελλά. Θέματα των σεμιναρίων ήταν τα εξής: (α) «Στήνοντας ένα ενεργό δίκτυο Εθνικών Αρχών Πρόληψης των Βασανιστηρίων» (Πάντοβα, 27 και 28 Ιανουαρίου), (β) «Ο ρόλος των Εθνικών Αρχών Πρόληψης Βασανιστηρίων στην πρόληψη της κακομεταχείρισης εντός των ψυχιατρικών ιδρυμάτων» (Πάντοβα, 24 και 25 Μαρτίου), (γ) «Ο ρόλος των Εθνικών Αρχών Πρόληψης Βασανιστηρίων στην προστασία βασικών δικαιωμάτων των προσώπων κατά τη στέρηση της ελευθερίας τους από την αστυνομία» (Τίρανα, 9 και 10 Ιουνίου) και (δ) «Η μεθοδολογία των Εθνικών Αρχών Πρόληψης Βασανιστηρίων – Σχεδιάζοντας στρατηγικές για τις επισκέψεις των Εθνικών Αρχών Πρόληψης Βασανιστηρίων», (Ερεβάν, 10 έως 16 Οκτωβρίου).

Στις 14 και 15 Ιουνίου 2010 πραγματοποιήθηκε στη Μαδρίτη η Τέταρτη Συνάντηση της Ένωσης των Ombudsman της Μεσογείου, στην οποία συμμετείχε η Λειτουργός κα Ζηναΐδα Ονουφρίου. Η συνάντηση επικεντρώθηκε στο θέμα: «Μετανάστευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα: Πρόκληση για τους Ombudsman». Ιδιαίτερη μνεία έγινε στα θέματα της ένταξης και της κοινωνικής προστασίας των μεταναστών και των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Από τη συζήτηση διαφάνηκε ότι παρά τις διαφορετικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι χώρες της Μεσογείου, η προσέγγιση που τηρείται από τους Ombudsman είναι πάντα προς την κατεύθυνση του απόλυτου σεβασμού των δικαιωμάτων των μεταναστών, ανεξάρτητα από τη νομιμότητα ή μη της παραμονής τους.

Στη Δεύτερη Θεματική Συνάντηση Εργασίας, στα πλαίσια του Peer-to-Peer Project για τη δημιουργία ενός ενεργού δικτύου ανεξάρτητων εξωδικαστικών δομών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που έγινε στο Μπιλμπάο της Ισπανίας στις 17 και 18 Νοεμβρίου 2010, συμμετείχε ο κ. Τσιάρτας. Αντικείμενο της συνάντησης αποτέλεσε «Ο ρόλος των Εθνικών Δομών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων των προσώπων με προβλήματα ψυχικής υγείας». Στη συνάντηση αναπτύχθηκε το πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων με προβλήματα ψυχικής υγείας και αναζητήθηκαν μέθοδοι υλοποίησης των δικαιωμάτων αυτών στην πράξη.

Στα πλαίσια του ίδιου προγράμματος, στις 3 Δεκεμβρίου 2010, ο κ. Κρασσάς έλαβε μέρος στην Ετήσια Συνάντηση των προσώπων – συνδέσμων του προγράμματος. Στη συνάντηση συζητήθηκαν, κυρίως, τα αποτελέσματα των δράσεων που έγιναν κατά τη διάρκεια του έτους και έγινε σχεδιασμός για τη συνέχεια του προγράμματος.

Τέλος, η τέως Επίτροπος Διοικήσεως και ο κ. Τσιάρτας, στις 3 και 4 Ιουνίου 2010, συμμετείχαν σε επιστημονικό συνέδριο αφιερωμένο στο έργο του καθηγητή Γιώργου Παπαδημητρίου. Το συνέδριο, με θέμα: «Σύνταγμα, Δημοκρατία και Πολιτειακοί Θεσμοί στο έργο του Καθηγητή Γιώργου Παπαδημητρίου», διοργανώθηκε στην Αθήνα από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και το Τμήμα Νομικής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στις επιμέρους ενότητες του συνεδρίου αναπτύχθηκαν ζητήματα σχετικά με τους δημοκρατικούς θεσμούς, τις εγγυήσεις του κράτους δικαίου, τα θεμελιώδη δικαιώματα και την ευρωπαϊκή ενοποίηση.

Διαφάνεια.Επιείκεια.
Δίκαιη Μεταχείριση.
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

4. Επιμόρφωση προσωπικού

Στα πλαίσια της κατάρτισης μελών του προσωπικού, για θέματα που εμπίπτουν στο ρόλο και στις αρμοδιότητες του Γραφείου, η Λειτουργός Α΄ του Γραφείου κα Γεωργία Σταυρινίδου συμμετείχε σε ενημερωτική επίσκεψη στις Βρυξέλες για δημόσιους Λειτουργούς της Κυπριακής Δημοκρατίας, που διοργάνωσε η Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κύπρο στις 22 με 25 Ιουνίου 2010. Οι συμμετέχοντες στην επίσκεψη ενημερώθηκαν για τους θεσμούς και τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η ενημέρωση κάλυψε και θέματα που μπορεί να είναι χρήσιμα κατά τη διοργάνωση της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Κύπρο το δεύτερο εξάμηνο του 2012.

Επίσης, η Λειτουργός κα Έλενα Καρεκλά τον Μάιο του 2010 παρακολούθησε στο Λονδίνο δεκαπενθήμερο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, με θέμα «Όταν οι πολίτες παραπονιούνται - Ο ρόλος των Ombudsman στη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών». Το πρόγραμμα κάλυψε θεωρητικά, αλλά και πρακτικά, ζητήματα σχετικά με τη σημασία και την αποτελεσματικότητα του ρόλου του Ombudsman στις παρεχόμενες στους πολίτες υπηρεσίες.

VII

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

α.Διαφάνεια.Επιείκεια.
η.Δίκαιη Μεταχείριση.
η.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
α.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ά.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

VII. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Κατά το 2010, τη θέση του Επιτρόπου Διοικήσεως κατείχε η κα Ηλιάνα Νικολάου. Τα υπόλοιπα μέλη του επιστημονικού και γραμματειακού προσωπικού, που υπηρέτησαν κατά το 2010, στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, σε μόνιμη ή έκτακτη βάση, είναι οι εξής:

1	Ελίζα Σαββίδου	*Πρώτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
2	Άριστος Τσιάρτας	*Πρώτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
3	Ελένη Χατζηττοφή	*Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
4	Μαρία Χριστοφόρου	*Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
5	Γιώργος Κρασσάς	*Ανώτερος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
6	Κώστας Ιωάννου	*Λειτουργός Α΄ Γραφείου Ε.Δ.*
7	Χρύσανθος Χρυσανθής	*Λειτουργός Α΄ Γραφείου Ε.Δ.*
8	Γεωργία Σταυρινίδου	*Λειτουργός Α΄ Γραφείου Ε.Δ.*
9	Γιώργος Κακότας	*Λειτουργός Α΄ Γραφείου Ε.Δ.*
10	Νάσια Διονυσίου	*Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
11	Νικολέττα Κουτσάκου	*Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
12	Δέσποινα Μέρτακκα	*Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
13	Έλενα Καρεκλά	*Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
14	Μελίνα Τριγγίδου	*Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
15	Θέκλα Δημητριάδου	*Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
16	Δέσπω Κωνή	*Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
17	Γιώργος Διάκος	*Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
18	Αντωνία Κυριακίδου	*Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
19	Κυριάκος Κυριάκου	*Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
20	Μαρία Τσότση	*Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*

Ο πίνακας συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα

Διαφάνεια.Επιείκεια.Δ
Δίκαιη Μεταχείριση.Δ
Πίστη.Δικαιώματα Πολίτη.Κ
Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.Α
Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.Α

21	Τάσος Κωστέας	*Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
22	Μαρία Καραγιάννη	*Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
23	Πρόδρομος Χριστοφή	*Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
24	Γεωργία Πέρδικου	*Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
25	Πανίκος Γιωργαλλής	*Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
26	Κατερίνα Καλλητσιώνη	*Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
27	Νικόλας Κάιζερ	*Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
28	Δωρόθεος Δωροθέου	*Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
29	Κατερίνα Χαρίτου	*Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
30	Ζηναΐδα Ονουφρίου	*Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
31	Νιόβη Γεωργιάδη	*Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*
32	Καλλιόπη Καμπανελλά	*Έκτακτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.*

Κατά το 2010, δύο Λειτουργοί του Γραφείου αποσπάστηκαν σε άλλες κρατικές υπηρεσίες, όπου τους ανατέθηκαν ειδικά καθήκοντα. Συγκεκριμένα, η Ανώτερη Λειτουργός κα Ελένη Χατζηττοφή, αποσπάστηκε από τις 25 Μαΐου 2010 έως και τις 11 Απριλίου 2011 στο Υπουργείο Εσωτερικών, και η Λειτουργός κα Έλενα Καρεκλά στη Γραμματεία της Κυπριακής Προεδρίας της Ε.Ε. από τις 17 Σεπτεμβρίου 2001 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2012.

Σημειώνεται, επίσης, ότι στις 31 Ιουλίου 2010, τερματίστηκε το Συμβόλαιο Εργασίας της κας Νιόβης Γεωργιάδη, ενώ στις 2 Αυγούστου 2010 αποχώρησε από τη θέση της στο Γραφείο η κα Μαρία Καραγιάννη.

ι.Διαφάνεια.Επιείκεια.
ι.Δίκαιη Μεταχείριση.
ι.Καλή Πίστη.Δικαιώματα
ι.Αξιοκρατία.Χρηστή Διοίκηση.Αναλογικότητα.
ί.Αποτελεσματικότητα.Ορθή Συμπεριφορά.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΟ ΚΑΙ ΑΛΛΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

1	Θέτις Ζορπά	*Γραμματειακός Λειτουργός*
2	Αθανασία Πρωτοπαπά	*Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός*
3	Τασούλα Βασιλειάδου	*Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός*
4	Ελισάβετ Χρίστου	*Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός*
5	Χριστίνα Μιχαήλ	*Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός*
6	Γεωργία Ανδρέου	*Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός*
7	Μαρία Ράσπα	*Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός*
8	Μαρία Καλλή	*Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός*
9	Ιωάννα Αναστασίου	*Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός*
10	Άννα Σαββίδου	*Έκτακτη για γραφειακά καθήκοντα*
11	Αντωνία Διονυσίου	*Έκτακτη για γραφειακά καθήκοντα*
12	Ειρήνη Αυγουστή	*Έκτακτη για γραφειακά καθήκοντα*
13	Ειρήνη Πέππου	*Βοηθός Γραφείου*
14	Πανίκος Ευσταθίου	*Αχθοφόρος Κλητήρας*
15	Ανδρέας Ιωαννίδης	*Αχθοφόρος Κλητήρας*
16	Τούλα Αγαθοκλέους	*Υπεύθυνη καθαριότητας*
17	Κυριακούλα Χρίστου	*Υπεύθυνη καθαριότητας*

επίτροπος διοικήσεως
1991
ombudsman

Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως

Era House, Διαγόρου 2
1097 Λευκωσία
Τηλέφωνο: **(+357) 22405500**
Τηλεομοιότυπο: **(+357) 22672881**
Ηλεκτρονική Διεύθυνση: **ombudsman@ombudsman.gov.cy**
Ιστοσελίδα: **www.ombudsman.gov.cy**

Book Ekthesi Epitropou 2010 GR.i120 120 28/9/2011 9:02:05 ii

Διαφάνεια.
Επείκεια.
Δίκαιη Μεταχείριση.
Καλή Πίστη.
Δικαιώματα Πολίτη.
Αξιοκρατία.
Χρηστή Διοίκηση.
Αναλογικότητα.
Αποτελεσματικότητα.
Ορθή Συμπεριφορά.